

ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มลี้จะสมบูรณ์

ตำบลลี้ อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี

วิทยานิพนธ์

ของ

พระชัยวัฒน์ อรุณมโน (คณาภิบาล)

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

ตุลาคม 2555

ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มนี้จะสมบูรณ์สักที

ตำบลสีพยา อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี

วิทยานิพนธ์

ของ

พระชัยวัฒน์ อรุณมูมิ (คณาภิบาล)

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตุลาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

วิทยานิพนธ์
เรื่อง

ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ
ตำบลสีพยา อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี

ของ

พระชัยวัฒน์ อัครมโม (คณาภิบาล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานสอบวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์นันท์นัย กมลศิริพิชัยพร)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมพล สุวรรณบุญ)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

..... กรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ดร. สุทธิ ชัตติยะ)

ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้นำเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์สุณิสา อิมเอิบ)

วันที่..... 29 เดือน..... ตุลาคม พ.ศ..... 2555

พระชัยวัฒน์ อัครมโหม (คณาภิบาล). (2555). ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสม

ทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์
เพื่อการพัฒนา). จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมพล สุวรรณภูมิ ค.ค. (พัฒนศึกษา) ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ ประดิษฐ์ศิลป์ ร.ค. (รัฐศาสตร์) กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี เพื่อเปรียบเทียบความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล การปฏิบัติตนตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ในตำบลสีพยา จำนวน 890 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ครั้งนี้ จำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัยพบว่า : 1) ระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวม พบว่าความมั่นคงในชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มีระดับความมั่นคงในชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ความมั่นคงด้านสุขภาพ ($\bar{X} = 4.11$) และความมั่นคงด้านรายได้ ($\bar{X} = 4.02$) ลำดับสุดท้าย ความมั่นคงด้านสังคมวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.66$) ตามลำดับ 2) จากการเปรียบเทียบความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล การปฏิบัติตนตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหาร ความรู้ความเข้าใจ ในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ พบว่า โดยภาพรวม สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ที่มีเพศอายุ การศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน ภาวะหนี้สิน ต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิต ไม่แตกต่างกัน ส่วนสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ที่มีอาชีพต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมาชิกกลุ่มสัจจะฯ

ที่มีปัจจัยด้าน การปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ความเข้าใจในหลักการ
บริหารของกลุ่มสาระสมรรถนะฯ ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการ แตกต่างกัน มีความ
มั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Phra Chaiwat Kanapiban. (2012). **The Life Security of Sadjja Saving Group Members in Siphaya Sub-District Thamai District Chanthaburi.** Thesis. M.A. (Social Sciences for Development). Chanthaburi : Rambhai Barni Rajabhat University.

Thesis Advisors

Assistant Professor Dr.Khompol Suvarnakuta Ph.D. (Development Education) Chairman

Assistant Professor Dr. Chaiyon Praditsil Ph.D. (Political Science) Member

Abstracts

The purposes of this research were to study the life security of Sadjja Saving Group Members in Siphaya Sub-District, Thamai District, Chanthaburi and to compare the life security of Sadjja Saving Group Members. The study was classified into personal factors, the practice of Self-Sufficiency Economy Theory, the understanding of Sadjja Saving Group's administration and the knowledge of Sadjja Saving Group's welfare funds. The research population was 205 group members. The research tool was the questionnaire. The statistic analyses used in this research were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F- test and Scheffe's test.

The results were revealed as follows : 1) the degree of life security shown in Sadjja Saving Group Members was at the medium level ($\bar{X} = 3.93$). When the individual aspects were analyzed, the findings indicated the medium level of the life security ranging from the highest to the least average scores : the health stability ($\bar{X} = 4.11$), the income stability ($\bar{X} = 4.02$) and the social and cultural stability ($\bar{X} = 3.66$) respectively. 2) When the aspects of personal factors, the practice of Self-Sufficiency Economy Theory, the understanding of Sadjja Saving Group's administration and the knowledge of Sadjja Saving Group's welfare funds were studied, the results showed that the group members with the difference of gender, age, educational level, marital status, family's monthly income, and debts had no different life security. The group members who have different careers show the different life security with statistical and significant difference at .05 level. The group members who have the difference of the Self-Sufficiency Economy Theory practice, the understanding of Sadjja Saving Group's administration and the knowledge of Sadjja Saving Group's welfare funds show the different life security with statistical and significant difference at .05 level.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมพล สุวรรณภู ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ พรทิพา นิโรจน์ ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างละเอียด ทุกขั้นตอน รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่ได้ถ่ายทอด ความรู้ ความเข้าใจ ในภาควิชาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยรวมถึงความรู้ ในภาควิชาประกอบหลักสูตรสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

ผู้วิจัยเห็นถึงจิตใจอันเป็นกุศลของคณาจารย์ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ดังปรากฏชื่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตลอดจนผู้ที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนทุกท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความสะดวกในการศึกษาเป็นอย่างดี จนทำให้ การศึกษาและงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี อาตมาภาพจึงขอเจริญพรขอบใจจากจิตใจอันเป็นกุศลเช่นกัน

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทีแด่พระพุทธศาสนา บิคารมวาทะ ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ขอเจริญพร

พระชัยวัฒน์ คณาภิบาล

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
สมมติฐานในการวิจัย.....	9
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความมั่นคงของมนุษย์.....	10
คำนิยามของความมั่นคงของมนุษย์.....	10
แนวความคิดการพัฒนามนุษย์.....	13
องค์ประกอบของความมั่นคงของมนุษย์.....	14
มาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์.....	16
พัฒนาการความมั่นคงของมนุษย์ในประเทศไทย.....	19
เศรษฐกิจพอเพียง.....	22
ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง.....	22
หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง.....	25
การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง.....	26
กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต.....	27
แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม.....	28
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต.....	34
กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต.....	38
สวัสดิการชุมชน.....	49
ความหมายของสวัสดิการชุมชน.....	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ลักษณะรูปแบบการจัดสวัสดิการ โดยชุมชน.....	53
หลักการจัดสวัสดิการชุมชน.....	55
ประโยชน์ของการจัดสวัสดิการชุมชน.....	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	58
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	62
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	62
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	95
สรุปผลการวิจัย.....	96
อภิปรายผล.....	97
ข้อเสนอแนะ.....	101
บรรณานุกรม.....	103
ภาคผนวก.....	110

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	111
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	113
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	120
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	127

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและคำร้อยละของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกเป็นรายด้าน...	69
2 จำนวนและคำร้อยละของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามการปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง.....	72
3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามการปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง เป็นรายชื่อ.....	72
4 จำนวนและคำร้อยละของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยาอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ.....	74
5 จำนวนและคำร้อยละ ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นรายชื่อ.....	74
6 จำนวนและคำร้อยละของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการ....	77
7 จำนวนและคำร้อยละ ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เป็นรายชื่อ.....	77
8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน	80
9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ด้านความมั่นคงด้านรายได้ จำแนกเป็นรายชื่อ.....	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะ สะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ด้านความมั่นคง ด้านสุขภาพ จำแนกเป็นรายชื่อ.....	82
11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะ สะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ด้านความมั่นคง ด้านสังคม-วัฒนธรรม จำแนกเป็นรายชื่อ.....	83
12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความมั่นคง ในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัด จันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ.....	84
13 แสดงการเปรียบเทียบ ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ	85
14 แสดงการเปรียบเทียบ ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม อาชีพ.....	86
15 แสดงการทดสอบเป็นรายคู่ของความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสม ทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ความมั่นคงในชีวิต โดยรวม จำแนกตามอาชีพ.....	87
16 แสดงการเปรียบเทียบ ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม การศึกษา.....	88
17 แสดงการเปรียบเทียบ ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม สถานภาพสมรส.....	89
18 แสดงการเปรียบเทียบ ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน.....	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
19 แสดงการเปรียบเทียบ ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามภาวะหนี้สิน.....	91
20 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามการปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง.....	92
21 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ.....	93
22 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ.....	94

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	26
3 กลุ่มและการจัดสวัสดิการตั้งแต่เกิดจนตาย.....	58
4 การสุ่มขนาดกลุ่มตัวอย่าง.....	64

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

แนวทางของพระพุทธศาสนาสอนให้เข้าใจชีวิตว่า ไม่สามารถดำรงอยู่ได้โดยลำพัง แต่จะอิงอาศัยกันบนพื้นฐานของความเข้าใจและเกื้อกูลกัน ในทัศนะของพุทธศาสนาทุกชีวิตมีความเท่าเทียมกันตรงที่เป็นมนุษย์ ซึ่งมีลักษณะพื้นฐานเหมือนกัน คือ กิน อยู่ หลับ นอน และต้องการความปลอดภัย ฉะนั้นหลักคำสอนพื้นฐาน เพื่อการยังชีพของมนุษย์จึงบอกถึงสิ่งที่มนุษย์ต้องมีเพื่อความอยู่รอด คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ซึ่งเรียกรวมว่า ปัจจัย 4 ความเกื้อกูล คือ การช่วยเหลือเพื่อให้อยู่ร่วมกัน เป็นทางออกด้วยการให้ทาน กล่าวถึงคำนี้ส่วนใหญ่จะนึกถึงการไปวัด นำสิ่งของไปถวายพระที่เรียกว่า “ทำบุญ” หรือการบริจาคช่วยเหลือคนจน ที่เรียกกันว่า “ทำทาน” เป็นเรื่องของชาวพุทธที่พยายามจะทำให้คำบาลีมีระดับขึ้น แต่ความเป็นจริง คำนี้มีความหมายตามรูปศัพท์แปลว่า “ให้” หรือ แปลว่าการชำระล้าง ถือเป็นความดีสำหรับผูกมัดใจข้อหนึ่ง เป็นเครื่องชำระล้าง คือ ล้างความตระหนี่ ความเห็นแก่ตัว เห็นแก่พวกพ้องของตนออกไป ในที่สุดก็จะมีความเข้าใจ ช่วยเหลือด้วยถือว่าเป็นกลุ่มพวกเดียวกัน ยึดเหนี่ยวกันไว้เป็นหนึ่งเดียว เมื่อจิตใจของคนเป็นหนึ่งเดียวแล้ว ก็สามารถประสานเป็นหนึ่งและเกิดความมั่นคง

จากคำสอนทางพระพุทธศาสนา ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ คือ ฌราวาสธรรม 4 ประการ ธรรมสำหรับการครองเรือน หรือหลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). 2543 : 135) ได้แก่

1. สัจจะ คือ ความจริง ซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริ่งใจ พุคจริง ทำจริง
2. ทมะ คือ การฝึกฝน การข่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัว รู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัด คัดนิสัย แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา
3. ขันติ คือ ความอดทน ตั้งใจทำหน้าที่การงานด้วย ความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทนทาน ไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมาย ไม่ท้อถอย
4. จาคะ คือ เสียสละ สละกิเลส สละความสุขสบาย ผลประโยชน์ส่วนตน ใจกว้าง พร้อมที่จะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น ความต้องการของผู้อื่น พร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่คับแคบเห็นแก่ตัว

หลักธรรม 4 ประการ มีความสำคัญในการครองเรือนและการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ กล่าวคือ สัจจะ ความจริง เป็นรากฐานให้เกิดความมั่นคงยั่งยืน ทมะ คือ ฝึกฝนปรับปรุงตน เป็นเครื่องนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในชีวิตและการงาน ขันติ คือ อดทน เป็นเครื่องช่วยให้เกิด

ความเจริญก้าวหน้าไปสู่ความสำเร็จ เพราะมีความเข้มแข็ง มีพลังที่ช่วยเสริม และจากะ คือ ความเสียสละ มีน้ำใจ เป็นเครื่องบำรุงหล่อเลี้ยงมนุษย์ ช่วยให้เกิดความชุ่มชื้นสดชื่น ธรรมชาติ 4 ประการนี้เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นในชีวิต เหมือนกับต้นไม้ที่เจริญงอกงามต้องมีรากฐานที่มั่นคง คือ สัจจะ มีความเจริญเติบโต คือ ทมะ มีความแข็งแรงของกิ่งก้านสาขาตลอดจนลำต้น นั่นคือ ขันติ ซึ่งจะทนต่อดินฟ้าอากาศ ต่อสัตว์ทั้งหลายที่จะมาเบียดเบียน และมีเครื่องบำรุงหล่อเลี้ยง เช่น น้ำและอากาศ เป็นต้น ซึ่งช่วยให้เกิดความชุ่มชื้นสดชื่น กล่าวคือ จากะ เป็นน้ำใจ เมื่อต้นไม้มีทุนในตัว คือมีน้ำ แร่ธาตุหล่อเลี้ยง ทำให้กิ่งก้านสาขาแผ่ออกไป นำความร่มเย็นสู่พื้นดิน พืช สัตว์ที่อาศัย ร่มเงา ตลอดจนรักษาน้ำในพื้นดินไว้ เช่นเดียวกับคนเรา เมื่อได้สร้างเนื้อสร้างตัว และเครื่องหล่อเลี้ยง ขึ้นเป็นกำลังแล้ว ก็ไม่ได้มีกำลังแต่เพียงตัวเองเท่านั้น แต่กลับเอากำลังและสิ่งที่บำรุงเลี้ยงนั้น ออกมา ช่วยเหลือส่งเสริมผู้อื่น และสิ่งนี้กลับมาเป็นผลดีแก่ตัวเอง ด้วยอำนาจของจากะนั้น (พระพรหมคุณาภรณ์. ออนไลน์. 2551)

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม (ออนไลน์. 2545) กล่าวว่า ความมั่นคงของมนุษย์เป็นตัววัดผลของการพัฒนาที่พึงปรารถนา มองว่ารายได้ การศึกษา ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม วัตถุทั้งหลายที่มนุษย์ต้องการ และการมีอายุยืนยาว จะไม่มีความหมายใด ๆ หากชีวิตมนุษย์ไร้ ความมั่นคง ซึ่งในที่นี้หมายถึง ความมั่นคงทางสุขภาพ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางสังคม ความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง ความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ต่อมา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548 : 1) ได้กำหนดกรอบแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ไว้ 10 มิติ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย การศึกษา การมีงานทำ และรายได้ ความมั่นคงส่วนบุคคล ครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม สังคม-วัฒนธรรม สิทธิความเป็นธรรม การเมืองและธรรมาภิบาล

กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ ได้จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต กล่าวคือ มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกให้ดีขึ้น มีความมั่นคงในชีวิตตั้งแต่เกิดจนถึงตาย

จุดมุ่งหมายของการตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ คือ นำผลกำไรจากการออมมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก ครอบคลุม 5 ด้าน ดังนี้

1. สร้างกองทุนการเงินชุมชนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
2. จัดแบ่งเป็นสวัสดิการชุมชน ให้กับสมาชิก ยามเจ็บป่วย มอบทุนการศึกษาให้เยาวชน ใช้กุศโลบายเชิงพุทธ ปลูกฝังวัฒนธรรมไทย เช่น การให้ทุนการศึกษาเยาวชนต้องเรียนรู้และฝึกฝน การกราบไหว้ที่ถูกต้องก่อนรับทุน เป็นการสวดแทนมารยาทอันดีงามทางอ้อม
3. สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างพระสงฆ์ กับชุมชนเพื่อต่อยอดการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้น

4. ใช้หลักธรรมพัฒนาและเสริมสร้างสติปัญญา

5. ช่วยให้ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้

หน้าที่หลักของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ประกอบด้วย

1. ทำหน้าที่เหมือนธนาคาร บริการรับฝากและถอนเงิน ยื่นคำร้องขอสินเชื่อ แต่สอดแทรกความเชื่อที่ว่าใครมีเงินมาออมกับกลุ่มมากจะได้บุญมาก เพราะถือว่าเป็นการช่วยเหลือชาวบ้านคนอื่นให้ได้อำนาจเงินไปทำประโยชน์

2. กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือ มีเงินปันผลแบ่งให้ทุกคน คล้ายกับ “สหกรณ์”

3. เมื่อเกิดการเจ็บป่วย มีเงินช่วยเหลือกรณีเป็นผู้ป่วยใน

4. กรณีสมาชิกเสียชีวิต ได้รับเงินช่วยเหลือในการทำศพ

จุดเด่นที่ทำให้กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ แตกต่างจากกลุ่มออมทรัพย์ฯ อื่นคือ มีพระสงฆ์เป็นแกนนำ รับฟังปัญหา ความคิดเห็นของชาวบ้านด้วยความเป็นกลาง สมาชิกมีสิทธิเท่าเทียมกัน เข้าเป็นสมาชิกได้ตั้งแต่แรกเกิด ส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้าใกล้ธรรมะโดยใช้วัดเป็นสำนักงาน จัดกิจกรรมของกลุ่ม เพื่อให้ชาวบ้านรู้จักเชื่อมโยงความคิดบริหารจัดการกลุ่ม สร้างระบบความสัมพันธ์ในชุมชน พื้นฟูระบบเครือญาติ เพื่อนบ้าน สามารถบอกสอนกันเองได้เหมือนระบบสังคมในอดีต การดูแลซึ่งกันและกันของคนในสังคมจะเป็นพลังทำให้สังคมปราศจากอบายมุข

กองทุนเงินออมและกองทุนสวัสดิการเติบโตอย่างเป็นรูปธรรม สมาชิกของกลุ่มมีที่พึ่งเป็นหลักประกันที่มั่นคงและยั่งยืน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ประการสำคัญคือ สมาชิกของกลุ่มมีการหล่อหลอมจิตใจ มีความสามัคคี มีความเอื้ออาทรกัน ทำให้กองทุนต่าง ๆ นำแบบอย่างในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ ไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่คนในชุมชนและสังคมอย่างกว้างขวาง

ความตื่นตัวในการจัดสวัสดิการโดยชุมชนเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนเพื่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดสวัสดิการ ได้มีเครือข่ายองค์กรชุมชนดำเนินการประมาณ 500 เครือข่าย สามารถจำแนกรูปแบบการจัดสวัสดิการองค์กรชุมชน ได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

1. จัดในลักษณะกองทุนสงเคราะห์ ส่วนใหญ่เป็นเครือข่ายองค์กรชุมชนที่ทำงานในเชิงสงเคราะห์อยู่แล้ว เช่น เครือข่ายผู้ติดเชื้อเอดส์ เป็นต้น

2. จัดในลักษณะกองทุนสงเคราะห์ร่วมกับกองทุนหมุนเวียน ลักษณะกองทุนสงเคราะห์ ใช้จ่ายเป็นเงินสงเคราะห์รายเดือน ซึ่งเงินจะหมดไปถ้าไม่มีการเพิ่มเติมเหมือนกับประเภทกองทุนหมุนเวียน ส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนทุนอาชีพ ซึ่งคืนเงินต้นไว้ที่กองทุนเดิม ส่วนดอกเบี้ยเพิ่มในกองทุนสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือผู้ยากลำบากรายอื่นต่อไป

3. การสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นการสมทบอัตรา 1:1 ตามวงเงินกองทุนสวัสดิการกลุ่มออมทรัพย์ที่มีอยู่เดิม โดยมีเงื่อนไขว่าใช้เฉพาะดอกผลที่เกิดขึ้น และเครือข่ายต้องรับผิดชอบสวัสดิการของผู้ด้อยโอกาสที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งเป็นโครงการของกองทุนหมุนเวียนชาวบ้านจังหวัดสงขลา

ปัจจุบันเครือข่ายองค์กรชุมชนให้ความสนใจในเรื่องการจัดสวัสดิการชุมชน ส่วนใหญ่ตั้งเป้าหมายการจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมตั้งแต่ เกิดจนถึงตาย เหนือสิ่งอื่นใดในการจัดสวัสดิการโดยชุมชน คือ น้ำใจที่ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (วิไลลักษณ์ อยู่สำราญ. ออนไลน์. 2549) ซึ่งสอดคล้องกับ เสรี พงศ์พิศ (2547 : 28) ที่ได้ให้คำนิยามไว้ว่า สวัสดิการชุมชน (Community Security) หมายถึงกิจกรรมหรือระบบที่ชุมชนร่วมกันคิดขึ้นและร่วมกันจัดการ เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต โดยนำเอาทุนของชุมชนมาใช้อย่างชาญฉลาด ก่อให้เกิดผลแบบยั่งยืนสำหรับตนเองและลูกหลานวันหน้า ทั้งทรัพยากร ความรู้ ภูมิปัญญา เงิน ผลผลิต รวมทั้งทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม และยังสอดคล้องกับ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (2548 : 3) ที่ได้กล่าวว่า สวัสดิการ คือ ระบบที่ทำให้คนรู้สึกว่ามีความมั่นคงในชีวิต รู้สึกอบอุ่นในความเป็นอยู่ และรู้สึกพอใจที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสถานทีนั้น ๆ ซึ่งเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิต คนส่วนใหญ่จะนึกถึงสวัสดิการที่เป็นตัวเงิน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าฌาปนกิจ ค่าเทอมบุตร เป็นต้น แต่โดยแท้จริงแล้วคำว่า สวัสดิการ มีความหมายกว้างกว่า เงิน การสร้างสวัสดิการ คือ การสร้างความมั่นคงในชีวิต

กลุ่มสาระสมทรัพย์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต ตำบลสีพยา อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี ได้ก่อตั้งและดำเนินงานตามภารกิจ มากกว่า 13 ปี นำผลกำไรจากการออมมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกจนครอบคลุมตามภารกิจ กล่าวคือ สร้างกองทุนการเงินชุมชนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ปลูกฝังวัฒนธรรมไทยสอดแทรกมารยาทอันดีงาม สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างพระสงฆ์กับชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้น ใช้หลักธรรมในพัฒนาและเสริมสร้างสติปัญญาช่วยให้ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ที่สำคัญคือก่อตั้งสวัสดิการชุมชนให้กับสมาชิก

สวัสดิการชุมชนจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยทำให้เกิดความมั่นคงในชีวิต เป็นการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจของคนในชุมชน ซึ่งหมายรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของ เงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ผลของการจัดสวัสดิการชุมชนที่สำคัญคือ ก่อให้เกิดรายได้ ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธ์มิตรไมตรีที่ดีขึ้นของคนในชุมชน รู้สึกมั่นคง ภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข

จากผลของการก่อตั้งและพัฒนา ทำให้มีกองทุนสวัสดิการที่เติบโตอย่างเข้มแข็ง มีพระสงฆ์เป็นแกนนำ ส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มฯ ได้ปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มฯ จะฯ ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการ สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีความมั่นคงในชีวิตอย่างยั่งยืน กล่าวคือ มีความมั่นคงในชีวิตตั้งแต่แรกเกิดจนถึงตายตามภารกิจ

ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจและน่าศึกษาว่า สมาชิกกลุ่มฯ จะสะสมทรัพย์ฯ ดำบลสี่พยา อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี มีความมั่นคงในชีวิต ในมิติต่าง ๆ ตามภารกิจ หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มฯ จะสะสมทรัพย์ฯ ดำบลสี่พยา อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มฯ จะสะสมทรัพย์ฯ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มฯ จะสะสมทรัพย์ฯ ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มฯ จะสะสมทรัพย์ฯ

ประโยชน์ของการวิจัย

ทำให้ทราบถึงระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มฯ จะสะสมทรัพย์ฯ ดำบลสี่พยา อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี และปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงในชีวิต เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มฯ จะสะสมทรัพย์ฯ ดำบลสี่พยา อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรีให้ครอบคลุมในทุก ๆ มิติ ตามกรอบแนวความคิดความมั่นคงของมนุษย์

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกของกลุ่มฯ จะสะสมทรัพย์ฯ ดำบลสี่พยา อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 890 คน แบ่งเป็นดังนี้
 - 1.1 กลุ่มฯ จะสะสมทรัพย์ฯ ศาลาบ้านพลูยางหมู่ที่ 5 มีสมาชิกทั้งหมด 227 คน
 - 1.2 กลุ่มฯ จะสะสมทรัพย์ฯ วัดพุทธคยารามหมู่ที่ 6 มีสมาชิกทั้งหมด 663 คน
2. ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล โดยใช้วิธีการประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 205 คน เก็บข้อมูลโดยสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น คือ

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

- 1.1.1 เพศ
- 1.1.2 อายุ
- 1.1.3 อาชีพ
- 1.1.4 การศึกษา
- 1.1.5 สถานภาพสมรส
- 1.1.6 รายได้
- 1.1.7 ภาวะหนี้สิน

1.2 การปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

- 1.3 ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ
- 1.4 ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดจันทบุรี ใน 3 มิติ คือ

- 2.1 ความมั่นคงด้านรายได้
- 2.2 ความมั่นคงด้านสุขภาพอนามัย
- 2.3 ความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ความมั่นคงในชีวิต** หมายถึง องค์ประกอบของการพัฒนาที่พึงประสงค์ตามภารกิจของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ประกอบด้วย

1.1 **ความมั่นคงด้านรายได้** หมายถึง มีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิตของตนเอง และครอบครัว มีเงินออมที่พอเพียงสำหรับอนาคต และปราศจากหนี้สินที่ไม่สร้างผลผลิต

1.2 **ความมั่นคงด้านสุขภาพ** หมายถึง การมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี มีหลักประกันด้านสุขภาพอนามัยอย่างพอเพียงและเท่าเทียมกัน การปฏิบัติตนที่มีส่วนส่งเสริมสุขภาพกายและจิต

1.3 **ความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม** หมายถึง มีเวลาพักผ่อนที่ปลอดจากการกิจอย่างพอเพียง มีเวลาในการปฏิบัติศาสนกิจ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มสังคมและชุมชน

2. **กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ** หมายถึง กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต ที่ตั้งอยู่ในตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสัจจะฯ ศาลาบ้านพลูยาง หมู่ที่ 5 และกลุ่มสัจจะฯ วัดพุทธคยาราม(พลูยาง) หมู่ที่ 6

3. **ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ** หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการบริหารของกลุ่มฯ รวมถึงความสามารถในการจดจำและเข้าใจรายละเอียดของหลักการบริหารที่สมาชิกกลุ่มฯ ได้รับรู้จากการประชุม อบรม เผยแพร่ แนะนำโดยพระสงฆ์และคณะกรรมการของกลุ่มฯ หรือจากการถ่ายทอดต่อ ๆ กันมา ตลอดจนสามารถที่จะสื่อความหมาย แปลความ ตีความ ขยายความ หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ได้อย่างถูกต้อง

4. **สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ** หมายถึง ผู้ที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต ในตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ทั้ง 4 รุ่น

5. **เศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง เศรษฐกิจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพอดี พออยู่พอกิน พอใช้ สำหรับบุคคล ครอบครัว และชุมชน ซึ่งสามารถพัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้ภูมิปัญญา ภูมิปัญญา สอดคล้องกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณค่า และยั่งยืน มีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและสังคม และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

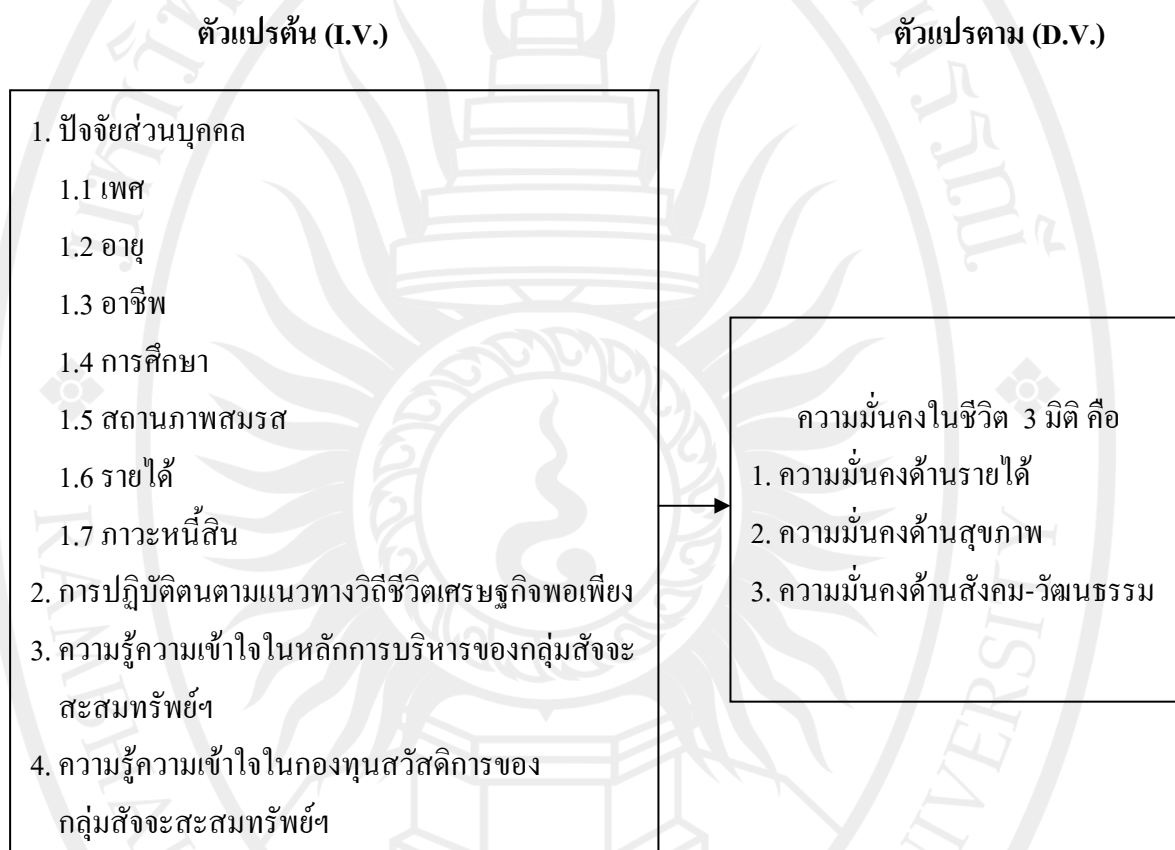
6. **การปฏิบัติตนตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพอดี พออยู่พอกิน พอใช้ ยึดหลักมัชฌิมาปฏิปทาในการดำเนินชีวิต มีคุณภาพระหว่างชีวิตกับสิ่งต่าง ๆ ดำเนินชีวิตแบบสัมมาอาชีวะ เป็นเบื้องต้นจากนั้นจึงพัฒนาไปสู่การกินดีอยู่ดี คุณธรรม เศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม

7. **กองทุนสวัสดิการ** หมายถึง กองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต ที่ตั้งอยู่ในตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี เป็นหลักประกันเพื่อความมั่นใจ ซึ่งหมายความว่ารวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้ชีวิตสมาชิกกลุ่มฯ ดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของ เงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ผลของการจัดสวัสดิการที่สำคัญ เช่น ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธ์หรือมิตรไมตรีที่ดี ทำให้สมาชิกกลุ่มฯ รู้สึกมีความมั่นคงในชีวิต ภาควิชาใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข

8. **ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ** หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการของกลุ่มฯ รวมถึงความสามารถในการจดจำและเข้าใจรายละเอียดของกองทุนสวัสดิการที่สมาชิกกลุ่มฯ ได้รับรู้จากการประชุม อบรม เผยแพร่ แนะนำโดยพระสงฆ์และคณะกรรมการของกลุ่มฯ หรือจากการถ่ายทอดต่อ ๆ กันมา ตลอดจนสามารถที่

จะสื่อความหมาย แปลความ ตีความ ขยายความ หรือแสดงความความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ได้อย่างถูกต้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. สมาชิกกลุ่มที่มี เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ ภาวะหนี้สิน ต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิตแตกต่างกัน
2. สมาชิกกลุ่มที่มี การปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิตแตกต่างกัน
3. สมาชิกกลุ่มที่มี ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิตแตกต่างกัน

4. สมาชิกกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มจะสะสมทรัพย์สินต่าง ๆ มีความมั่นคงในชีวิตแตกต่างกัน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดจันทบุรี ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาในเรื่องของแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความมั่นคงของมนุษย์
2. เศรษฐกิจพอเพียง
3. กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต
4. สวัสดิการชุมชน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)

คำนิยามของความมั่นคงของมนุษย์

คำนิยามของความมั่นคงของมนุษย์ของกรอบนานาชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันนั้นเป็นไปในทิศทางที่ดีและสอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์ นั่นคือความพยายามที่จะอธิบายความมั่นคงในหลายมิติ (Multi-dimensional) ซึ่งครอบคลุมความต้องการพื้นฐานที่แท้จริงของมนุษย์ และในลักษณะของความมั่นคงองค์รวม (Holistic Aspect of Security) ที่เริ่มจากหน่วยย่อยที่สุด ของสังคม ไปสู่หน่วยที่ใหญ่กว่าเป็นลำดับขั้นอย่างสมบูรณ์และต่อเนื่อง ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) เป็นผลลัพธ์อันพึงปรารถนาของการพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าหมายหลักของความมั่นคงคือประชาชน ได้มี หน่วยงานภาครัฐ เอกชน นักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ได้ให้คำนิยามหรือความหมายไว้ ดังนี้

มาฮับ อัลฮัก (Mahbub Ul-Haq. 1994. : 40 – 43) ได้เสนอการตีความหมายใหม่ ของความมั่นคงว่า ควรหมายถึง ความมั่นคงของประชาชนไม่ใช่เพียงดินแดนความมั่นคงของปัจเจกบุคคลไม่เพียงแต่ประชาชาติ ความมั่นคงโดยผ่านการพัฒนาไม่ใช่ผ่านการทหาร ความมั่นคงของมวลประชาชนทุกแห่งไม่ว่าจะเป็นในบ้านในที่ทำงานในที่ถนนในชุมชนและในสิ่งแวดล้อม

ซาดาโกะ (Sadako. 2003 : 2 – 13) ได้อธิบายบริบทของความมั่นคงของมนุษย์ว่า หมายถึง

1. การปกป้อง (Protection) หมายถึง ปกป้องอันตรายและการละเมิดต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ปกป้องประชาชนจากภัยคุกคามต่าง ๆ ในสังคมซึ่งมีลักษณะแห่งธรรมชาติของวิถีแพร่

จากบนลงล่าง (Top to Down Approach) เช่น การปกครองโดยการขับเคลื่อนของรัฐ องค์การนานาชาติ องค์การประจําภูมิภาค ประชาสังคมและภาคเอกชน

2. การให้อํานาจหรือการได้อํานาจ (Empowerment) มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพของปัจเจกชนและชุมชนในการดำเนินชีวิตตามเป้าประสงค์ของตนเองหรือเลือกทางเลือกได้ด้วยตนเอง ที่สำคัญถึงแม้ว่าแนวคิดของความมั่นคงของมนุษย์จะเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People-centered) ในประเด็นด้านความปลอดภัย ความเป็นอยู่อันดีและเกียรติภูมิแห่งมนุษย์ของปัจเจกชนแล้ว ความมั่นคงของมนุษย์จะนำไปสู่ความมั่นคงในระดับชาติและระดับนานาชาติ ในลักษณะที่ความมั่นคงของมนุษย์เป็นพื้นฐานของความมั่นคงของชาติ อนึ่ง ความมั่นคงของชาติจะต้องเป็นมูลฐานสำคัญ

United Nations Development Program (UNDP.) (2003 : 7) กล่าวว่า ความมั่นคงของมนุษย์ สามารถกล่าวได้ใน 2 ลักษณะ ประการแรก คือ การปลอดภัยจากการคุกคามที่เรื้อรัง เช่น ความอดอยาก โรคทางกายและทางจิต ประการที่สอง คือการปกป้องคุ้มครองจากภาวะเฉพาะหน้า ที่เกิดการคุกคามขึ้นทางใดในชีวิตประจำวัน หรือในครอบครัว ในที่ทำงาน หรือในชุมชน การคุกคามเหล่านี้ปรากฏขึ้นได้ทุกระดับของการพัฒนาของชาติ ดังนั้น ความมั่นคงของมนุษย์จึงแบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางอาชีพและรายได้ ความมั่นคงทางสุขภาพ ความมั่นคงทางชุมชนและวัฒนธรรม ความมั่นคงส่วนบุคคล ความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม และ ความมั่นคงทางการเมือง

กระทรวงการพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์ (2548 : 3) ได้ให้ความหมาย ของความมั่นคงของมนุษย์ ว่าหมายถึง การที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ปลอดภัย การตอบสนองต่อความจำเป็นพื้นฐานสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ไม่ประสบความยากจน ไม่สิ้นหวัง มีความสุข ตลอดจนได้รับโอกาสเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2547 : 42) ให้ความหมายเชิงปฏิบัติ ไว้ว่า วัตถุประสงค์ของความมั่นคงมนุษย์ คือการป้องกันภัยต่อแกนชีพของมนุษย์ทุกคน จากภัยคุกคามที่ต่อเนื่องและกว้างขวาง โดยต้องสอดคล้องกับความสมปรารถนาของมนุษย์ในระยะยาว จุดยืนของคําจํากัดความนี้มีจุดยืนอยู่ 5 ประการได้แก่ รักษาจุดเน้นร่วมเรื่องความยากจนและความรุนแรง ไม่ใช่เลือกเอาอย่างหนึ่งอย่างใด (หรือการรักษาแนวคิดเรื่อง เสรีภาพจากความต้องการและเสรีภาพจากความหวาดกลัวไว้ทั้งสองด้าน) รักษาความหมายของ ประชาชนเป็นศูนย์กลางไว้ รักษาความเป็นหลายมิติ จํากัดความให้แคบลงสู่ภัยคุกคามที่รุนแรงและกว้างขวางที่กระทำต่อแกนกลางที่สำคัญและจํานวนยิ่งของชีวิตประชาชน เสนอการกำหนดวัตถุประสงค์อย่างเป็นวัตถุประสงค์วิสัย และเป็นบรรทัดฐาน ที่จะกำหนดและแปลงเป็นนโยบายและโครงการต่อไป แกนชีพ (Vital Core) เป็นการ

เจาะประเด็นความมั่นคงมนุษย์ให้แคบสู่เรื่องที่สำคัญและจำเป็นที่สุด เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้อย่างบังเกิดผล มีกิจกรรมที่ต้องทำ คือการทำให้เป็นพื้นฐานแต่หลักมิติของสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพของมนุษย์ บนพื้นฐานของการปฏิบัติอย่างมีเหตุผล การทอดข้ามระหว่างเสรีภาพจากความกลัวและเสรีภาพจากความต้องการ แกนชีพนี้นี้ไม่ใช่สิ่งตายตัว แต่ถูกกำหนด ตามความเหมาะสม มนุษย์ทุกคน (All Human Lives) สร้างกิจกรรมที่ถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นทั้งด้านปัจเจกบุคคลและชุมชน การเป็นสากลและไม่กีดกัน การทำให้มนุษย์กลายเป็นจุดหมายปลายทางของการพัฒนา ไม่ใช่เพียงเครื่องมือ ความสมบูรณ์ของมนุษย์ในระยะยาว (Long-term Human Fulfillment) ความมั่นคงมนุษย์ไม่เทียบเท่ากับความสมบูรณ์ของมนุษย์ กระบวนการสร้างความมั่นคงมนุษย์ต้องสอดคล้องกับการพัฒนามนุษย์ โดยการสนับสนุน การมีส่วนร่วม เสรีภาพ ความเหมาะสมทางสถาบัน และความหลากหลาย อนึ่ง เป็นที่สังเกตว่า คำจำกัดความของความมั่นคงมนุษย์ส่วนใหญ่เน้นภัยคุกคาม ผู้ตกเป็นเหยื่อ หรือตกในภาวะเสี่ยง ซึ่งสามารถนำไปใช้ปฏิบัติและวัดผลได้ ถ้าหากไม่ระมัดระวัง ก็มีแนวโน้มที่จะกลายเป็นเรื่องสังคมสงเคราะห์รูปแบบใหม่ ที่มีวิธีสวยงาม อย่างเช่น การยอมรับนับถือ ประชาชนเป็นศูนย์กลาง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มาเคลือบไว้

พระมหาธนศรี รามางกูร (2547 : 1 – 2) ได้กล่าวว่า ความมั่นคงของมนุษย์หมายถึง ประชาชนสามารถแสดงออกในทางเลือกของตนเองอย่างปลอดภัยและเป็นอิสระ มีความแน่ใจว่า โอกาสที่มีอยู่ในวันนี้จะยังคงอยู่ในวันพรุ่งนี้ ประชาชนควรมีสักยภาพและได้รับอำนาจมากพอที่จะดูแลรับผิดชอบตัวเอง มีโอกาสที่จะแสวงหาความต้องการของตนเอง และรายได้ที่พอเพียงในการดำรงชีวิต

วัลลภ พลอยทับทิม (2549 : 2 – 17) ได้อธิบายความหมายของความมั่นคงของมนุษย์ ว่า หมายถึง คุณภาพหรือสถานะที่ได้รับการปกป้องคุ้มครองให้ปลอดภัย มีอิสรภาพจากภัยอันตราย หมายถึงการพิทักษ์ปกป้อง ความปลอดภัยหรือสถานที่ที่ปลอดภัย ความรู้สึกถึงการได้รับการประกันความปลอดภัย หรือความแน่นอน เสรีภาพ ที่ปลอดภัยจากความวิตกกังวลหรือความสงสัย รวมถึง การคุ้มครอง เครื่องมือหรือวิธีการในการคุ้มครอง ป้องกันและอื่น ๆ

สรุปได้ว่าความมั่นคงของมนุษย์ หมายถึง ความมั่นคงของประชาชน คือการที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การตอบสนองต่อความจำเป็นพื้นฐานสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ไม่ประสบความยากจนไม่สิ้นหวัง มีความสุข ตลอดจนได้รับโอกาสเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง มีความแน่ใจว่า โอกาสที่มีอยู่ในวันนี้ จะยังคงอยู่ในวันพรุ่งนี้ ประชาชนควรมีสักยภาพและได้รับอำนาจมากพอที่จะดูแลรับผิดชอบตัวเอง มีโอกาสที่จะแสวงหาความต้องการของตนเอง และรายได้ที่พอเพียงในการดำรงชีวิต ความมั่นคงของ

มนุษย์จะนำไปสู่ความมั่นคงในระดับชาติและระดับนานาชาติในลักษณะที่ความมั่นคงของมนุษย์เป็นพื้นฐานของความมั่นคงของชาติ และความมั่นคงของชาติจะต้องเป็นมูลฐานสำคัญของความมั่นคงของมนุษย์

แนวความคิดการพัฒนามนุษย์ (Human Development)

แนวคิดว่าการพัฒนามนุษย์นั้นเป็นเรื่องของอิสรภาพ (Freedom) และการสร้างความสามารถและศักยภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทั้งด้านกายภาพ จิตใจ อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อให้มนุษย์สามารถ (ส่งเสริม) พัฒนาศักยภาพของตนจนเต็มกำลังและใช้ชีวิตตามความต้องการและความสนใจของตนเอง อันเป็นพื้นฐานของอิสรภาพของปัจเจกบุคคล และสิทธิมนุษยชน ได้มีผู้แสดงทัศนะการพัฒนามนุษย์ ไว้ดังนี้

United Nations Development Program (UNDP.) (1994 : 229) อธิบายว่า โดยหลักการการพัฒนามนุษย์นั้น คือการพัฒนามนุษย์ให้มีชีวิตยืนยาวและมีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ ได้รับการศึกษา การเป็นผู้มีความรู้ การมีทรัพยากรที่เพียงพอในการดำเนินชีวิตในระดับที่ได้มาตรฐานของการดำรงชีวิต และความสามารถในการเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนรวมถึงกิจกรรมทางสังคมและการเมืองด้วย ดังนั้น หัวใจของการพัฒนามนุษย์ตามมุมมอง ของสหประชาชาติ คือการให้อิสรภาพหรือการปลดปล่อยจากความต้องการพื้นฐานและจากความหวาดกลัวในระดับกว้างขึ้น (Larger Freedom) นั่นเอง อนึ่ง ข้อจำกัด ที่ลดทอนอิสรภาพของมนุษย์คือ ความยากจน ความเจ็บป่วย การไม่รู้หนังสือ การได้รับการเลือกปฏิบัติ การถูกข่มขู่ด้วยความขัดแย้งที่ใช้ความรุนแรง หรือการได้รับการห้ามไม่ให้ออกเสียงหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การพัฒนาจึงหมายถึงการขยายขอบเขตของโอกาสและทางเลือกของมนุษย์ในการใช้ชีวิตที่สอดคล้องกับความเชื่อและค่านิยมนั่นเอง

มาฮับ อัลฮัค (Mahbub Ul-Haq. 1999 : 31, 37) นักเศรษฐศาสตร์ผู้มีวิสัยทัศน์ กล่าวว่า วัตถุประสงค์พื้นฐานของการพัฒนา คือ การขยายทางเลือกในชีวิตประชาชน ตามหลักการ ทางเลือกเหล่านี้สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย บ่อยครั้งที่มนุษย์ให้ค่านิยมกับความสำเร็จ ในรูปแบบต่าง ๆ ในด้านรายได้หรือโอกาสของการเติบโตพัฒนา เช่น การเข้าถึงความรู้มากขึ้น การมีโภชนาการที่ดีขึ้น การได้รับการบริการด้านสุขภาพที่ดีขึ้น การมีชีวิตที่ปลอดภัยขึ้นทั้งจากอาชญากรรมและการใช้ความรุนแรงทางร่างกาย การมีเวลาพักผ่อน การได้รับอิสรภาพทางการเมืองและทางวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนต่าง ๆ เป้าหมายหลักของการพัฒนา คือการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อกับการที่มนุษย์จะมีชีวิตที่ยืนยาว มีสุขภาพแข็งแรงและเปี่ยมไปด้วยชีวิตที่สร้างสรรค์ที่สมควร การพัฒนามนุษย์จึงมุ่งเน้นในสามมิติหลักของสวัสดิการมนุษย์ อันได้แก่ รายได้ การศึกษา และ สุขภาพ โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่ไม่ใช่เพราะต้องการให้ภาพรวมที่สมบูรณ์

ในการพัฒนามนุษย์ในทุกด้าน แต่ทั้งสามมิติดังกล่าวเป็นเหมือนดัชนีชี้วัดที่สำคัญกว่า การมุ่งพัฒนาเฉพาะด้านรายได้อย่างเดียว การพัฒนามนุษย์จึงเหมือนเครื่องมือหรือมาตรวัด การเปลี่ยนแปลงของความเป็นอยู่ของมนุษย์และการเปรียบเทียบความก้าวหน้าของมนุษย์

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2547 : 37) กล่าวไว้ในรายงานการพัฒนามนุษย์ ปี ค.ศ. 2000 ใช้ชื่อว่า สิทธิมนุษยชนกับการพัฒนามนุษย์ เพื่อเสรีภาพและความเป็นปึกแผ่น (Solidarity) เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิมนุษยชน การพัฒนามนุษย์ และความมั่นคงของมนุษย์เข้าด้วยกัน โดยเห็นว่าสิทธิมนุษยชนและการพัฒนามนุษย์มีวิสัยทัศน์และจุดประสงค์ร่วมกัน ได้แก่ การสร้างความมั่นคงแก่เสรีภาพ การกินดีอยู่ดี และศักดิ์ศรีของมนุษย์ทุกคนทั่วโลก และจำแนกความมั่นคงทางเสรีภาพออกเป็น 7 ประการ ได้แก่ เสรีภาพจากการกีดกัน เสรีภาพจากความต้องการ เสรีภาพในการพัฒนาและการประจักษ์ในศักยภาพแห่งตน เสรีภาพจากความหวาดกลัว เสรีภาพจากความอยุติธรรมและการละเมิดการปกครองโดยกฎหมาย เสรีภาพทางความคิด การพูดและการรวมกลุ่ม เสรีภาพในการทำงานที่เหมาะสมไม่ถูกขูดรีด

สรุปว่า การพัฒนามนุษย์ (Human Development) คือการพัฒนามนุษย์ ให้มีชีวิตยืนยาว และมีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ การได้รับการศึกษา การเป็นผู้มีความรู้ การมีรายได้ และทรัพยากรที่เพียงพอในการดำเนินชีวิตในระดับที่ได้มาตรฐานของการดำรงชีวิต และความสามารถในการเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนรวมถึงกิจกรรมทางสังคมและการเมืองด้วย หัวใจของการพัฒนา คือ การสร้างความมั่นคงแก่เสรีภาพ การกินดีอยู่ดี และศักดิ์ศรีของมนุษย์ทุกคน การให้อิสรภาพหรือการปลดปล่อยจากความตึงเครียดพื้นฐานและจากความหวาดกลัว ขยายขอบเขตของโอกาสและทางเลือกของมนุษย์ในการใช้ชีวิตที่สอดคล้องกับความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรมของตนเอง

องค์ประกอบของความมั่นคงของมนุษย์

United Nations Development Program (UNDP.) (1994 : 229 – 236) กล่าวในรายงานที่ชื่อ Redefining Security: The Human Dimension มีสาระสำคัญ โดยจำแนกองค์ประกอบของความมั่นคงของมนุษย์ ดังต่อไปนี้

1. ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Security) หมายถึง การมีรายได้พื้นฐาน โดยการว่าจ้างงานหรือจากเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคม
2. ความมั่นคงด้านอาหาร หมายถึง การมีอาหารประทังชีวิต โดยการจัดหาผ่านการว่าจ้าง รายได้และสินทรัพย์แห่งปัจเจกชน
3. ความมั่นคงด้านสุขภาพ หมายถึง การปลดปล่อยจากโรคภัยไข้เจ็บหรือความเจ็บป่วย และการเข้าถึงการได้รับการรักษาพยาบาล

4. ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำรงชีวิตอยู่ในแหล่งที่อยู่อาศัยที่มีสิ่งแวดล้อมเหมาะสมกับการอยู่อาศัยไม่ว่าเป็นแผ่นดิน สภาพภูมิอากาศ หรือแหล่งน้ำ

5. ความมั่นคงของบุคคล หมายถึง การที่ปัจเจกปลอดภัยจากอาชญากรรมหรือความรุนแรงโดยเฉพาะกลุ่มสตรีและเยาวชนที่อาจเป็นเป้าหมายได้ง่ายกว่า

6. ความมั่นคงทางชุมชน หมายถึง เกียรติภูมิแห่งมนุษย์ทางวัฒนธรรมและสันติภาพของชุมชนที่ปัจเจกบุคคลอาศัยอยู่และเติบโต

7. ความมั่นคงทางการเมือง หมายถึง การปกป้องการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ทั้งนี้ คณะกรรมการด้านความมั่นคงของมนุษย์ (Commission on Human Security) (CHS). (2003 : 168) ของหน่วยงานความมั่นคงของมนุษย์แห่งสหประชาชาติหรือ Human Security Unit (HSU) in the United Nation Office สำหรับการประสานงานด้านมนุษยชนหรือ The Office for Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับการประสานงานด้านความมั่นคงของมนุษย์เชิงบูรณาการในระดับนานาชาติ และแสดงให้เห็นถึงการเล็งเห็นความสำคัญงานด้านความมั่นคงของมนุษย์ในระดับสากลที่ต้องการปกป้องชีวิตมนุษย์ในวิถีทางที่ส่งเสริมเชิดชูอิสรภาพ และการตอบสนองความต้องการของชีวิตมนุษย์ โดยเน้นการพัฒนาชีวิตมนุษย์และความมั่นคงของมนุษย์ใน 3 แนวทางหลัก คือ

1. การปลอดภัยจากความหิวอดอยากและความต้องการต่าง ๆ โดยรายงานของ UNDP ในปี ค.ศ. 1994 ได้ระบุถึงภัยคุกคามของชีวิตมนุษย์ได้แก่ โรคภัยไข้เจ็บ ความหิวโหย การตกงาน อาชญากรรม ความขัดแย้งทางสังคม การกดขี่ทางการเมือง รวมทั้งภัยอันตรายจากสภาพสิ่งแวดล้อม

2. อิสรภาพในการแสวงหาโอกาสในชีวิตปัจเจกบุคคลในสังคมทุกคนได้รับการรับรองว่าจะได้รับอิสรภาพในการพัฒนาศักยภาพในชีวิตของตนได้อย่างเต็มความสามารถและสามารถแสวงหาทางเลือกต่าง ๆ ในชีวิตในอนาคตได้ด้วยตนเอง

3. โอกาสที่เท่าเทียม ปัจเจกชนได้รับการรับรองว่ามีความเท่าเทียมกันในการได้รับโอกาสในชีวิต อันพึงได้รับตามศักดิ์และสิทธิ อาทิ ได้รับการศึกษาขั้นมูลฐานและการบริการทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ

อีกทั้ง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548 : 3) ได้ระบุองค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ไว้สี่ด้านหลัก คือ

1. ด้านร่างกาย
2. ด้านจิตใจ
3. ด้านสติปัญญา

4. และด้านการมีอาชีพ

วัลลพ พลอยทับทิม (2549 : 2-25 – 2-27) กล่าวว่า สำหรับความมั่นคงระดับนานาชาติ จะได้รับการตีความที่เกี่ยวข้องกับประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

1. ความมั่นคงทางสุขภาพ ได้แก่ ความไม่เป็นโรคร้ายแรง ไม่เจ็บไข้ได้ป่วยถึงขั้นที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพหรือการดำเนินชีวิตตามปกติ เป็นต้น
2. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ คือ มีช่องทางเลี้ยงชีพหรือมีรายได้เพียงพอแก่ความจำเป็นพื้นฐานของตนเองและครอบครัวอันประกอบด้วยปัจจัย 4 เป็นอย่างน้อย โดยไม่มีหนี้สินที่เป็นภาระเกินกำลังส่งคืน รวมทั้งมีหลักประกันความมั่นคงของรายได้ในอนาคตตามสมควร
3. ความมั่นคงทางสังคม ซึ่งรวมถึงความมั่นคงของครอบครัวและชุมชน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขในสังคม เป็นต้น
4. ความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง ได้แก่ การมีสิทธิเสรีภาพเพียงพอ ไม่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน มีความยุติธรรมเสมอภาคในสังคม ประเทศชาติมีความปลอดภัยจากการรุกรานหรือการทำให้แตกสลาย เป็นต้น
5. ความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ มีทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยอย่างต่อเนื่องต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต โดยไม่เกิดการเสื่อมโทรมจนเป็นปัญหาหรืออุปสรรคต่อความมั่นคงด้านอื่น ๆ

สรุปได้ว่า ความมั่นคงของมนุษย์ประกอบด้วย ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ที่อยู่อาศัย อาหาร สุขภาพ การศึกษา ความมั่นคงทางสังคม-วัฒนธรรมของบุคคลและชุมชน ความมั่นคงทางการเมือง ความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรืออาจกล่าวได้ว่า ความมั่นคงของมนุษย์นั้นควรมีความสมดุล ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสติปัญญา

มาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548 : 33 – 37) ได้กำหนดมาตรฐานความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีองค์ประกอบในการพิจารณาสถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ไว้ 10 มิติ ดังนี้

1. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการมีงานทำและรายได้ ประกอบด้วย
 - 1.1 การได้ทำงานที่มั่นคงและมีความสุขหรือพอใจในงาน
 - 1.2 มีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว
 - 1.3 มีเงินออมที่พอเพียงสำหรับอนาคต
 - 1.4 ปราศจากหนี้สินที่ไม่สร้างผลผลิต
2. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านครอบครัว ประกอบด้วย

- 2.1 ความรักใคร่ปรองดอง
- 2.2 ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่
- 2.3 การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน
- 2.4 การไม่ใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ
3. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสุขภาพอนามัย ประกอบด้วย
 - 3.1 การมีสุขภาพกายที่ดี
 - 3.2 การมีสุขภาพจิตที่ดี
 - 3.3 การมีหลักประกันด้านสุขภาพอนามัยอย่างเท่าเทียมและพอเพียง
 - 3.4 ประชากรไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยทางกายและจิต
 - 3.5 การปฏิบัติตนที่มีส่วนส่งเสริมสุขภาพกายและจิต
4. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา ประกอบด้วย
 - 4.1 ประชากรได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม
 - 4.2 การมีการศึกษาที่พอเพียงต่อการครองชีวิต
 - 4.3 การได้รับการศึกษา และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
5. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (ส่วนบุคคล)
 - 5.1 การปลอดจากการประทุษร้ายต่อร่างกาย
 - 5.2 ความรู้สึกปลอดภัยจากการประทุษร้ายต่อร่างกาย
 - 5.3 การปลอดจากการประทุษร้ายด้านทรัพย์สิน
 - 5.4 ความรู้สึกปลอดจากการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน
6. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย
 - 6.1 เพิ่มระดับการมี สิทธิครอบครองที่อยู่อาศัยที่มีมาตรฐาน
 - 6.2 พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานโดยเฉพาะน้ำสะอาดอย่างทั่วถึง
 - 6.3 สิ่งแวดล้อมที่ปราศจากมลพิษทาง เสียง กลิ่น ฝุ่น คว้น
7. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสิทธิและความเป็นธรรม ประกอบด้วย
 - 7.1 การปลอดจากการถูกละเมิดและเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ
 - 7.2 มีหลักประกันและการคุ้มครองด้านสิทธิ
 - 7.3 กลไกที่แก้ปัญหาข้อขัดแย้งด้านสิทธิที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม
8. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสังคม-วัฒนธรรม ประกอบด้วย
 - 8.1 มีเวลาพักผ่อนที่ปลอดจากการกีดกันที่พอเพียง
 - 8.2 ใช้เวลาติดตามข่าวสารทางสังคม-วัฒนธรรม

- 8.3 มีเวลาในการทำจิตใจให้สงบ
- 8.4 มีส่วนในการปฏิบัติศาสนกิจ
- 8.5 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มสังคมและชุมชน
- 9. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย
 - 9.1 การมีบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้
 - 9.2 ระบบบริการสังคมที่ให้การคุ้มครองและเข้าถึงได้ในเวลาอันรวดเร็ว
 - 9.3 ความรู้สึกในคุณค่าของชีวิต และความสุขในชีวิต
- 10. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการเมือง ธรรมชาติภาพ ประกอบด้วย
 - 10.1 ส่งเสริมการใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ในทุกระดับ
 - 10.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองและการรวมกลุ่มทางการเมือง
 - 10.3 ส่งเสริมการติดตามข่าวสารทางการเมืองของประชากร
 - 10.4 สร้างความโปร่งใส การตรวจสอบได้และความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับหน่วยงาน

ต่อมา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549 : 34 – 35, 37) ได้กำหนดกรอบแนวคิดและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ใน 3 มิติ ดังนี้

1. มิติการมีงานทำและรายได้

กรอบแนวคิด คือ การได้ทำงานเต็มเวลาที่มั่นคงและพึงพอใจ มีรายได้และเงินออมที่เพียงพอแก่การดำรงชีพ โดยไม่เป็นหนี้สินที่ไม่มีคุณค่า

ตัวชี้วัดระดับบุคคล ได้แก่

- 1.1 สถานภาพการทำงาน
- 1.2 รายได้จากการทำงานและทรัพย์สิน
- 1.3 ปริมาณหนี้สิน
- 1.4 ภาระในการส่งคืนหนี้สิน
- 1.5 เงินออม
- 1.6 ความพึงพอใจในงาน
- 1.7 ความมั่นคงในงาน

2. มิติสุขภาพอนามัย

กรอบแนวคิด คือ การมีสถานภาพด้านสุขภาพอนามัย (Health status) ที่ได้รับการคุ้มครองจากหลักประกันด้านสุขภาพที่พอเพียง สามารถเข้าถึงโดยมีข้อจำกัดน้อย และปราศจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยด้านร่างกาย และจิตใจ

ตัวชี้วัดระดับบุคคล ได้แก่

2.1 การเจ็บป่วยที่ต้องพบแพทย์

2.2 การหยุดงานเพราะเจ็บป่วย

2.3 การคุ้มครองด้านสาธารณสุข

2.4 ระยะเวลาการเข้าถึงบริการ

2.5 การบริโภคแอลกอฮอล์

2.6 การสูบบุหรี่

2.7 การควบคุมอารมณ์

2.8 การออกกำลังกาย

3. มิติสังคม-วัฒนธรรม

กรอบแนวคิด คือ การที่บุคคลมีเวลาปลอดจากภารกิจ การงาน เพื่อใช้สำหรับการพักผ่อนอย่างพอเพียง ตลอดจนติดตามข่าวสารด้านสังคม-วัฒนธรรม อย่างสม่ำเสมอ ใช้เวลาในการพัฒนาจิตใจ โดยการปฏิบัติศาสนกิจ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน

ตัวชี้วัดระดับบุคคล ได้แก่

3.1 เวลาว่าง

3.2 วันหยุดพักผ่อน

3.3 เวลาที่ใช้ติดตามข่าวสารสังคม

3.4 เวลาที่ใช้ในการสวดมนต์หรือทำจิตใจให้สงบ การปฏิบัติศาสนกิจ

3.5 การเป็นสมาชิกกลุ่มชมรม

3.6 การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน

สรุปได้ว่าการกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์นั้นเน้นที่เป้าหมายของการพัฒนาศักยภาพของปัจเจกชนและชุมชนในการดำเนินชีวิตตามเป้าประสงค์ของตนเองหรือเลือกทางเลือกได้ด้วยตนเอง ที่สำคัญ การกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์จะเน้นที่วิถีชีวิตของประชาชน ในประเด็นด้านความปลอดภัย ความเป็นอยู่อันดีและเกียรติภูมิแห่งมนุษย์ ของปัจเจกชน โดยมองที่ สุขภาพพลานามัย การศึกษา รายได้ การได้รับการตอบสนองในความจำเป็นขั้นพื้นฐาน และความสามารถในการเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนรวมถึงกิจกรรมทางสังคม-วัฒนธรรม และการเมืองด้วยรวมถึงมุมมองการขยายขอบเขตของโอกาสและทางเลือกของมนุษย์ในการใช้ชีวิตที่สอดคล้องกับความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรมของตนเอง

พัฒนาการความมั่นคงของมนุษย์ในประเทศไทย

สำหรับแนวคิดทฤษฎีความมั่นคงของมนุษย์ตามกรอบแนวคิดของคนไทยมีการพัฒนาการรากฐานของแนวคิดการส่งเสริมความกินอยู่อันดี (Well-being) ที่สะท้อนให้เห็น

ในหลักการการวางนโยบายของประเทศมาตั้งแต่อดีต ประเทศไทยเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 เพื่อให้รอดพ้นจากการตกเป็นอาณานิคมและก้าวสู่ความศิวิไลซ์หรือการเป็นแบบตะวันตก (Westernization) พร้อมกับคงเอกลักษณ์ของตนไว้ การสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของชาติหรือสิ่งที่เรียกว่า ความเป็นไทย ดำเนินไปพร้อมกับการปฏิรูปประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การปรับเปลี่ยนนโยบายตามสถานการณ์ที่โหดผ่านสงครามโลก 2 ครั้งเข้าสู่เส้นทางของทุนนิยมจนในยุคศตวรรษที่ 21 นับว่ามีพัฒนาการของอุดมการณ์และแนวความคิดของความมั่นคงของมนุษย์ที่ปรับเปลี่ยนไปตามบริบทการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมเป็นสำคัญ

สุพรรณิ ไชยอำพร (2547 : 74 – 76) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า สำหรับแนวคิดพัฒนามนุษย์ในสังคมไทยในช่วงต้นไม่มีใครได้รับความสนใจอย่างจริงจังจากภาครัฐ ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-6 ซึ่งให้ความสำคัญกับมนุษย์ก็เพียงเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจ เครื่องชี้วัดที่ใช้ในช่วงแผนดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นตัวเลขาทางเศรษฐกิจเพื่อบ่งบอกความบกพร่องจึงมิได้มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างจริงจังมากนัก จวบจนกระทั่งโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ได้มุ่งรณรงค์การปลูกฝังแนวคิดแบบรักษาความเป็นท้องถิ่นและวิถีชีวิตของมนุษย์ทางสังคมโดยนำเสนอแนวคิดเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ (Human Securities) ในปี ค.ศ. 1989 หรือ พ.ศ. 2532 ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของดัชนีสำหรับการพัฒนามนุษย์ ต่อมา องค์การสังคมเพื่อการพัฒนานานาชาติ (SID) ได้มีบทบาทนำแนวคิดดังกล่าวมาเสนอทั่วโลกโดยให้ความสำคัญกับการปกป้องคุ้มครองความเสี่ยงภัยความอยู่รอดและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยประเทศไทยได้รับแนวคิดด้านความมั่นคงภายใต้บริบทที่ไทยเป็นสมาชิกขององค์กรระดับโลก อาทิ องค์การการค้าโลก (WTO) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เป็นสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area) เป็นต้น จึงทำให้ไทยต้องติดตามกระแสการเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับทิศทางในการพัฒนาเศรษฐกิจให้ยั่งยืน ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่อันดี

ทั้งนี้ วิชัย รูปคำดี (2547 : 29 – 67) ระบุว่า จากการสำรวจรวบรวมเครื่องมือที่ใช้ตรวจสอบติดตามผลการพัฒนาตั้งแต่เริ่มใช้แผนพัฒนาประเทศของไทยในปี 2504 อาจแบ่งเครื่องมือออกเป็นสองลักษณะ คือ

1. เครื่องมือวัดหน่วยวิเคราะห์ระดับสาขาการพัฒนามุ่งไปจนถึงภาพรวม ของระดับประเทศ เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การวัดขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและการวัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย
2. เครื่องมือความสำคัญกับตัวมนุษย์และการพัฒนาสังคมซึ่งอาจใช้หน่วยวิเคราะห์ระดับบุคคล ครอบครัวหรือชุมชน ที่น่าสังเกตคือ หน่วยงานต่าง ๆ มักสร้างและพัฒนาเครื่องมือเอง

แต่หลายหน่วยงานสร้างเครื่องมือขึ้นแต่ขาดการพัฒนาและนำไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง การสร้างเครื่องมือใหม่ ๆ ส่วนใหญ่เป็นความพยายามในการบูรณาการตัวชี้วัดที่มีอยู่แล้วในมุมมองใหม่ ๆ

อีกทั้ง วัลลพ พลอยทับทิม (2549 : 2 – 30) กล่าวว่า การพัฒนาประเทศหลังช่วงวิกฤติการเงิน ปี พ.ศ. 2540 – ปัจจุบัน มีสาเหตุสำคัญมาจากการดำเนินนโยบายเสรีนิยมใหม่ โดยเฉพาะการเปิดเสรีทางการเงินโดยขาดความพร้อม จากวิกฤตนี้ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการพัฒนา กล่าวคือ เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการทบทวนการพัฒนาครั้งสำคัญ ซึ่งมีทั้งด้านการก้าวไปตามหนทางเสรีนิยมใหม่เช่นเคย และการที่หาทางออกใหม่ มีที่ควรกล่าวดังต่อไปนี้

1. การปฏิรูปทางการเมือง ที่สำคัญได้แก่ การประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี 2540 ซึ่งมีทั้งด้านยึดแนวคิดเสรีนิยมใหม่และด้านให้ความสำคัญแก่ชุมชน มีความพยายามทั้งด้านที่จะสร้างรัฐบาลที่เข้มแข็ง และการมีส่วนร่วมของประชาชน การให้ความสำคัญแก่การเมืองภาคประชาชน หรือภาคพลเรือนขึ้นมากำหนดงานกับการเมืองของนักการเมือง การตั้งองค์กรอิสระเพื่อตรวจสอบการบริหารประเทศจำนวนหนึ่ง

2. การปฏิรูปทางด้านการปกครองคือการปฏิรูประบบราชการ ซึ่งในทางปฏิบัติทำให้มีการปรับใช้ระบบทุนและธุรกิจการค้ามากขึ้น

3. การปฏิรูปทางธุรกิจที่สำคัญได้แก่การส่งเสริมการส่งออกตั้งแต่สินค้าอุตสาหกรรมใหญ่ จนถึงสินค้า 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมความสามารถในการแข่งขัน และการสร้างธรรมาภิบาลในบริษัทการปฏิรูปทางธุรกิจนี้จะกลายเป็นศูนย์กลางการปฏิรูปทางการศึกษาด้วย

4. การปฏิรูปทางสังคม ได้แก่ การจัดระเบียบทางสังคม ทำสงครามต่อต้านยาเสพติด ขจัดผู้มีอิทธิพล การขจัดความยากจน เข้าร่วมกลุ่มเครือข่ายความมั่นคงมนุษย์ ปี พ.ศ. 2542 การตั้งกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่เน้นการพัฒนาที่ถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง

5. การเฟื่องฟูของแนวคิดชุมชนเข้มแข็ง การพึ่งตนเองของชุมชน

สรุปได้ว่าพัฒนาการความมั่นคงของมนุษย์ในประเทศไทยตั้งแต่ต้นไม่ได้ได้รับความสนใจอย่างจริงจังจากภาครัฐ กล่าวคือ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-6 ให้ความสำคัญกับมนุษย์ก็เพียงเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจ เครื่องชี้วัดที่ใช้ในช่วงแผนดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นตัวเลขทางเศรษฐกิจเพื่อบ่งบอกความบกพร่องจึงมิได้มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างจริงจังมากนัก จนกระทั่งโครงการการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ได้มุ่งรณรงค์การปลูกฝังแนวคิดแบบรักษาความเป็นท้องถิ่นและวิถีชีวิตของมนุษย์ทางสังคมโดยนำเสนอแนวคิดเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ (Human Securities) ในปี ค.ศ. 1989 หรือ พ.ศ. 2532 ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของดัชนีสำหรับการพัฒนามนุษย์ ต่อมา องค์การสังคมเพื่อพัฒนานานาชาติ

(SID) ได้มีบทบาทนำแนวคิดดังกล่าวนำเสนอทั่วโลกโดยให้ความสำคัญกับการปกป้อง กลุ่มครองความเสียงภัย ความอยู่รอดและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทำให้ประเทศไทยต้องติดตามกระแสการเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับทิศทางในการพัฒนาเศรษฐกิจให้ยั่งยืน ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่อันดี นับว่ามีพัฒนาการของอุดมการณ์และแนวความคิดของความมั่นคงของมนุษย์ที่ปรับเปลี่ยนไปตามบริบทการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมเป็นสำคัญ

เศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี เพื่อให้คนไทยนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต ให้มีความสุข อย่างพอเพียง ครอบคลุมทั้งทางด้านกายและจิตใจ คือ มีความสุข จากการมีสุขภาพกายและทางใจดี มีหลักประกันในชีวิต ซึ่งหมายถึง การเกิด แก่ เจ็บ ตาย มีผู้ดูแล ไม่เป็นไปตามบุญตามกรรม และการมีทรัพย์สิน ที่ดินทำกิน การที่มีครอบครัวที่อบอุ่น มีชุมชนที่เข้มแข็ง มีอิสรภาพ ความเท่าเทียมกันทางสังคม ความภาคภูมิใจ มีสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่ดี อันเป็นองค์ประกอบความสุขของคนไทย และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ด้านต่าง ๆ

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงความว่า “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนตัวอาคารให้มั่นคงสิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็มแต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำ” (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551 : 4)

“เศรษฐกิจพอเพียง แปลว่า Sufficiency Economy คำว่า Sufficiency Economy นี้ไม่มีในตำราเศรษฐกิจ เพราะว่าเรามีความคิดใหม่และท่านผู้เชี่ยวชาญสนใจก็สามารถที่จะไปปรับปรุง หรือไปใช้หลักการ เพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศและของโลกพัฒนาดีขึ้น” (พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9, เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2542) นอกจากนี้พระองค์ยังได้พระราชทานความหมายไว้อย่างชัดเจน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551 : 43)

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน ของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาประเทศและการบริหาร

ประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และระมัดระวัง อย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กว้างขวางทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

พระมหาธีรวัฒน์ อริยเมธี (2549 : 5 – 6) กล่าวว่าเศรษฐกิจพอเพียง คือ เศรษฐกิจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพอดี พออยู่ พอกิน พอใช้ ยึดหลักมัชฌิมาปฏิปทาในการดำเนินชีวิตมีคุณภาพระหว่างชีวิตกับสิ่งต่าง ๆ ดำเนินชีวิตแบบพอมีพอกินเป็นสัมมาอาชีวะก่อนเป็นเบื้องต้นจากนั้นจึงพัฒนาไปสู่การกินดีอยู่ดีคุณธรรม เศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม

สุเมธ ตันติเวชกุล (2543 : 15) อดีตเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ได้กล่าวสรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริไว้ดังนี้ เศรษฐกิจพอเพียงคือเศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีความพอเพียงกับตนเอง (Self Sufficiency) หมายความว่า ผลิตอะไรพอที่จะใช้ไม่ต้องไปขอยืมคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง คนเราถ้าพอใจในความต้องการ มีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าคนในประเทศได้มีความคิดอันนี้ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็คืออยู่เป็นสุข

ณรงค์ โชควัฒนา (2542 : 16 – 17) ให้ความหมายว่า เศรษฐกิจพอเพียงพึ่งตนเองตามพระราชดำริ หมายความว่า การพัฒนาอย่างบูรณาการโดยไม่มองเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ต้องมองสังคมด้วย และมองสิ่งแวดล้อมพร้อม ๆ ไปด้วยการพัฒนา การพัฒนาต้องมองรอบด้าน เรียกว่าบูรณาการและพึ่งตนเอง ทั้งเงินออม สติปัญญา และการตลาด โดยอาศัยปัจจัยในการพัฒนา คือ คน และเป้าหมาย ก็คือ อยู่ดี กินดี มีสุข ต้องเน้นที่คน เป็นการใช้ศักยภาพของคน ถ้าคนไทยเก่งขึ้นมีความสามารถมากขึ้นก็จะสามารถพัฒนาประเทศได้ดีขึ้น กล่าวโดยสรุปเป้าหมายสุดท้ายสังคมไทยต้องกินดี อยู่ดี มีสุขทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

นภดล นุ่มศิริ (2551 : 4 – 5) ให้ความหมายว่า เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริอยู่เหนือกว่าเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของตะวันตก ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องวัตถุที่เป็นรูปธรรม เช่น เงิน

ทรัพย์สิน คำไร ไม่เกี่ยวกับเรื่องจิตใจซึ่งเป็นนามธรรม แต่เศรษฐกิจพอเพียงมีขอบเขตกว้างขวางกว่า คือเศรษฐกิจทางสายกลาง หรือเศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิปทา เพราะเชื่อมโยงทุกเรื่องเข้าด้วยกัน ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ที่จริงคำว่าเศรษฐกิจเป็นคำที่มีความหมายที่ดี หมายถึงความเจริญ ที่เชื่อมโยงกายใจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เข้าด้วยกัน แต่ได้มีการนำเอาคำว่าเศรษฐกิจ ไปใช้ในลักษณะแบบแยกส่วน ที่หมายถึง การแสวงหาเงิน เท่านั้น เมื่อแยกส่วนก็ทำลายส่วนอื่น ๆ จนเสียดุลและวิกฤติ แต่เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสมดุล ความสมดุลคือ ความเป็นปกติ และยั่งยืน ซึ่งครอบคลุมถึง 4 ด้าน คือ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านจิตใจ มิติด้านสังคม และมิติด้านวัฒนธรรม ดังนี้

1. มิติด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจแบบพอกิน ให้มีความขยันหมั่นเพียร ประกอบสัมมาอาชีพ เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ให้พ้นจากความยากจนการปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ เป็นตัวอย่างของการปฏิบัติตามเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้ช่วยให้เกษตรกรจำนวนมากมีรายได้ที่สูงยิ่งขึ้น มีชีวิตที่เป็นสุขตามสมควรแก่สภาพ พ้นจากการเป็นหนี้และความยากจน สามารถพึ่งตนเองได้ มีครอบครัวที่อบอุ่นและเป็นสุข

2. มิติด้านจิตใจ เศรษฐกิจพอเพียงเน้นที่จิตใจที่รู้จักพอ คือ พอดี พอประมาณ และพอใจ ในสิ่งที่มียินดีสิ่งที่ได้ ไม่โลภ เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มที่ตัวเราเองโดยสร้างรากฐานทางจิตใจที่มั่นคงโดยเริ่มจากใจที่รู้จักพอ เป็นการปฏิบัติตามทางสายกลางหรือมัชฌิมาปฏิปทา

3. มิติด้านสังคม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสุข สงบ ประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทรช่วยเหลือกันไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ มุ่งให้เกิดความสามัคคีร่วมมือกัน เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้โดยปราศจากการเบียดเบียน การเอารัดเอาเปรียบ การมุ่งทำร้ายทำลายกัน

4. มิติด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดวัฒนธรรม หรือ วิถีชีวิตที่ประหยัดอดทน มีชีวิต ที่เรียบง่ายไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ซึ่งทำให้เกิดการเป็นหนี้เป็นสิน เกิดการทุจริต คอร์รัปชัน เป็นปัญหาทางสังคมที่ร้ายแรงที่สุดปัญหาหนึ่งที่บ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ สาเหตุประการหนึ่งของความยากจนคือ การขาดการประหยัดและอดออม ใช้เงินเกินกว่ารายได้ ใช้จ่ายเงินซื้อเครื่องอุปโภค บริโภคที่เกินจำเป็น ใช้จ่ายเงิน เพื่อการเที่ยวเตร่และความสนุกสนานที่เกินขอบเขต

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน ตัดสินใจ และการกระทำ โดยเชื่อมโยงทุกเรื่องเข้าด้วยกัน ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549 : 16 – 22) ได้สรุป ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ดังนี้

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน คือ

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้น จากภัย และวิกฤตเพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

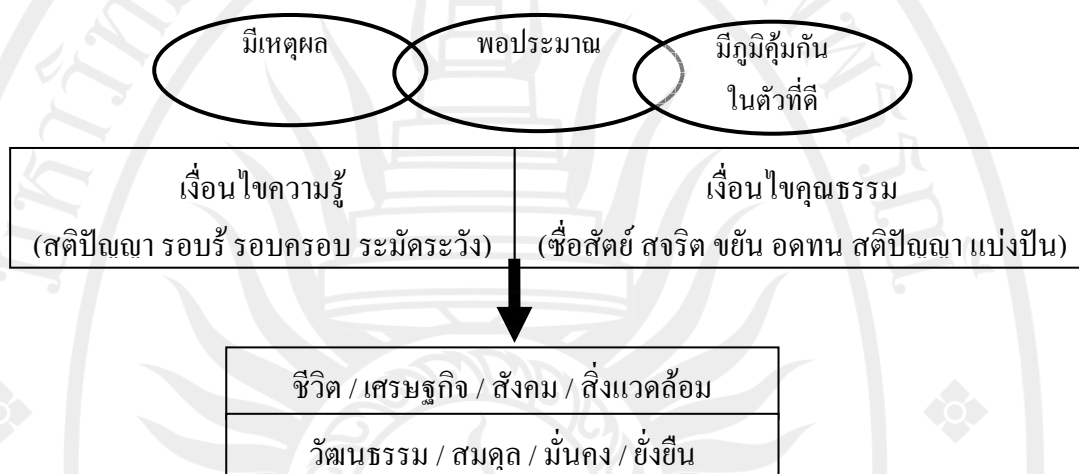
4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

4.2 เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. แนวทางปฏิบัติ / ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง ในทุกด้าน ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงคือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผน ตัดสินใจ และการกระทำ ดังภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบ 2 สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสังคมแห่งชาติ. 2551 : 22.

การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2548 : 19) ได้จัดทำโครงการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงและกล่าวไว้ว่า การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสว่า...ความเป็นอยู่ที่ดีต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง...
2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า...ความเจริญของคนทั้งหลายย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพของตนเป็นหลักสำคัญ...
3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ซึ่งมีพระราชดำรัสเรื่องนี้ว่า...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้นหมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนา และการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น...

4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางในชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยต้องชวนขวายไฝหาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนหนึ่งที่ทำให้ความชัดเจนว่า . . . การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุข พอมีพอกินเป็นขั้นหนึ่ง และขั้นต่อไป ก็คือให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตัวเอง. . .

5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วกิเลสให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนมากมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากละอายต่อแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราโชวาทว่า . . . พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลด พยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษา และเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้น ให้งอกงามสมบูรณ์ขึ้น ทรงย้ำเน้นว่า คำสำคัญที่สุดคือ คำว่า พอ ต้องสร้างความพอที่สมเหตุสมผลให้กับตัวเองให้ได้และเราก็จะพบกับความสุข

สรุปได้ว่าการปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงนั้นจะต้องยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ้งเฟ้อ ประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในการค้าขายแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก ขวนขวายไฝหาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ และปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วกิเลสให้หมดสิ้นไป

กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต

กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต มีจุดเริ่มต้นที่ภาคตะวันออกของประเทศไทยโดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ริเริ่มศึกษาและพัฒนา มีพระสงฆ์เป็นแกนนำ โดยพระสงฆ์เทศนา ให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริม ให้สมาชิกกลุ่มฯ ได้ปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งยังเผยแพร่ ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะฯ ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการ รับฟังปัญหา ความคิดเห็นของชาวบ้านด้วยความเป็นกลาง สมาชิกมีสิทธิเท่าเทียมกัน เข้าเป็นสมาชิกได้ตั้งแต่แรกเกิด ส่งเสริมให้สมาชิกเข้าใกล้ธรรมะโดยใช้วัดเป็นสำนักงาน จัดกิจกรรมของกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกรู้จักเชื่อมโยงความคิดบริหารจัดการกลุ่ม สร้างระบบความสัมพันธ์ในชุมชน พื้นฟูระบบเครือญาติ เพื่อนบ้าน สามารถบอกสอนกันเองได้เหมือนระบบสังคมในอดีต การดูแลซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิตอย่างยั่งยืน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต ดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม

กิติมา ปรีติลล (2529 : 101) กล่าวว่า มนุษย์มีความต้องการในสิ่งต่าง ๆ ตลอดเวลา และอย่างไม่สิ้นสุด แต่มีความสามารถอย่างจำกัด มนุษย์จึงต้องพึ่งพาอาศัยกันอย่างหลากหลายรูปแบบ นั่นก็คือ การรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ จึงเป็นเหตุยืนยันได้ว่ามนุษย์จะอยู่คนเดียว ทำงานคนเดียว โดยไม่ติดต่อกับใครเลยนั้นย่อมไม่ได้ หรือหากมียอมผิดไปจากวิสัยของมนุษย์โดยทั่วไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำเสนอสิ่งที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของกลุ่ม (Group)

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มได้นักวิชาการให้ความหมายของกลุ่มไว้ดังนี้ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2528 : 83) ได้ให้ความหมายของกลุ่มไว้ 3 ประเด็นดังนี้

1.1 กลุ่ม หมายถึง การที่คนมารวมกันทางร่างกาย เช่น กลุ่มคนรอรถเมล์ กลุ่มผู้ฟังฝูงชนหรือกลุ่มคนมาชุมนุมดูอุบัติเหตุรถชนกัน ซึ่งนักสังคมวิทยาหลายท่าน เรียกการที่คนมารวมกันเช่นนี้ว่า การมารวมกลุ่มกัน (Aggregation หรือ Collectivity)

1.2 ความหมายที่สองก็คือ คนจำนวนหนึ่งที่มีลักษณะบางอย่างร่วมกัน หรือเหมือนกัน เช่น กลุ่มนิสิตนักศึกษา, กลุ่มพยาบาล, กลุ่มกรรมกร และกลุ่มอาจารย์ เป็นต้น ซึ่งบางทีจะใช้คำว่าประเภท (Category)

1.3 ความหมายที่สาม คือ การที่คนจำนวนหนึ่งมารวมกัน มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน (Sense of Belonging) มีการติดต่อสังสรรค์ระหว่างกัน (Social Interaction) และมีการจัดระเบียบในการอยู่ร่วมกัน (Social Organization)

บอนเนอร์ (Bonner, 1959 : 9) ให้ความหมายของกลุ่ม ว่าหมายถึง บุคคลจำนวนหนึ่งที่มีความหมายเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ การเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันนี้เป็นกระบวนการที่ทำให้กลุ่ม (Group) แตกต่างไปจากการรวมกัน (Aggregate)

โฮแมนส์ (Homans, 1950 : 20) กล่าวว่ากลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลจำนวนหนึ่งมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ ภายในช่วงเวลาหนึ่ง และบุคคลที่ติดต่อกันนั้นมีจำนวนพอที่ทุกคนจะติดต่อกันได้อย่างใกล้ชิด โดยไม่ต้องผ่านบุคคลอื่น

สต็อคคิลล์ (Stogdill, 1974 : 75) ได้อธิบายว่ากลุ่ม หมายถึง ระบบการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันที่ไม่ได้อยู่ในวงจำกัด ซึ่งจะเป็นการกระทำที่จะกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม และการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันโดยต่อเนื่องจะมีผลต่อเอกลักษณ์ของกลุ่ม

ชอร์ว (Shaw, 1967 : 28) ได้แสดงความเห็นเพื่อให้เข้าใจถึงมโนภาพ (Concept) ของคำว่ากลุ่ม และถ้ามีกลุ่มเกิดขึ้นแล้ว สมาชิกกลุ่มจะต้อง

1.1 มีแรงจูงใจที่เข้าไปรวมกับกลุ่ม (เขาคาดหมายว่าจะทำให้เขาเกิดความพึงพอใจในบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งเป็นความต้องการของเขา)

1.2 รู้ถึงสิ่งที่มีอยู่ในกลุ่ม นั่นคือ การรับรู้ของเขาเป็นความจริง

พรทิพา นิโรจน์ (2544 : 24) ได้สรุปไว้ว่า กลุ่มหมายถึง กลุ่มคนที่มิใช่มีความใกล้ชิดกันทางร่างกายเท่านั้นแต่จะต้องมีการกระทำโต้ตอบ ติดต่อสัมพันธ์กันตามสถานภาพและบทบาท มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน มีความเชื่อในด้านคุณค่าร่วมกัน หรือคล้ายคลึงกัน

เสถียร จิรรังสิต (2549 : 12) ให้ความหมายว่า กลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกันหรือมาปรึกษาหารือกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อที่จะแก้ไขหรือจัดข้อขัดข้องในเรื่องนั้น ๆ หรือปัญหานั้น ๆ ให้หมดไป หรือให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของตนเองที่มีจุดหมายเอาไว้เป็นการเชื่อมโยงปัจเจกบุคคลที่มีการรวมตัวกันอย่างใกล้ชิด มีเอกลักษณ์และปรัชญาการทำงานที่ชัดเจน

จากความหมายของกลุ่มทำให้สรุปได้ว่า กลุ่มจะต้องมีอย่างน้อยที่สุด 2 คนมารวมกัน มีการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหรือมีปฏิสัมพันธ์กันและจะต้องมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ทำให้คนที่เข้าร่วมกลุ่มเกิดความพึงพอใจ หรือมีแรงจูงใจอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้คนเข้าร่วมกลุ่ม ซึ่งจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกลุ่มนั้นอาจแตกต่างกันตามความต้องการของแต่ละบุคคล มีเอกลักษณ์และปรัชญาการทำงานที่ชัดเจน

2. ความสำคัญของกลุ่ม

การ รวมตัวกันของคนเป็นกลุ่มนั้นมีความสำคัญทั้งต่อผู้เข้าร่วมเองและคนส่วนใหญ่ที่อยู่ร่วมกันในสังคมเป็นอย่างยิ่งดังนักวิชาการที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของกลุ่มได้ดังต่อไปนี้

ทงศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ และคนอื่น ๆ (2534 : 12) ได้กล่าวว่าเมื่อคนเข้าร่วมกลุ่มกันแล้วสมาชิกจะได้รับประโยชน์จากกลุ่ม และกลุ่มก็จะได้ประโยชน์จากสมาชิกด้วยกันอีกทั้งจะช่วยให้กลุ่มมีความเหนียวแน่นขึ้นอีกด้วย ดังนั้นกลุ่มจึงมีความสำคัญดังนี้

2.1 กลุ่มสามารถช่วยให้ความต้องการของบุคคลบรรลุถึงวัตถุประสงค์

2.2 มีการยอมรับนับถือในหมู่สมาชิกด้วยกัน

2.3 สมาชิกกลุ่มมีความสามารถช่วยงานและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่มได้

2.4 กลุ่มมีบรรยากาศของการร่วมมือ มากกว่าการแข่งขัน

2.5 สมาชิกกลุ่มมีการประชุมพบปะสังสรรค์กันอยู่เป็นเนืองนิตย์

2.6 กลุ่มขนาดเล็กจะมีความเหนียวแน่นสูงกว่ากลุ่มขนาดใหญ่

2.7 ความคล้ายคลึงกันบางประการของสมาชิกจะมีส่วนช่วยให้กลุ่มมีความเหนียวแน่น

ดีขึ้น

2.8 ความเหนียวแน่นของกลุ่มจะเพิ่มขึ้น ถ้าหากเกียรติยศชื่อเสียงของกลุ่มได้รับการยกย่องมากขึ้น

2.9 ความเหนียวแน่นของกลุ่มจะเพิ่มขึ้น ถ้ากลุ่มได้รับการรุกรานหรือโจมตีจากกลุ่มอื่นหรือจากสิ่งแวดล้อมภายนอก

พัฒนา แก้วอุย (2545 : 35) ได้กล่าวว่า กลุ่มมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนอย่างมากมาย จะสังเกตได้จาก ข้อเท็จจริงต่อไปนี้

- 2.1 ชีวิตคนหนีไม่พ้นกลุ่มตั้งแต่แรกเกิดจนตาย
- 2.2 กลุ่มเป็นสถาบันที่สนับสนุนการเรียนรู้ การคิด และการแก้ปัญหาของบุคคล
- 2.3 กลุ่มเป็นสถาบันที่ฝึกและกำหนดบุคลิกภาพของบุคคล
- 2.4 กลุ่มเป็นเครื่องสะท้อนให้บุคคลรู้จักตนเองได้ดีขึ้น
- 2.5 กลุ่มช่วยในการสร้างแรงจูงใจให้บุคคลได้ดี
- 2.6 กลุ่มสามารถที่จะก่อให้เกิดพลังมหาศาลได้ทั้งดีและเสีย
- 2.7 กลุ่มช่วยให้คนพัฒนาหรือเจริญเติบโตทางด้านจิตใจ
- 2.8 การเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลเกิดขึ้นในกลุ่มได้ง่ายกว่าในแต่ละบุคคล
- 2.9 คนเรามักจะมีความคิดมากขึ้น และมีเหตุผลดีขึ้นเมื่ออยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม
- 2.10 การทำงานในรูปกลุ่มเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร (2547 : 19) ได้สรุปว่า การรวมกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ถือเป็นเครื่องมือต่อสู้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้คนทุกคนขึ้นไม่ว่าจะเป็นคนยากจน เกษตรกร นักธุรกิจ นักการเมือง ฯลฯ ซึ่งตกอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นฝ่ายเสียเปรียบ อีกทั้งยังทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อันเป็นการเพิ่มพลังปัญญาและรวมปัญญาในการจัดการกับปัญหาของตน และริเริ่มสร้างสรรค์กิจกรรมที่ยังประโยชน์ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การรวมกลุ่มสามารถเพิ่มพลังอำนาจการต่อรองในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งในระดับปฏิบัติและในระดับนโยบายของประเทศ และในท้ายที่สุด การรวมกลุ่มก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนอันเป็นเป้าหมายของการพัฒนา

จากความคิดเห็นของนักวิชาการดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิต และมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนอย่างมากมาย กล่าวคือ ชีวิตคนหนีไม่พ้นกลุ่มตั้งแต่แรกเกิดจนตาย กลุ่มเป็นสถาบันที่สนับสนุนการเรียนรู้ การคิด การแก้ปัญหา ฝึกและกำหนดบุคลิกภาพของบุคคล กลุ่มเป็นเครื่องสะท้อนให้บุคคลรู้จักตนเองได้ดีขึ้น กลุ่มช่วยในการสร้างแรงจูงใจให้บุคคลได้ดี กลุ่มสามารถที่จะก่อให้เกิดพลังมหาศาลได้ทั้งดีและเสีย กลุ่มช่วยให้คนพัฒนาหรือเจริญเติบโตทางด้านจิตใจ การเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลเกิดขึ้นในกลุ่มได้ง่ายกว่า

ในแต่ละบุคคลคนเรานั้นจะมีความคิดมากขึ้น และมีเหตุผลดีขึ้นเมื่ออยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม การทำงานในรูปกลุ่มเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กลุ่มเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ถือเป็นเครื่องมือต่อสู้กับสถานการณ์ต่าง ๆ อีกทั้งยังทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อันเป็นการเพิ่มพลังปัญญาและรวมปัญญาในการจัดการกับปัญหา และริเริ่มสร้างสรรค์กิจกรรมที่ยังประโยชน์ กลุ่มสามารถเพิ่มพลังอำนาจการต่อรองในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งในระดับปฏิบัติและในระดับนโยบายของประเทศ อีกทั้ง กลุ่มเอื้อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนอันเป็นเป้าหมายของการพัฒนา

3. สาเหตุของการเข้าร่วมกลุ่ม

ได้มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงสาเหตุของการเข้าร่วมกลุ่มไว้ดังต่อไปนี้

เอนเกล (Engle. 1991 : 30) กล่าวถึงสาเหตุที่บุคคลเข้าร่วมกลุ่มว่ามีอยู่ 4 ประการ

คือ

3.1 มีความพึงพอใจในกิจกรรมนั้น(Pleasure from Activities)

3.2 มีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย (A Feeling of Security)

3.3 เพื่อส่งเสริมสถานภาพของตนเอง (Enhancement of Status)

3.4 เพื่อจุดประสงค์ทางธุรกิจ (For Purposes of Business)

วิศิษฐ์ศักดิ์ ไทยทอง (2528 : 257 – 258) อธิบายว่า สาเหตุที่บุคคลจัดตั้งและเข้าร่วมกลุ่มโดยทั่วไปการที่คนมารวมกลุ่มก็เพราะเขาเห็นว่ากลุ่มจะสามารถสนองความต้องการบางอย่าง หรือหลาย ๆ อย่าง ให้แก่เขาได้ แต่ถ้าจะแยกออกเป็นเหตุผลแล้วก็มีอยู่หลายประการ ดังนี้คือ

3.1 บุคคลนั้นอาจถูกดึงเข้ากลุ่ม โดยบุคคลที่เป็นสมาชิกของกลุ่มนั้นอยู่แล้ว โดยคนที่ถูกดึงจะคาดไว้ล่วงหน้าว่าการที่เขาได้เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้นจะได้รับผลดี

3.2 บุคคลนั้นรู้สึกว่าการจัดตั้งกลุ่มนั้นมีผลที่คุ้มค่าและเขารู้สึกว่าการที่เขาเข้าร่วมกลุ่มนั้นจะช่วยให้สามารถบรรลุถึงความสำเร็จตามจุดหมายของกลุ่มได้ง่ายขึ้น อันนี้แสดงว่าความต้องการของกลุ่มและความต้องการของบุคคลนั้นต้องการมีความสอดคล้องกัน

3.3 บุคคลนั้นเข้าร่วมกลุ่ม เพราะเขาพอใจที่ได้มีความสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

3.4 กิจกรรมของกลุ่มเป็นที่ดึงดูดใจให้บุคคลนั้นเข้าร่วมกันเป็นสมาชิก เช่น เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมว่ายน้ำก็เพราะอยากจะให้ว่ายน้ำให้เป็นหรือให้เก่งขึ้น

3.5 บุคคลนั้นอาจเข้าร่วมกลุ่มเพื่อจุดมุ่งหมายทางอ้อม เช่น นักธุรกิจเข้าร่วมกลุ่มอาหารกลางวัน ไม่ใช่เพื่อการสังสรรค์อย่างที่ป็นวัตถุประสงค์ของกลุ่มแต่เพื่อผลการติดต่อทางธุรกิจเป็นสำคัญ

จรัญ พุฒิมวงค์ (2538 : 12) ได้แสดงความคิดเห็นไว้อีกว่า ปัจจัยที่ทำให้ชาวชนบท เข้ามาร่วมกลุ่มและองค์กร โดยทั่วไปแล้วได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีต่อการเข้ากลุ่ม และประโยชน์ที่พึงจะได้รับ คือ

3.1 ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ได้แก่ เงินทุน ความรู้ในการประกอบอาชีพ รายได้ที่เพิ่มขึ้น และการช่วยเหลือด้านการตลาด

3.2 ประโยชน์ทางสังคม ได้แก่ เกียรติยศ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนสมาชิก ในกลุ่มด้วยกัน และความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกกลุ่มกับเจ้าหน้าที่

จากความคิดเห็นสรุปได้ว่า สาเหตุของการเข้าร่วมกลุ่มนั้นเพราะว่ากลุ่มสามารถสนองความต้องการบางอย่าง หรือหลาย ๆ อย่าง ให้แก่เขาได้ ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งบุคคลอาจถูกดึงหรือสมัครใจเข้าร่วมกลุ่มก็ได้ หรือเพราะเหตุผลบางประการ เช่น มีความพึงพอใจในกิจกรรม มีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย เพื่อส่งเสริมสถานภาพของตนเอง หรือเพื่อจุดประสงค์ทางธุรกิจ

4. ทฤษฎีบุคลิกภาพของกลุ่มของแกทเทล

ไพบุลย์ เบ้าเงิน (2539 : 29 – 30) กล่าวว่าทฤษฎีบุคลิกภาพของกลุ่มของแกทเทล อาศัยหลักการจากทฤษฎีการเสริมแรง คือกฎแห่งผล (Law of Effect) เพื่ออธิบายพฤติกรรมของกลุ่ม แนวคิดในทฤษฎีนี้ประกอบด้วย

4.1 กลุ่มแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีบุคลิกภาพเฉพาะตัว (Population Traits) ได้แก่ สติปัญญา เจตคติ บุคลิกภาพ

4.2 กลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะโครงสร้างภายในโดยเฉพาะ (Syntality Traits or Personality Traits) ซึ่งจะทำให้แต่ละกลุ่มมีลักษณะ แตกต่างออกไป บุคลิกภาพของกลุ่มได้แก่ ความสามารถของกลุ่มที่มีอยู่ การกระทำของสมาชิกร่วมกัน การตัดสินใจ ประพฤติกรรมการแสดงออกของสมาชิก เป็นต้น

4.3 กลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีโครงสร้างภายในโดยเฉพาะ (Characteristic of Internal Structure) ซึ่งหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและแบบแผน หรือลักษณะในการรวมกลุ่ม เช่น มีการแสดงบทบาทตำแหน่งหน้าที่ มีการสื่อสารระหว่างสมาชิก เป็นต้น

4.4 การเปลี่ยนแปลงบุคลิกของกลุ่ม (Dynamic of Syntality) หมายถึง การแสดงกิจกรรมหรือความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มเพื่อจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง การกระทำของสมาชิกจะมีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ

4.4.1 การรักษาการรวมกลุ่มกันของสมาชิก (Maintenance Synergy) หมายถึง การรักษาความร่วมมือของสมาชิกเพื่อให้มีความสัมพันธ์เป็นไปอย่างราบรื่นและก่อให้เกิดความสามัคคีความร่วมมือร่วมใจกัน

4.4.2 ทำให้การร่วมกลุ่มมีประสิทธิภาพ (Effective Synergy) คือ การที่สมาชิก มุ่งทำให้กิจกรรมบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

5. ทฤษฎีสัมฤทธิ์ผลของกลุ่มของสต็อคคิลล์ (A Theory of Group Achievement)

ไพบูลย์ เบ้าเงิน (2539 : 30 – 31) ยังได้อธิบายองค์ประกอบของทฤษฎีสัมฤทธิ์ผล ของกลุ่มของสต็อคคิลล์ ไว้ว่ามี 3 ประการ คือ

5.1 สิ่งที่สมาชิกรับเข้า (Member input) เมื่อบุคคลอยู่ร่วมกันจะเกิดผลดังนี้

5.1.1 มีการแสดงออกหรือมีการปฏิบัติงาน (Performance)

5.1.2 มีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) เกิดขึ้น

5.1.3 มีการคาดหวัง (Expectations)

5.2 ตัวแปรเป็นสื่อกลาง (Mediating Variables) เปรียบเทียบได้กับกระบวนการ แปรเปลี่ยนสิ่งที่สมาชิกรับเข้าให้เป็นผลผลิตหรือสิ่งนำออก (Group Output) ตัวแปรต่างประกอบด้วย สิ่งต่อไปนี้

5.2.1 โครงสร้างอย่างเป็นทางการ (Formal Structure) คือ สิ่งทีคาดหวังจากการ มีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิก เช่น การกำหนดตำแหน่งให้แก่สมาชิกแต่ละคนให้มีสถานภาพ (Status) หน้าที่ (Function) วัตถุประสงค์และปทัสถานตามที่ควรจะเป็น เพื่อให้สมาชิกปฏิบัติและมีปฏิกิริยา ตามที่คาดหวังและทำให้เป็นผลของการทำงานเป็นจริงขึ้นมาได้

5.2.2 โครงสร้างของบทบาท (Role Structure) คือ โครงสร้างของกลุ่มที่เชื่อว่า จะมีอยู่ภายในสมาชิกและคน สมาชิกของแต่ละคนมีบทบาทของตนอย่างเต็มที่ บทบาทดังกล่าว คือ ความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงาน ตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

5.3 สิ่งนำออกของกลุ่มหรือผลผลิตของกลุ่ม (Group Output) หรือสัมฤทธิ์ผลของกลุ่ม (Group Achievement) ผลที่ได้จากสิ่งที่สมาชิกรับเข้าและแปรเปลี่ยนด้วยกระบวนการที่เรียกว่า ตัวแปร สื่อกลาง สิ่งนำออกของกลุ่มนี้ออกมาเป็น 3 ลักษณะ คือ

5.3.1 ผลผลิตหรือผลของการทำงาน (Productivity)

5.3.2 ขวัญ (Morale)

5.3.3 ความสามัคคี (Cohesion) หรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม จากทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่ม พอจะสรุปปัจจัยที่มีผลให้คนเข้าร่วมกลุ่มได้ดังนี้

5.1 ความพึงพอใจในกิจกรรม

5.2 ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย

5.3 จุดมุ่งหมายของกลุ่มและจุดมุ่งหมายของบุคคลมีความสอดคล้องกัน

5.4 พึงพอใจที่จะมีความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ

5.5 ความคาดหวังของสมาชิก

5.6 มีจุดมุ่งหมายทางธุรกิจ

5.7 ประโยชน์ทางสังคม

5.8 ต้องการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและส่วนรวม

5.9 ต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองทั้งทางร่างกาย และจิตใจ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

คนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถและพลังอันซ่อนเร้นแฝงอยู่ อันได้แก่กำลังความคิดแรงงาน ฝีมือ หรือทักษะ ซึ่งพลังเหล่านี้ถ้าได้รับการกระตุ้นและนำมาใช้ประโยชน์ แก่ชุมชนก็จะสามารถบันดาลความสำเร็จทั้งปวงให้แก่ชุมชนได้ กรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทในการพัฒนา คน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสิ่งแวดล้อมดี ตามความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ด้วยการสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชน การให้การศึกษาและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของประชาชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งในด้านจิตใจ สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการพัฒนาคนผ่านระบบกลุ่ม โดยมีกิจกรรมพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ เป็นเครื่องมือดำเนินการตามหลักและวิธีการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา นำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ประชาชนมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

กรมการพัฒนาชุมชน มีภารกิจสำคัญ ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก/วิสาหกิจชุมชน มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชนบทรวมตัวกันระดมเงินออมเพื่อจัดตั้งกองทุน ของชุมชนในรูป กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านเงินทุนประกอบ อาชีพหรือใช้จ่ายยามเดือดร้อนจำเป็น โดยการบริหารจัดการของสมาชิกและช่วยเหลือแบ่งปันกัน ในชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจัดตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2517 ที่ตำบลขัวมุง อำเภอ สารภี จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ปรัชญา ใช้หลักการออมทรัพย์เป็นอุปกรณ์ในการพัฒนา งานที่ทำการพัฒนามนุษย์ ไม่มีงานใดที่มีคุณภาพ มีคุณค่า และมีเกียรติ ศักดิ์ศรีเท่างานพัฒนาชุมชน ก็เพราะ สอนให้คนรู้จักพึ่งตนเอง ในเรื่องของวัฒนธรรมค่านิยม

งานพัฒนาชุมชนจึงเป็นงานที่สอนให้คนพึ่งพาตัวเองได้ในที่สุด โดยประการแรกนั้น คือ การให้ความรู้แก่ประชาชน(Education For Development) ให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้คน สามารถดำเนินกิจกรรมตัวเองได้ ร่วมดำเนินงานซึ่งกันและกันได้ และสามารถพึ่งพาตัวเองได้ในที่สุด และพึ่งพาซึ่งกันและกันได้ ในที่สุด เป้าหมายสุดท้ายคือ ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข ไม่ให้อยู่ดีกินดี แต่อยู่ดีมีสุข (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. ออนไลน์. 2551)

จากการที่ ศ.ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี อธิการบดีกรมการพัฒนาชุมชน ได้ศึกษาและทำงานในการพัฒนาชุมชนมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานท่านได้จัดทำหนังสือ คู่มือ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตไว้มากมายหลายเรื่องผู้จัดทำงานวิจัยจึงได้รวบรวมสาระที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ทางกรมการพัฒนาชุมชนได้จัดพิมพ์เผยแพร่ดังต่อไปนี้

1. ความหมาย

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คือ การรวมตัวกันของประชาชนในการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านเงินทุน โดยการประหยัดทรัพย์ แล้วนำมาสะสมรวมกันทีละเล็กละน้อยอย่างสม่ำเสมอเพื่อใช้เป็นทุนสำหรับสมาชิกที่มีความจำเป็น/เดือดร้อน กู้ยืมไปใช้ในการลงทุน พัฒนาอาชีพ หรือเพื่อสวัสดิการของครอบครัว เป็นกระบวนการรวมคนทุกระดับ โดยมีหลักการและอุดมคติเดียวกันในการที่จะระดมเงินเพื่อช่วยเหลือและหรือแก้ปัญหาความเดือดร้อนของสมาชิกกลุ่ม ทั้งในด้านการประกอบอาชีพ และสวัสดิการของครอบครัว

2. วัตถุประสงค์

เพื่อใช้เงินในการพัฒนา คน สังคม และเศรษฐกิจ ดังนี้

2.1 การพัฒนานคน เพื่อเป็นการพัฒนาให้สมาชิกมีคุณธรรม 5 ประการ คือ

2.1.1 มีความซื่อสัตย์

2.1.2 มีความเสียสละ อดทน และทนอด

2.1.3 มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และเพื่อนสมาชิก

2.1.4 มีความเห็นอกเห็นใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.1.5 มีความไว้วางใจ

2.2 การพัฒนาสังคม

2.2.1 ส่งเสริมและปลูกฝังประชาธิปไตย

2.2.2 ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคี

2.2.3 ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นคนที่ดี

2.3 การพัฒนาเศรษฐกิจ

2.3.1 ส่งเสริมการระดมทุนในหมู่บ้าน / ตำบล

2.3.2 ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของสมาชิกให้ครบวงจร จนทำให้ไปสู่อาชีพหลัก

โดยฝึกฝนให้สมาชิกให้รู้จักอดออม การวางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง และเงินกู้ของกลุ่มอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

2.3.3 ส่งเสริมการเป็นนักธุรกิจขนาดย่อมให้เกิดขึ้นในทุกชุมชนในชนบท เพื่อปูพื้นฐานการประกอบธุรกิจขนาดดังกล่าวต่อไป

3. หลักการดำเนินงาน

การดำเนินงานยึดหลักความเท่าเทียมกันและความเสมอภาคของสมาชิก คือ

- 3.1 บุคคลทุกเพศวัย อาชีพ สามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้
- 3.2 สมาชิกทุกคนจะต้องเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้าตามระเบียบข้อตกลงของกลุ่ม
- 3.3 สมาชิกทุกคนได้รับสิทธิและมีความเสมอภาคกัน ดังนี้
 - 3.3.1 การปฏิบัติหน้าที่ของตนที่มีต่อกลุ่ม
 - 3.3.2 รับบริการจากกลุ่ม
 - 3.3.3 ถูกทำโทษจากกลุ่ม หากไม่ทำตามระเบียบที่กำหนดไว้
 - 3.3.4 ไม่ได้รับสิทธิใด ๆ อย่างไม่เป็นกรรมการหรือสมาชิกกลุ่ม

4. ประเภทของสมาชิก

4.1 สมาชิกสามัญ

4.1.1 สมาชิกก่อตั้ง หมายถึง สมาชิกที่มีความสนใจ และศรัทธาของกลุ่มเพื่อการผลิต รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ฯ ขึ้น ซึ่งอาจจะประกอบด้วยสมาชิก 20 – 30 คน ซึ่งกรรมการพัฒนาจะให้สมุดสัจจะสะสมโดยไม่คิดมูลค่า

4.1.2 สมาชิกสมทบ หมายถึง สมาชิกที่มีความสนใจ และศรัทธาในหลักการของกลุ่มออมทรัพย์ฯ ที่จัดตั้งในหมู่บ้านหรือตำบลที่ตนอยู่ จึงสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม เราเรียกว่าสมาชิกสมทบ จะต้องผ่านการทดลองสัจจะไม่น้อยกว่า 3 เดือน ถ้ามีสัจจะที่เชื่อถือได้จึงรับเป็นสมาชิกถาวรของกลุ่มต่อไป ซึ่งสมาชิกสมทบนั้นจะต้องเสียค่าสมัคร ค่าธรรมเนียม และค่าสมุดสะสมด้วย

4.2 สมาชิกวิสามัญ หมายถึง กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่มีในหมู่บ้าน ตำบล ที่มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เช่น กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มเลี้ยงสุกร กลุ่มจักสาน กลุ่มทอผ้า ฯลฯ กลุ่มเหล่านี้สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ โดยประธานกลุ่มเป็นผู้สมัครในนามของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ สมาชิกถือสัจจะสะสมทรัพย์ผ่านกลุ่มอาชีพ โดยประธานกลุ่มนั้น ๆ เป็นผู้นำฝากเงินรายเดือนหรือเป็นเป็นผู้ยื่นขอกู้จากเงินจากกลุ่มออมทรัพย์ฯ ในนามของกลุ่ม

4.3 สมาชิกกิตติมศักดิ์ คือ ข้าราชการ คหบดี ผู้มีฐานะร่ำรวย สนใจและศรัทธาในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มได้ แต่ขอกู้เงินจากกลุ่มไม่ได้ แต่มีสิทธิรับเงินปันผลเฉลี่ยคืน และบริการอื่น ๆ จากกลุ่มได้

5. หลักการบริหารงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

การบริหารงานมีคณะกรรมการบริหารงานคณะหนึ่ง ซึ่งสมาชิกกลุ่มเป็นผู้เลือกตั้ง เพื่อนสมาชิกที่มีคุณสมบัติ มีความรู้ ความเสถียร ชื่นมาทำงานแทนสมาชิกทุกคนเรียกว่าคณะกรรมการบริหาร มีจำนวน 14 – 34 คน ประกอบด้วยคณะกรรมการ 4 คณะ ได้แก่

5.1 คณะกรรมการอำนวยการ

5.2 คณะกรรมการเงินกู้

5.3 คณะกรรมการตรวจสอบ

5.4 คณะกรรมการส่งเสริม

คณะกรรมการทั้ง 4 คณะ จะต้องนัดประชุมกันอย่างน้อยทุก 3 เดือน เพื่อปรึกษา แก้ไขปัญหาร่วมกัน และทำหน้าที่ของตนในแต่ละเดือน เดือนละ 1 ครั้ง อีกทั้งเพื่อพัฒนาสมาชิก ให้รู้จักการเป็นผู้นำทุก ๆ ปี คณะกรรมการทุกคนจะหมุนเวียนกันลาออกตามมารยาท เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้เข้ามาเป็นคณะกรรมการผลัดเปลี่ยนกันไป กรรมการคนหนึ่ง ๆ ไม่ควรอยู่ในตำแหน่งเกินไป ควรอยู่ในระหว่าง 3 – 5 ปี เพื่อเป็นการฝึกสมาชิกทุกคนให้มีความรู้ ความสามารถ และฝึกลักษณะผู้นำที่ดีแก่สมาชิก

6. การเงินของกลุ่ม

6.1 เงินทุน ได้จาก

6.1.1 ค่าธรรมเนียมแรกเข้าของสมาชิก และค่าสมัครตามระเบียบของกลุ่ม

6.1.2 เงินสะสมสะสมรายเดือนของสมาชิกจะผลัดเป็นค่าหุ้นของสมาชิก

6.1.3 เงินฝากพิเศษ เงินกู้

6.1.4 เงินอุดหนุนและเงินทุนหมุนเวียนจากทางราชการและองค์การอื่น ๆ

6.1.5 เงินรายได้อื่น ๆ

6.2 การเก็บรักษาเงินทุน ฝากธนาคาร

6.2.1 บัญชีเงินฝากประจำ ได้แก่

1) เงินฝากสะสมสะสม

2) เงินค่าหุ้นพิเศษ

3) เงินกู้ยืมจากเงินทุนหมุนเวียนพัฒนาการชุมชน

4) เงินบริจาค

6.2.2 บัญชีเงินฝากสะสมทรัพย์หรือเพื่อเรียก ได้แก่

1) เงินฝากพิเศษ

2) ค่าสมัครและค่าธรรมเนียมแรกเข้า

3) ค่าบริการต่าง ๆ

4) ค่าปรับ

7. กิจกรรมของกลุ่ม

7.1 การให้กู้ยืม

7.1.1 กู้จากกลุ่ม ได้แก่

1) กู้ฉุกเฉิน เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อน

2) กู้สามัญ เพื่อลงทุนประกอบอาชีพ แยกเป็น

(1) กู้เป็นตัวแทน

(2) กู้เป็นวัสดุ (ตามที่กลุ่มมีกิจกรรมสำหรับบริการสมาชิก)

(3) กู้ในรูปบริการทางวิชาการ

3) กู้สามัญ เพื่อแก้ปัญหาที่มีระยะเวลายาวนานกว่าการกู้ฉุกเฉิน เช่น เพื่อปลดปล่อยหนี้สิน ใถ่ถอนจำนองจำนำทรัพย์สิน และความเดือดร้อนต่าง ๆ

7.1.2 กู้จากธนาคาร

7.2 ศูนย์สาธิตการตลาด

7.3 กิจกรรมอื่นๆ

7.4 กิจกรรมธนาคารข้าว

กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต

กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิตได้มีจุดเริ่มต้นที่ภาคตะวันออกของประเทศไทยโดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ริเริ่มศึกษาและพัฒนาโดยการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคน พัฒนาชุมชน ให้เข้มแข็งยั่งยืน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต คือพัฒนาคนให้มีความมั่นคงในชีวิตตั้งแต่แรกเกิดจนถึงตาย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมา

แนวคิดเรื่องการออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิตที่มีต้นตำรับมาจากครูชบ ยอดแก้ว แห่งจังหวัดสงขลา ได้ถูกนำมาผสมผสานกับแนวทางคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า โดยพระอาจารย์สุบิน ปณีโต ทำให้ที่จังหวัดตราดเกิดกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ขึ้นมากมาย แนวคิดนี้ได้เติบโตออกไปอย่างกว้างขวางทั่วทั้งจังหวัดจันทบุรี เมื่อพระอาจารย์มนัส ขันดิษฐ์โม นำแนวคิดนี้มาประยุกต์กับแนวทางการรวมพลังปัญญาเพื่อแก้ไขปัญหาของชาวบ้านด้วยตนเอง (สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม. 2545 : 2)

พระอธิการมนัส ชันดิษฐ์โม (อัมรัตน์) เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ทอง หมู่ 2 ตำบลแสง อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี ได้มีโอกาสสนทนาร่วมกับพระอาจารย์สุบิน ปณีโต วัดไผ่ล้อม อำเภอมือง จังหวัดตราด จึงได้แนวความคิดในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการจัดการทางระดมเงิน การออม การจัดการกับกองทุนสวัสดิการ มีการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อร่วมคิด ร่วมทำ โดยมีสัจจะวาจา เป็นกฎ กติกา และใช้ชื่อว่า กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต โดยมาตั้งที่บ้านเกิดของท่านเป็นกลุ่มแรก ณ ศาลาบ้านพลูยาง หมู่ 5 ตำบลสิพยา อำเภอกาฬ จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2539 มีสมาชิกร่วมก่อตั้งทั้งหมด 108 คน มีเงินสะสมแรกเข้า 6,810 บาท จึงร่วมกันกำหนดให้ทุกวันที่ 10 ของเดือนเป็นวันทำการของกลุ่ม เมื่อครบรอบปีคือทุกวันที่ 10 มีนาคม จะมีการประชุมใหญ่ เพื่อสรุปยอดเงินทั้งหมด ทั้งยอดเงินสะสม ยอดเงินกู้ และยอดเงินสวัสดิการ พร้อมทั้งปันผลกำไรให้แก่สมาชิก และร่วมกันแสดงความคิดเห็นการบริหารกลุ่ม ตอนเช้าสมาชิกต้องหิ้วปันโตมีอาหารหวานคาวมาทำบุญร่วมกัน เพื่อให้สมาชิกมีความใกล้ชิดกับวัดมากยิ่งขึ้นซึ่งปัจจุบันชาวบ้านเริ่มห่างจากวัดกันไปทุกที จึงใช้กลุ่มสัจจะฯ เป็นตัวช่วยดึงคนให้เข้าวัดด้วย

2. หลักการบริหารกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มีหลักการบริหารกลุ่มคือ ยึดหลักความเท่าเทียมกัน มีวัดเป็นศูนย์กลางของการบริหาร เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมได้แก่ บ้าน วัด โดยร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา ร่วมแก้ปัญหา ยึดหลักการบริหารแบบแบ่งปันช่วยเหลือ เอื้ออาทร กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โปร่งใส และตรวจสอบได้ ดังมีรายละเอียดนี้

2.1 หลักแนวคิดในการจัดตั้งกลุ่ม

2.1.1 หลักธรรมของพระพุทธศาสนา

2.1.2 หลักเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.3 หลักเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ

2.1.4 หลักประชาธิปไตย

2.2 วัดอุปประสงค์

วัตถุประสงค์ของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ 3 ข้อ ดังนี้

2.1.1 พัฒนาคณะให้มีคุณธรรมและยอมรับการปกครองระบบประชาธิปไตยโดย

มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

2.2.2 พัฒนาจิต เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม

เน้นการทำงานพื้นฐานอาชีพ เพื่อความมั่นคงของสังคมไทยในชนบท

2.2.3 พัฒนาคอนให้มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บทุกชนิด เน้นอนามัยส่วนบุคคลและอนามัยสิ่งแวดล้อม

อีกทั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิตยังมีการพัฒนาคนโดยปลูกฝังฝึคนิสัยให้เกิดธรรม 7 ประการ คือ

- 2.2.1 พึ่งตนเอง มีความสามัคคี เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมไม่เห็นแก่ตัว
- 2.2.2 มีวินัยในตนเองมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ
- 2.2.3 ให้อยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน
- 2.2.4 ให้อุจจกคิด วิचारณ์ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
- 2.2.5 ให้อิมขันติธรรมต่อคำวิจารณ์ รู้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือหมู่เหล่า
- 2.2.6 ให้อิมน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น
- 2.2.7 ให้อิมทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักการเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ และผู้ตามที่ดี

2.3 เป้าหมาย

กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ วางเป้าหมายไว้ดังนี้

- 2.3.1 สร้างกองทุนในหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.3.2 จัดสวัสดิการชุมชน ค่ารักษาพยาบาล ค่าฌาปนกิจ ทุนการศึกษา
- 2.3.3 ให้อิมพระสงฆ์มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
- 2.3.4 พัฒนาคอน
- 2.3.5 สร้างชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ (พระมนัส ขันติขัมโม. ม.ป.ป. : 1 – 5)

2.4 ผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับจากกลุ่มฯ

- 2.4.1 ฝึกฝนให้อิมรู้จักประหยัดและออมทรัพย์สะสมเป็นประจำ
- 2.4.2 มีแหล่งเงินทุนและเงินกู้เพื่อแก้ปัญหาคาความเดือดร้อน
- 2.4.3 เงินปันผลจากเงินสะสม และจากกิจกรรมของกลุ่มที่สมาชิกมีส่วนร่วม
- 2.4.4 บริการจากกิจกรรมของกลุ่ม
- 2.4.5 บริการทางวิชาการของกลุ่ม (กรมการพัฒนาชุมชน. 2534 : 61 – 67)

2.4 หลักเกณฑ์เงื่อนไขการเป็นสมาชิกกลุ่มฯ

หลักเกณฑ์เงื่อนไขการเป็นสมาชิกกลุ่มฯ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารการอบรมในการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิตที่พระอาจารย์สุบิน ปณีโต ได้จัดทำขึ้น ซึ่งปัจจุบันอาจมีการปรับเปลี่ยนไปบ้างแต่หลักเกณฑ์เงื่อนไขการเป็นสมาชิกที่สำคัญก็ยังคงมีสาระดังต่อไปนี้

2.4.1 สมาชิกต้องเป็นคนในหมู่บ้านหรืออยู่ในชุมชนนั้น อย่างน้อย 1 ปีเต็ม ยกเว้นที่ปรึกษา

2.4.2 การจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการไม่น้อยกว่า 5 คน (คณะกรรมการมีอายุวาระ 1 ปี สิ้นปีเลือกคณะกรรมการใหม่ คนเก่าสามารถรับเลือกเข้ามาเป็นคณะกรรมการในวาระใหม่ได้)

2.4.3 สมาชิกต้องสะสมเงินประจำเดือนอย่างน้อย 10 บาท อย่างมาก 100 บาท จะลดหรือเพิ่มเงินฝากได้เมื่อครบรอบปีนผล (ครบปีของการตั้งกลุ่ม) สมาชิกเงินสะสมต่ำกว่า 30 บาท ต่อเดือน มาขอกู้เงินต้องพิจารณาให้กู้ทีหลังทุกๆ ครั้งไป

2.4.4 สมาชิกกู้เงินได้บัญชีละ 1,000 บาท (โดยสมมุติ) ผ่อนส่งไม่เกิน 10 เดือน และไม่ต้องเสียดอกเบี้ย แต่ต้องเสียดำรงร้อยละ 2 ต่อเดือน (แล้วแต่จะตกลง) ในระบบผ่อนส่ง เงินต้นพร้อมเงินค่าบำรุงทุกเดือน

2.4.5 ในวันประชุมและส่งเงินประจำเดือน สมาชิกไม่สามารถส่งเงินได้ (ขาดส่ง) ต้องเสียดำรงปรับบัญชีละ 10-20 บาท ค่าปรับนี้จะนำส่งกองทุนสวัสดิการ

2.4.6 สมาชิกจะกู้ใหม่ได้จะต้องชำระบัญชีเก่าให้หมดก่อน

2.4.7 การพิจารณาให้กู้ คณะกรรมการจะพิจารณาให้กู้ตามความจำเป็น ตามลำดับความสำคัญดังนี้ 1) เจ็บป่วย 2) เสียดำรงการศึกษา 3) อื่น ๆ หากมีผู้กู้หลายราย และมีเงินกู้ไม่พอให้ตกลงกันแบบพี่น้อง

2.4.8 ครบ 12 เดือน จะต้องแบ่งเงินปันผลตามหุ้นโดยคิดหุ้นละ 10 บาท จัดสัดส่วนดังนี้ 50 % ของเงินค่าบำรุงทั้งหมดปันผลตามหุ้น อีก 50 % นำส่งเข้ากองทุนสวัสดิการ พร้อมทั้งจัดสรรค่าตอบแทนให้คณะกรรมการ ผู้ทำงานโดยเริ่มจากปีที่ 2 ด้วยความเห็นชอบจากมติที่ประชุมของสมาชิก

2.4.9 เมื่อเงินเหลือจากการกู้ยืมแล้วต้องนำฝากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร หรือสหกรณ์ได้

2.4.10 สมาชิกเข้าใหม่จะกู้เงินได้ต้องรอครบ 3 เดือน จึงจะมีสิทธิกู้ได้ครั้งหนึ่งของรุ่นพี่

2.4.11 สมาชิกกลุ่มสัจจะฯ เป็นสมาชิกครบ 12 เดือน จึงสามารถรับสิทธิต่าง ๆ ตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มฯ จากกองทุนสวัสดิการ สมาชิกใหม่ได้รับสิทธิครั้งหนึ่งของรุ่นพี่ เช่น รุ่นสองได้ครั้งหนึ่งของรุ่นหนึ่ง เป็นต้น

2.4.12 สมาชิกกลุ่มสัจจะฯ เมื่อออกจากกลุ่มไปแล้วไม่ว่ากรณีใด ๆ จะหมดสิทธิรับบริการจากกองทุนสวัสดิการทันที และจะมีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้ ต้องเกินสามปีขึ้นไป

2.4.13 สมาชิกกลุ่มสัจจะฯ จะถอนเงินสะสมคืนได้ เมื่อมีเงินสะสมเกิน 10,000 บาท ขึ้นไป โดยถอนคืนได้เพียงครั้งหนึ่งเท่านั้น

2.4.14 คณะกรรมการทำบัญชีจะได้รับคำตอบแทนโดยเริ่มจากปีที่ 2 ของการตั้งกลุ่มตามฐานะทางการเงินโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

2.4.15 กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ รับสมาชิกได้เพียง 4 รุ่นเท่านั้น แล้วปีได้รับ หากมีสมาชิกลาออกให้ชื้อหุ้นได้ หากมีการรับสมาชิกเกินกว่ากฎเกณฑ์ให้คณะกรรมการเสนอต่อที่ประชุม สมาชิกของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เพื่อขอความเห็นชอบในการรับสมาชิกใหม่ (ที่เกินจากรุ่น 4)

2.4.16 ผู้ที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต้องอยู่ร่วมประชุมใหญ่ในวันสิ้นปี เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการ พร้อมร่วมแสดงความคิดเห็นต่างๆ ทั้งต้องอยู่ฟังหลักการที่ทางกลุ่มได้เสนอขึ้นใหม่ ในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้นในกลุ่ม โดยจะต้องมีผู้ใหญ่ในครอบครัวที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกมาร่วมประชุมด้วย อย่างน้อย 1 คน ถ้าไม่อยู่แม้แต่คนเดียว ถือว่าครอบครัวนั้นความประสงค์จะไม่เป็นสมาชิกต่อไป ถ้าหากครอบครัวใดไม่มีหนี้สิน ให้ถอนหุ้นคืนได้ หรือให้คณะกรรมการพิจารณา ขายหุ้นให้ผู้อื่นได้ โดยสมาชิกในครอบครัวนั้นไม่มีข้ออ้างใด ๆ ทั้งสิ้น

2.4.17 หากมีเรื่องอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากกฎเกณฑ์นี้ให้สมาชิกและคณะกรรมการช่วยกันพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป (พระสุบิน ปณีโต, 2544 : 13 – 14)

3. ขั้นตอนในการตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

ในการจัดตั้งกลุ่มสัจจะฯ นั้นมักจะพบอุปสรรคและปัญหาหลากหลายกันไป เพราะในการให้ชาวบ้านมารวมเงินกันนั้นมีเงื่อนไขและที่มาไม่เหมือนกันอุปสรรคเบื้องต้นที่พบก็คือบางหมู่บ้านเคยมีกลุ่มมาก่อนแต่ล้มเลิกไปก็ต้องพูดคุยถึงรูปแบบการทำให้ผ่านมาและชี้ข้อบกพร่องแล้วเสนอแนวทางแก๊จึงจะชวนตั้งกลุ่มใหม่ได้แต่อย่างไรก็ตามขั้นตอนในการตั้งกลุ่มสัจจะฯ นั้นมีวิธีที่ชัดเจนเป็นลำดับดังนี้

3.1 การชี้แจงให้ชาวบ้านเข้าใจถึงปัญหามันเมืองโดยชี้ให้เห็นว่าปัญหามันเมืองปัญหามันหมู่บ้านว่าเป็นอย่างไร ถูกเอารัดเอาเปรียบอย่างไร หรือเสียเปรียบอย่างไร ถ้าไม่รวมตัวกันในอนาคตจะเสียเปรียบมากขึ้นเรื่อย ๆ ในการทำความเข้าใจประเด็นนี้สามารถยกนิทานเรื่อง “เสือกับวัว” มาประกอบดังนี้ มีวัวอยู่ 100 ตัว หากินอยู่ในหมู่บ้าน อยู่มาวันหนึ่งเสือตัวหนึ่งเข้ามาในหมู่บ้านพอวัวเห็นเสือ จำฝูงก็ตะโกนบอกฝูงวัวทั้งหลายให้วิ่งหนีไม่คิดสู้ ในที่สุดก็ถูกเสือจับกินไปวันละตัวทุก ๆ วันจนเหลือเพียง 10 ตัว ในที่สุดวัว 10 ตัว ที่เหลือก็กลับมาคิดกันว่าเราตัวใหญ่กว่าเสือนี่เขาเป็นอาวุธ ในขณะที่เสือซึ่งตัวเล็กกว่าเรามีเขี้ยวและความไวเป็นอาวุธ ถ้าสู้กันตัวต่อตัวอาจสู้เสือไม่ได้ แต่ถ้าเรารวมตัวกันต้องสู้เสือได้แน่นอน ว่าแล้ววัวที่เหลือก็วางแผนเพื่อสู้เสือโดยให้วัว 4

ตัว วิ่งเข้าไปชนขาเสือทั้ง 4 ข้าง พอเสือล้มลง ตัวที่เหลือก็ให้เข้าไปรุมกันขวิด วันรุ่งขึ้นตัวก็ออกมา กินตามปกติ เสือออกมารอเพื่อจับตัวกินตามปกติเช่นกัน แต่พอเสือเดินเข้ามาตัวก็ไม่ถอย ตัว 4 ตัว วิ่งเข้าไปชนขาเสือจนเสือล้มลงตัวที่เหลือก็เข้าไปรุมขวิดท้องเสือจนไส้ทะลัก เสือก็ตายในที่สุด นิทานเรื่องนี้สามารถตั้งคำถามได้ว่า ในหมู่บ้านเราใครคือวัว? และใครคือเสือ? ชาวบ้านคือวัว และ นายทุนต่าง ๆ คือเสือ แล้วชี้ให้เห็นต่อไปอีกว่า ที่ผ่านมามีเงินเหลือนำไปฝากธนาคาร ใครขาดเงินก็ไปกู้ธนาคาร กู้นายทุนนอกระบบ การนำเงินไปฝากธนาคารเขาจ่ายดอกเบี้ยให้กับเรา เพียงเล็กน้อย แต่เราต้องเสียค่าธรรมเนียมในการเดินทาง ตอนไปกู้ก็เช่นกันเขาคิดดอกเบี้ยจากเราแพงขึ้นซึ่งดอกเบี้ยที่เราเสียไปก็ไม่เคยมีผลกลับมาหาเราเลย เสียแล้วเสียเลย เราเจ็บป่วยธนาคารก็ไม่เคยมาดูแลช่วยเหลือ อย่างดีถ้าตายลงไปธนาคารอาจให้มอเตอร์ไซด์ส่งพวงหรีดมาให้สักพวงก็เท่านั้น คำถามต่อไปคือว่า เมื่อในหมู่บ้านมีทั้งคนมีเงินเหลือใช้ มีทั้งคนมีเงินไม่พอใช้ ทำไมเราไม่ช่วยกันเอง ทำไมเราต้องนำเงินไปช่วยคนนอก ไปช่วยธนาคาร คนที่ร่ำรวยก็คือธนาคาร คนที่ยากจนลงก็คือพวกเราด้วยกันเองหากเราปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่างคนต่างอยู่อย่างนี้พวกเราจะเป็นเหมือนวัวที่ถูกเสือกินไปวันละตัว ๆ แต่ถ้าบรรดาวัวทั้งหลายมารวมกลุ่มกัน ทั้งมีทั้งเงิน มาตั้งกลุ่มร่วมกัน คนมีก็สะสมเงินมากหน่อย คนจนก็สะสมน้อยหน่อยตามกำลัง เงินที่รวมกันได้ ก็นำไปช่วยกันเอง ในหมู่บ้านในชุมชนคนฝากก็ได้เงินปันผลคนกู้ก็ได้เงินไปใช้ในสิ่งที่จำเป็นเพียงเสียค่าบำรุงให้กับกลุ่มซึ่งค่าบำรุงก็ไม่ได้นำไปไหนนำไปจัดสรรเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิกทุกคนเช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าคลอดบุตร ตายไปมีค่าฌาปนกิจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีค่ามากกว่าพวงหรีดที่ธนาคารนำมาให้หลายเท่า นี่คือการไม่ยอมแพ้เสือ เป็นการหันหน้าสู้เสือ

3.2 ใช้เศรษฐศาสตร์แนวพุทธในการแก้ปัญหา โดยต้องใช้ธรรมนำเงิน ทุกคนต้องหันหน้ามาทำบุญร่วมกัน ซึ่งการทำบุญนั้นสามารถทำได้โดยการนำเงินมาฝากรวมกันและให้คนกู้ เพราะการที่คนตกทุกข์ได้ยากเผชิญกับปัญหาต้องการที่พึ่ง ซึ่งกลุ่มสามารถเป็นที่พึ่งได้เรียกว่า ได้ทำบุญร่วมกัน ดังนั้นเมื่อคนมากู้เงินที่ฝากไว้ไปประกอบอาชีพ ไปใช้หนี้ ไปลงทุนค้าขายหรืออะไรก็แล้วแต่ ก็เป็นการสงเคราะห์เขาจึงเป็นการทำบุญ นำหลักเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธมาเป็นแนวทางโดยหลักธรรมบอกว่า “เมื่อได้ทรัพย์มาแล้ว ต้องแบ่งเป็น 4 ส่วน” คือ

3.2.1 เลี้ยงตัวเองและครอบครัวให้เป็นสุข

3.2.2 เอาไปลงทุนทำการค้าขาย

3.2.3 เอาไปเสียภาษีและบำเพ็ญกุศล

3.2.4 ให้เก็บออมไว้ในยามภัยพิบัติหรือเมื่อแก่ชรา

จากแนวคิดทั้งสองแบบดังกล่าว จึงได้ชวนให้ชาวบ้านมาตั้งกลุ่มสัจจะฯ ร่วมกัน ในชุมชน โดยการนำเงินมาฝากรวมกัน แล้วปล่อยให้คนกู้ ช่วยเหลือกันเองในชุมชนนอกจากนี้

ผลกำไรจากการกู้ยืมซึ่งก็คือค่านำรูดนั้นจะเป็นเงินปันผล และนำไปจัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการสำหรับสมาชิกที่เจ็บป่วย เป็นเงินฌาปนกิจ และสวัสดิการอื่น ๆ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.). 2547 : 13 –14)

4. วิธีการทำงาน

เมื่อตั้งกลุ่มได้สำเร็จก็ประชุมคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกลุ่มขึ้นมาหนึ่งชุด มีประธาน กรรมการรับเงินออม กรรมการจ่ายเงินกู้ กรรมการรับเงินกู้ส่งคืน และกรรมการกองทุนสวัสดิการ ซึ่งจะทำงานกันแบบเครือญาติ แบบพี่น้องกัน ไม่มีกฎเกณฑ์ที่ตายตัวแน่นอนมากนัก มักจะยืดหยุ่นตามความเหมาะสม คณะกรรมการก็ทำงานแบบเสียสละจริง ๆ ไม่มีผลประโยชน์ตอบแทนทำงานฟรีถึง 2 ปี จึงจัดสรรเงินจากสวัสดิการเป็นค่าตอบแทนบ้างพอได้ค่าน้ำมันรถมาทำงาน ต่อมากลุ่มก็จะสะสมทรัพย์ฯ ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในจังหวัดจันทบุรี โดยการก่อตั้งกลุ่มของพระอาจารย์มนัส ชันติธัมโม และเครือข่ายพระสงฆ์จังหวัดจันทบุรี จึงเกิดกระบวนการเรียนรู้โดยร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา จึงมีหลักวิธีการทำงานที่เป็นแนวเดียวกันดังนี้

วิธีการสำคัญที่ใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มสะสมทรัพย์ฯ คือการสร้างฐานปัจเจกชนไปสู่ระดับที่กว้างขึ้น โดยมีจุดเน้น 3 ประการ คือ การสร้างคน สร้างวิถีทำงาน และสร้างชุมชน/สังคม

4.1 สร้างคน วิธีการสร้างคนที่เป็นจุดเด่นของกลุ่มสะสมทรัพย์ฯ ได้แก่

- 4.1.1 พระสงฆ์และฆราวาสมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี อันเนื่องมาจากความเลื่อมใสศรัทธา
- 4.1.2 สมาชิกมีสำนึกรับผิดชอบร่วมกันในฐานะเป็นเจ้าของไม่ใช่เพียงผู้รับประโยชน์
- 4.1.3 สมาชิกมีศักดิ์ศรี มีความเท่าเทียมกันในสถานภาพและในสิทธิประโยชน์ จึงสามารถเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งในสถานการณ์ปัจจุบันและวิสัยทัศน์ในอนาคต
- 4.1.4 สำนึกความรับผิดชอบต่อชุมชน ทำให้สมาชิกต้องการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนไปพร้อม ๆ กัน จึงมีการแบ่งปันสู่ผู้ยากไร้ด้วยการเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุข

4.2 สร้างวิถีทำงาน วิธีการทำงานที่น่าสนใจของกลุ่มสะสมทรัพย์ฯ ได้แก่

- 4.2.1 การเชื่อมโยงภูมิปัญญาชาวบ้านกับเทคนิควิธีการสมัยใหม่ที่เลือกสรรมาใช้
- 4.2.2 ใช้วิทยากรชาวบ้านที่ได้รับการฝึกอบรมวิธีการสมัยใหม่ เช่น AIC, FSC และแผนที่ความคิด เพื่อนำไปใช้ในการระดมความคิดจากสมาชิก
- 4.2.3 ใช้คนเป็นศูนย์กลางทั้งในการสร้างองค์ความรู้การปฏิสัมพันธ์ต่อกัน การมีส่วนร่วมได้เรียนรู้กระบวนการและผลงาน และการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4.2.4 ใช้วิธีเรียนรู้โดยกลุ่มเป็นการสะสมข้อมูลความคิดเห็นและนำประสบการณ์ในการปฏิบัติมาแลกเปลี่ยนกันโดยการสรุปบทเรียนด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การระดมสมองการจัดเวทีชาวบ้าน

4.2.5 มีการติดตามประเมินผลตลอดเวลาโดยกลุ่ม เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในปัจจุบัน และเพื่อการวางแผนงานในอนาคต

4.2.6 พระสงฆ์เป็นผู้นำคำปรึกษาแนะนำ แต่ไม่ใช่ผู้นำ พระและชาวบ้านจะเดินไปด้วยกัน แต่ไม่ใช่พระเดินนำ ชาวบ้านเดินตาม จึงเกิดการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้าน

4.2.7 ใช้วิธีทำงานที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ให้เสร็จภายในวันเดียว เพื่อไม่ให้เกิดภาระและสมาชิกต้องเสียสละเวลาในการทำมาหากินมากเกินไป

4.3 สร้างชุมชน/สังคม เป็นการขยายผลจากคน/กลุ่ม ชุมชน/สังคม โดยวิธีการต่อไปนี้

4.3.1 จัดเวทีชาวบ้านและเวทีชุมชน โดยเชิญบุคคลภายนอกเข้าร่วมในการนำเสนอผลงาน ทั้งที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน วิธีการเช่นนี้มีผลในการก่อให้เกิดความภาคภูมิใจแก่ผู้ปฏิบัติ และขณะเดียวกันมีการขยายผลอย่างน้อยในระดับแนวคิดสู่ชุมชน/สังคม

4.3.2 การแลกเปลี่ยนข้อมูลและการศึกษาดูงาน โดยการนำบทบาททั้งผู้ให้และผู้รับ ทำให้เกิดการขยายผลที่ชัดเจนขึ้นในวิธีปฏิบัติ

4.3.3 ขั้นตอนที่ 1 และ 2 นำไปสู่การสร้างเครือข่ายในงานประเภทเดียวกัน หรือเพื่อแก้ปัญหาทำนองเดียวกัน หรือสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่คล้ายคลึงกัน ช่วยให้เกิดการรวมพลังในวงกว้างและยั่งยืน

4.3.4 การรับฟังการประเมินผลจากภายนอก ช่วยให้เกิดการมองตนเองและการเรียนรู้ชัดเจน กว้างขวางขึ้นทำให้มองเห็นช่องทางในการปรับปรุงแก้ไขและแสวงหาความร่วมมือในวงกว้าง (สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม. 2545 : 18)

5. เทคนิควิธีการตั้งกลุ่ม

5.1 เทคนิคการใช้เงินเป็นตัวเชื่อมคน

5.2 เทคนิควิธีการกล้าตัดสินใจ

5.3 เทคนิควิธีการสอนประชาธิปไตย

5.4 เทคนิคการใช้เงินค่าบำรุงแทนดอกเบี้ย

5.5 เทคนิคการปฏิบัติตนถือศีลจาง

5.6 เทคนิควิธีจิตวิทยาเร้าความสนใจ (รับสมาชิกปีละ 1 ครั้ง)

5.7 เทคนิควิธีการจัดตั้งกลุ่มวันทำบุญที่วัด (สมาชิกกลุ่มบุญ)

- 5.8 เทคนิควิธีการได้เปรียบดีกว่าได้เงินเป็นค่าจ้าง
- 5.9 เทคนิควิธีการปล่อยเงินกู้ให้ทันที
- 5.10 เทคนิควิธีความเสมอภาคเท่าเทียม (คนรวยคนจนฝากเงินได้ไม่เกิน 100 บาท)
- 5.11 เทคนิคไม่มีการทอนเงินออม

6. เทคนิควิธีการบริหารกลุ่ม

- 6.1 เทคนิควิธีการจัดการบริหารจากฐานล่างขึ้นสู่บน
- 6.2 เทคนิควิธีการบริหารจัดการทำงานให้เสร็จใน 1 วัน
- 6.3 เทคนิควิธีการ 4 ปี ปีได้รับสมาชิก
- 6.4 เทคนิคการประชุมแบบสัจจور
- 6.5 เทคนิคการจัดสวัสดิการ
- 6.6 เทคนิคการบริหารแบบเยี่ยมเยียนกัน
- 6.7 เทคนิคการบริหารแบบสร้างคน สร้างเงิน และสร้างงาน
- 3.8 เทคนิควิธีฟื้นฟูวัฒนธรรมเครือญาติพี่น้อง

7. เทคนิควิธีการพัฒนากลุ่ม

- 7.1 เทคนิควิธีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ สร้างปัญญาพัฒนาคน
- 7.2 เทคนิคการประชุมกำหนดวิสัยทัศน์ของกลุ่ม
- 7.3 เทคนิคการเชื่อมภูมิปัญญาท้องถิ่นกับความรู้สากล
- 7.4 เทคนิควิธีการสร้างวิทยาการของกลุ่มเพื่ออบรมกันเอง (นักวิชาการของชาวบ้าน)
- 7.5 เทคนิควิธีการจัดการธุรกิจชุมชนและโครงการเกษตรยั่งยืน (สำนักงานกองทุน

เพื่อสังคม. 2545 : 19)

8. ผลงาน

จากปัจจัยและกระบวนการดังกล่าวก่อให้เกิดผลงานของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

3 ด้าน คือ ด้านคน ด้านงาน ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล

8.1 ด้านคน

กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์จันทบุรีขยายตัวได้รวดเร็ว เพราะเน้นศูนย์กลางที่ตัวคน โดยเริ่มจากพระอาจารย์มนัส ขันดิษฐ์โม ผู้เคยมีประสบการณ์กว้างขวางทางโลก ต่อเมื่อบวชเรียนก็แตกฉานทางธรรม ความสามารถของผู้นำหลักธรรมผนวกกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทยในชนบทที่ยังใกล้ชิดใกล้ชิดพระอยู่ มีผลให้เครือข่ายผู้นำที่เป็นพระสงฆ์ร่วมอุดมการณ์ พระสงฆ์ ยุคใหม่ ใฝ่ใจสังคม สามารถดึงดูดสมาชิกในอำเภอต่าง ๆ ทั่วทั้งจังหวัดมาเข้ากลุ่มเพื่อ ออมทรัพย์ ออมบุญ เกื้อหนุนผู้ทุกข์ยาก จนถึงปี 2553 กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์จันทบุรี มีมากกว่า 116 กลุ่ม มีจำนวน

สมาชิกประมาณ 33,048 คน และมีเงินหมุนเวียนมากกว่า 1000 ล้านบาท และสามารถแจ้งเกิดผู้นำตามธรรมชาติได้อีกหลายร้อยคน รวมทั้งวิทยากรด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นคนจากในชุมชน

ที่สำคัญกว่าจำนวนคนเชิงปริมาณ คือ การยกระดับคุณภาพทางจิตใจด้วยการหล่อหลอมจิตใจของสมาชิก โดยอาศัยหลักไตรสิกขา หลักธรรมในการดำรงชีวิต และหลักธรรมในการอยู่ร่วมกัน โดยผ่านกิจกรรมตามชนบประเพณีของสังคมชนบทไทย

8.2 ด้านงาน

กลุ่มสัจจะฯ สร้างคน สร้างเงิน สร้างงาน เป็นฐานสู่ชุมชน การขยายงานของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์จึงนับว่าดำเนินไปอย่างรวดเร็ว จากการระดมทุนเพื่อให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อแก้ปัญหาส่วนตัว สู่การพัฒนาอาชีพและธุรกิจชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

8.2.1 การแก้ปัญหาส่วนตัว ปัญหาส่วนตัวของสมาชิกซึ่งเป็นทุกข์ที่ต้องแก้ไขก่อน นั้นมีหลากหลาย เช่น การกู้ยืมกระแสบที่ต้องเสียดอกเบี้ยสูง การกู้เพื่อปลูกสร้างหรือขยายที่อยู่อาศัยเมื่อมีสมาชิกเพิ่ม การกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาบุตรหลาน ฯลฯ เคยมีการนำเงินออมจำนวน 58,481,402 บาท มาหมุนเวียนเป็นเงินกู้ได้ถึงกว่า 3 เท่า คือ 175,444,206 บาท นอกจากนั้นยังแบ่งดอกผลจากการกู้ยืม (ซึ่งกลุ่มฯ เรียกว่า ค่าบำรุง) ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งคืนให้สมาชิกผู้ถือหุ้นเป็นเงินปันผลในฐานะเจ้าของกองทุน อีกส่วนหนึ่งจัดสรรเป็นสวัสดิการแก่สมาชิกตามสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดทุกข์ คือ

ค่าฌาปนกิจศพ รายละ 3,000 – 5,000 บาท (ตามขนาดของกองทุน แล้วแต่มติที่ประชุม) และมีการลงขันช่วยเหลือกันจากสมาชิกอีก รายละ 10 บาท)

ค่ารักษาพยาบาล จ่ายให้ผู้ป่วยที่เข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาล วันละ 100 – 500 บาท ต่อสมาชิก 1 ราย ใน 1 ปี เบิกได้ปีละไม่เกิน 5 วัน

ทุนการศึกษา จ่ายให้นักเรียนที่เป็นสมาชิกซึ่งขาดแคลนทุนทรัพย์ รายละ 300 – 500 บาท

คนชรา คนพิการ จ่ายให้ตามมติของกลุ่มฯ

ทุนสำรองกรณีฉุกเฉิน จ่ายให้สมาชิกเมื่อเกิดปัญหาเร่งด่วน เช่น น้ำท่วม บ้านเรือน ไร่นาเสียหาย ไฟไหม้ เป็นต้น ซึ่งจะจ่ายให้ตามมติของกลุ่มฯ

8.2.2 การพัฒนาอาชีพและธุรกิจชุมชน ในการกู้เงินไปพัฒนาอาชีพเมื่อได้ผลดีก็นำ ข้อมูลและผลผลิตมาพูดคุยกันในกลุ่มฯ ทำให้เกิดแนวคิดและกิจกรรมที่กว้างขวางขึ้น เช่น การทดลองใช้ปุ๋ยชีวภาพนําร่อง เมื่อได้ผลก็ขยายต่อโดยการรวมหุ้นสมาชิกทำธุรกิจจากน้ำตาลเพื่อให้สมาชิกนำไปผลิต

8.3 ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล

8.3.1 ด้านประสิทธิภาพ คุ้ได้จากความรวดเร็วในการปฏิบัติงานซึ่งกลุ่มฯ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในวันเดียว รวมทั้งมีความหลากหลายทั้งด้านการกู้ยืม ด้านสวัสดิการต่าง ๆ และขยายไปสู่ด้านอาชีพในระดับเศรษฐกิจชุมชน เช่น การผลิต ปุ๋ยชีวภาพ และร้านค้าชุมชน

8.3.2 ด้านประสิทธิผล จากการสำรวจความคิดเห็นและความรู้สึกของสมาชิกกลุ่มโดยคณะวิจัยจากสถาบันราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี สรุปได้ดังนี้

1) ด้านจุดเด่น

(1) สมาชิกเห็นประโยชน์ของกลุ่มฯ ได้ออมเงินทุกเดือน เมื่อมีปัญหากู้เงินได้ โดยค้ำประกันกันเองด้วยคุณธรรม ยามจำเป็นมีสวัสดิการให้

(2) สมาชิกมีความพึงพอใจ ภูมิใจที่ได้ช่วยให้กลุ่มฯ มีเงินออมสมาชิกเสมือนเครือญาติ ได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีเพื่อนบ้าน มีพระสงฆ์เป็นที่พึ่ง ที่ปรึกษา กู้ยืมไม่ต้องอายใครเพราะเป็นเงินของตนเอง อุ่นใจเวลาตาย และเจ็บไข้ มีหลักประกัน ลูกหลานไม่ต้องเดือดร้อน มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

(3) สมาชิกมีความประสงค์จะดูแลรักษากลุ่มฯ เมื่อมีประโยชน์เช่นนี้ จึงมั่นใจว่าจะช่วยกันดูแลกลุ่มฯ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน และขยายให้เป็นธนาคารหมู่บ้านต่อไป

2) ด้านจุดอ่อนที่ต้องแก้ไข

(1) สมาชิกยังไม่เข้าใจแนวคิดและวิธีการของกลุ่มฯ สมาชิกบางคนเข้ากลุ่มฯ เพราะถูกชักชวนยังไม่ทันได้ศึกษาให้ถ่องแท้

(2) สมาชิกยังไม่มั่นใจในกลุ่มฯ เพราะไม่ค่อยเข้าใจในระบบการเงิน เกรงจะมีเงินไม่พอให้กู้ เกรงจะล้มเหมือนกลุ่มที่แล้ว ๆ มา เป็นต้น (สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม. 2545 : 20 – 23)

9. สรุปบทเรียนสำคัญ

จากการที่สำนักงานกองทุนเพื่อสังคมและมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีร่วมกันทำการศึกษาวิจัยสามารถสรุปบทเรียนได้ 5 ประการ คือ

9.1 การเริ่มต้นจากการแก้ปัญหาที่ คน การแก้ปัญหาที่ตัวบุคคลในด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสมาชิกและผู้ด้อยโอกาส โดยใช้คุณธรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นการแก้ปัญหา ภายภาพและยกระดับจิตใจไปพร้อม ๆ กัน เปรียบเสมือนการสร้างเสาเข็มแต่ละต้นให้แข็งแรง

9.2 การใช้กลุ่มเป็นหลักในการแก้ไขปัญหาทำให้เกิดการระดมพลังการมีส่วนร่วม การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และเรียนรู้ที่จะเติบโตพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน มีส่วนช่วยลดช่องว่างทั้งทาง

เศรษฐกิจและสังคม เปรียบเสมือนการนำเสาเข็มที่แข็งแรงปักลงในดินแล้วเทคอนกรีตเป็นฐานของชุมชน

9.3 การดำเนินการเป็นขั้นตอน มีการดำเนินการจากตัวบุคคล (การออม การกู้ยืม สวัสดิการ) ไปสู่กลุ่ม (กองทุนกู้ยืม กองทุนสวัสดิการ กองทุนร้านค้า กองทุนผลิตปุ๋ยจุลินทรีย์ ฯลฯ) เปรียบเสมือนการขึ้นโครงสร้างเป็นส่วนต่าง ๆ ของอาคารจากรากฐานที่แข็งแรงแล้ว

9.4 การเชื่อมต่อเครือข่ายต่าง ๆ ในจังหวัด ทั้งเครือข่ายการออม เครือข่ายร้านค้า เครือข่ายการผลิต เช่น ปุ๋ยจุลินทรีย์ ฯลฯ เปรียบเสมือนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาคารต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำรงอยู่และพึ่งพากันได้

9.5 การขยายเครือข่ายไปสู่จังหวัดอื่น ซึ่งขณะนี้ดำเนินการไปในระดับแลกเปลี่ยนแนวคิดข่าวสารข้อมูล แต่ยังไม่ถึงระดับกิจกรรม หากสามารถขยายไปตามขั้นตอนและเชื่อมต่อกันได้อย่างเหมาะสมแล้ว ก็จะนำไปสู่สังคมมีคุณภาพ เข้มแข็ง และสันติสุขระดับประเทศได้ (สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม. 2545 : 24)

แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชน

สวัสดิการ ตามความเข้าใจของชาวบ้านทั่วไปมักจะหมายถึงสิ่งที่รัฐบาลจัดให้ประชาชนฟรี แต่สวัสดิการตามความหมายทางวิชาการ หมายถึง ภาวะการณ่ที่ดี อยู่ดี มีสุข และมีสิทธิ หรือ ภาวะคุณภาพชีวิตที่ดีนั่นเอง ระบบสวัสดิการจึงสามารถสร้างสรรค์ขึ้น ได้ทั้งจากภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคชุมชน (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. 2549 : คำนำ)

นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร (2547 : 169) กล่าวว่า สวัสดิการชุมชนเป็นมิติใหม่ของการพัฒนา โดยเฉพาะสวัสดิการชุมชนซึ่งเกิดจากการดำเนินกิจกรรมที่ชุมชนเป็นเจ้าของ จะมีความต่อเนื่องและเป็นจริงมากกว่าการสงเคราะห์จากหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานใด ๆ การจัดสวัสดิการชุมชนอาจอยู่ในรูป ค่ารักษาพยาบาล ฌาปนกิจทุนการศึกษา ทุนสงเคราะห์คนยากจน คนเฒ่าคนแก่ และคนชรา การสร้างสวัสดิการชุมชนเป็นเรื่องใหม่สำหรับชาวบ้าน เพราะชาวบ้านไม่เคยมีสวัสดิการขอของตนมาก่อน เมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยจากการงานอาชีพก็ต้องจ่ายเงินค่ารักษาเองดังคนยากจนทั้งหลาย เรื่องนี้จึงเป็นการสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชนดังต่อไปนี้

1. ความหมายของสวัสดิการชุมชน

ได้มีหน่วยงานทั้งของราชการ เอกชน และนักวิชาการให้คำนิยามของสวัสดิการในทัศนะต่าง ๆ ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่การให้ความหมายของสวัสดิการชุมชนไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตสถาน (2546 : 222) ได้ให้ความหมายว่า สวัสดิการ คือ สิ่งที่เอื้ออำนวยให้คนมีชีวิตและสภาพการทำงานที่ดีและสะดวกสบาย

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2549 : 35) อธิบายว่า ในภาษาไทย สวัสดิการ มาจากคำว่า สวัสดิ + การ สวัสดิเป็นภาษาเขมร (สวสเดย) ตรงกับภาษาไทยเดิม หรือภาษาลาวปัจจุบันว่า สบายดี ดังนั้น สวัสดิการ จึงหมายถึง การสบายดี การสบายดีก็แปลว่า กินดี อยู่ดี และมีสุข นิยามความหมายและแนวคิดของสวัสดิการ จึงหมายถึง ภาวะการณ์ กินดี อยู่ดี มีสุข และมีสิทธิ ที่ต้องมีสิทธิก็เพราะว่า ในสังคมทุนนิยมที่มีระบอบการปกครองประชาธิปไตยนั้น ถือว่าประชากรทุกคนในสังคมจะต้องมีสิทธิพื้นฐานทางสังคมที่จะต้องได้รับหลักประกันของชีวิตเพื่อให้มีชีวิตของทุกคน อยู่ดี กินดี และมีสุข หรือหมายความว่า ทุกคนจะอยู่ดี กินดี มีสุขได้ ต้องมีสิทธิพื้นฐานทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิหรือถูกลดทอนสิทธิจะถูกลดโอกาส เช่น โอกาสทางการศึกษา โอกาสของการมีงานทำ โอกาสของการเข้าถึงปัจจัยการผลิต ฯลฯ เนื่องจากการถูกลดทอนสิทธิทางการเมืองทำให้ไม่มีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ไม่มีปากไม่มีเสียงที่จะเรียกร้องความต้องการในสิ่งที่ควรสมควรได้ จะถูกกดขี่ ถูกเบียดขับ เป็นผู้ไร้อำนาจขาดพลัง

แอสซา (Asa. 1961 : 221 – 258) ได้ให้ความหมายของสวัสดิการในรูปแบบของรัฐสวัสดิการ (Welfare state) โดยกล่าวว่า ความหมายรวบยอดหมายถึง รัฐหรือประเทศที่มีการจัดระบบสวัสดิการสังคมอย่างทั่วด้าน ให้แก่ทุกคนในสังคมอย่างถ้วนหน้า (Welfare for all) สวัสดิการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นนั้นดำเนินงานโดยรัฐทั้งหมด และได้แสดงลักษณะทั่วไปของรัฐสวัสดิการไว้ 3 ประการ คือ

1.1 รัฐประกันรายได้ขั้นต่ำของทุกคนในสังคม โดยไม่คำนึงว่าคน ๆ นั้นจะเป็นใคร ทำงานอะไร มีทรัพย์สินมากน้อยแค่ไหน

1.2 สร้างความมั่นคงในชีวิต ให้แก่ทุกคน ทุกครัวเรือน โดยให้มีหลักประกัน ทางรายได้ และอยู่รอดปลอดภัยจากภาวะวิกฤติต่าง ๆ

1.3 ให้พลเมืองทุกคน โดยไม่เลือกกลุ่มคน ชนชั้น และสถานภาพ ได้รับบริการสังคม (Social service) อย่างเสมอกัน ด้วยมาตรฐานที่ดีที่สุด เท่าเทียมกัน

ฮาวาร์ด (Haward. 1997 : 3 – 4) กล่าวว่า สวัสดิการ หมายถึง อยู่ดี กินดี (Well being) ซึ่งมีพัฒนาการมายาวนาน ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 17 จากคำว่า farewell ซึ่งหมายถึง การจัดการให้ เกิดภาวะการณ์ กินดี อยู่ดี มีรายได้พอเลี้ยงชีพ มีปัจจัยสี่พอเพียง มีการศึกษาและบริการสาธารณสุข

เดวิด และพอล (David and Paul. 1999 : 143, 145 – 146) กล่าวเสริมว่า สวัสดิการ หมายถึง ภาวะการณ์ กินดี อยู่ดี หรือการได้รับประโยชน์จากสิ่งของที่ทำให้เกิดการกินดีอยู่ดี อีกทั้ง

ยังแสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า สังคมสวัสดิการ (Welfare Society) ไม่ใช่ สวัสดิการสังคม (Society Welfare) และมีความหมายที่แตกต่างไปจากรัฐสวัสดิการ เพราะรัฐสวัสดิการโดยทั่วไปเป็นสังคมที่มีสวัสดิการหลากหลาย แต่ไม่ได้จัดโดยรัฐเพียงฝ่ายเดียว เพราะสังคมสวัสดิการมีสวัสดิการทางเลือกหลากหลาย ดังนั้น สังคมสวัสดิการ จึงหมายถึง สังคมที่มีสวัสดิการหลายรูปแบบ จัดการโดยหลายสถาบัน แต่ละประเภทแต่ละสถาบันมีความเป็นอิสระต่อกัน สร้างสรรค์สวัสดิการบนพื้นฐานของความสามารถและความเหมาะสมของสถาบันนั้น ๆ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548 : 4 - 7) ให้คำนิยามว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกันการแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรมและให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ อีกทั้งยังได้ขยายความว่า สวัสดิการสังคมในที่นี้ หมายถึง ระบบการจัดบริการสังคมที่จัดขึ้นโดยภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน ภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคองค์กรชุมชน (ชุมชนและประชาชน) ที่มุ่งตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตามสิทธิที่ต้องได้รับ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

ประเวศ วะสี (2542 : 5) ให้ความหมายกองทุนสวัสดิการชุมชน ว่าหมายถึง กองทุนที่ชาวบ้านรวมตัวกันออมทรัพย์เพื่อให้กู้ยืมไปประกอบอาชีพ และนำผลประโยชน์ที่ได้ส่วนหนึ่งไปจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก เช่น การศึกษา การป่วย การตาย ทั้งนี้โดยชาวบ้านเป็นผู้จัดการเอง

เสรี พงศ์พิศ (2547 : 28) ให้คำนิยามไว้ว่า สวัสดิการชุมชน (Community Security) หมายถึงกิจกรรมหรือระบบที่ชุมชนร่วมกันคิดขึ้นและร่วมกันจัดการ เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตความเป็นอยู่ วันนี้และวันหน้า โดยนำเอาทุนของชุมชนมาใช้อย่างชาญฉลาด ก่อให้เกิดผลแบบยั่งยืนสำหรับตนเอง และลูกหลานวันหน้า ทั้งทรัพยากร ความรู้ ภูมิปัญญา เงิน ผลผลิต รวมทั้งทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) (2548 : 3) ได้กล่าวว่า สวัสดิการชุมชน คือระบบที่ทำให้คนรู้สึกว่ามี ความมั่นคงในชีวิต รู้สึกอบอุ่นในความเป็นอยู่ และรู้สึกพอใจที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสถานที่นั้น ๆ ซึ่งเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิต คนส่วนใหญ่จะนึกถึงสวัสดิการที่เป็นตัวเงิน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าฌาปนกิจ ค่าเทอมบุตร เป็นต้น

ต่อมา สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนขององค์การมหาชน (ออนไลน์, 2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยในงานสวัสดิการชุมชนและได้สรุปว่า โดยแท้จริงแล้วคำว่า สวัสดิการชุมชน จะมีความหมายกว้างกว่า เงิน สวัสดิการชุมชน คือ ความมั่นคงในชีวิต ดังนั้น ถ้าพึ่ง เงิน ที่ร่วมกันสมทบตั้งเป็นกองทุน เพื่อนำไปจัดสวัสดิการให้แกกันตั้งแต่เกิดจนตายนั่น ไม่อาจนำมาซึ่งความมั่นคงในชีวิตได้ แต่ ระบบสวัสดิการชาวบ้าน จะต้องประกอบด้วยสวัสดิการอย่างหลากหลายที่จะบูรณาการเข้าด้วยกัน เช่น

ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ภูมิปัญญา และความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชน นำมาซึ่งความรัก ความเอื้ออาทรต่อกัน เป็นสวัสดิการทางสังคมที่ทุกคนมีให้แกกัน

การร่วมกันฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น ป่าชุมชน การอนุรักษ์ลุ่มน้ำชายฝั่ง นำมาซึ่งแหล่งอาหารและสิ่งแวดล้อมที่ดี เป็นสวัสดิการที่ธรรมชาติให้มาเพื่อคนอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างพึ่งพาต่อกัน

การปรับวิถีคิดการทำเกษตรกรรมไปสู่เกษตรกรรมยั่งยืนด้วยความเป็นอยู่ที่พอเพียง เป็นแหล่งอาหารที่ยั่งยืน พื้นธรรมชาติกลับคืนมา ตลอดจนการนำภูมิปัญญาและทรัพยากรในท้องถิ่นผลิตเป็นสินค้าแทนการซื้อจากภายนอก

ด้วยแนวทางเช่นนี้ก็จะเกิดระบบสวัสดิการชาวบ้านอย่างบูรณาการและยั่งยืน เป็นการสร้างความมั่นคงในชีวิตได้อย่างแท้จริง

จากการศึกษาและวิจัย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์การมหาชน (ออนไลน์, 2550) ได้ให้คำนิยามว่า สวัสดิการชุมชน คือ การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจแก่คนในชุมชนซึ่งหมายความว่า ความรวมถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้คนในชุมชนดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของเงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ผลของการจัดสวัสดิการชุมชนที่สำคัญ เช่น ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธ์/มิตรไมตรีที่ดีของคนในชุมชน รู้สึกมั่นคง ภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข

ทัศนีย์ ลักษณะวิชชัช (2551 : 10) ได้อธิบายว่า สวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการ หมายถึง การรวมเข้าด้วยกันของกิจกรรมที่หลากหลาย บนพื้นที่เดียวกัน ในการจัดกิจกรรมโครงการบริการสวัสดิการชุมชนที่มีเอกภาพ ส่งให้ทั่วถึงกลุ่มเป้าหมายในชุมชน โดยยึดมั่นอุดมการณ์ร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนกระบวนการจัดสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการ จะช่วยพัฒนาคน ครอบครัว ชุมชนและสังคม ให้บรรลุผลสำเร็จได้เร็วขึ้น ตรงและทันต่อความต้องการของชุมชน โดยวางแผนการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นการจัดสวัสดิการสังคมแบบ พหุลักษณะ (Pluralism) ที่มีการประสานการทำงานร่วมกันของ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ และภาควิชาการ บริการ

สวัสดิการชุมชนอาจอยู่ในรูปของเงิน (Cash) สิ่งของ (Kind) หรือ บริการ (Service) ที่จัดไว้ในโครงการสวัสดิการชุมชน ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของคน ทั้ง ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ปัญญา แบบบูรณาการ โดยเชื่อมโยงกับการพัฒนาสังคมแบบองค์รวมทั้งในมิติของ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืน

จากคำนิยามความหมายของสวัสดิการในทัศนะต่าง ๆ รวมถึงการให้ความหมายของสวัสดิการชุมชน สามารถสรุปได้ว่า สวัสดิการชุมชนหมายถึง การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจแก่คนในชุมชน การสร้างความมั่นคงในชีวิต ซึ่งหมายความว่ารวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้คนในชุมชนดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของเงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตาย ผลของการจัดสวัสดิการชุมชนที่สำคัญ เช่น ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธ์/มิตรไมตรีที่ดีของคนในชุมชน รู้สึกมั่นคง ปลอดภัย อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข โดยคนในชุมชนเป็นผู้จัดการกันเอง ทั้งนี้ ภาครัฐ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน ภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคองค์กรชุมชน (ชุมชนและประชาชน) ต้องเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมให้สวัสดิการชุมชนเกิดขึ้นในทุกพื้นที่ทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบทพร้อมทั้งสนับสนุนส่งเสริมเพื่อการพัฒนาที่มุ่งตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตามสิทธิที่ต้องได้รับ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างบูรณาการ

2. ลักษณะรูปแบบการจัดสวัสดิการโดยชุมชน

วิไลลักษณ์ อยู่สำราญ (ออนไลน์, 2549) กล่าวถึงลักษณะรูปแบบการจัดสวัสดิการโดยชุมชนไว้ดังนี้

2.1 การจัดสวัสดิการจากฐานองค์กรการเงินชุมชน

ปัจจุบันองค์กรการเงินชุมชนประเภทต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจกับการจัดสวัสดิการชุมชนมากขึ้น องค์กรการเงินบางประเภทจัดตั้งขึ้นมาโดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างสวัสดิการโดยเฉพาะ หรืออาจกล่าวได้ว่า เงินเป็นเครื่องมือ เป้าหมายคือสวัสดิการชุมชน จุดแข็งของการจัดสวัสดิการโดยฐานกลุ่มออมทรัพย์ซึ่งมีลักษณะรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน ได้แก่

2.1.1 มีฐานเงินของตนเองทำให้กระบวนการสวัสดิการได้ตามปัญหา ความต้องการ และวงเงินที่มีอยู่ โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของแหล่งทุนภายนอก แต่ถ้ารัฐเข้ามาสมทบก็จะช่วยให้ทำงานได้กว้างขึ้นหรือเร็วขึ้น

2.1.2 คนในชุมชนรู้จักกัน รู้ข้อเท็จจริง ทำให้ไม่ต้องกรอกเอกสารมาก

2.1.3 ระเบียบกติกา การจ่ายสวัสดิการคล่องตัว

2.1.4 การใช้สวัสดิการเป็นแรงจูงใจในการออม

2.2 การจัดสวัสดิการชุมชนโดยฐานการผลิตหรือธุรกิจชุมชน

จากภูมิปัญญาดั้งเดิมในการทำมาหากินที่สั่งสมมายาวนาน ประกอบกับการได้มีโอกาสไปดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสนับสนุนส่งเสริมของหน่วยงาน ทำให้ชุมชนหลายแห่งสามารถจัดสวัสดิการจากฐานการผลิตภายในชุมชน หรือจากกลุ่มที่รวมตัวกันทำธุรกิจชุมชนได้

2.3 การจัดสวัสดิการโดยฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

หลายชุมชนได้หันมาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ความอุดมสมบูรณ์กลับคืนมาทำให้ชุมชนมีแหล่งอาหารที่มั่นคง สามารถลดรายจ่ายและสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นได้ รวมทั้ง เป็นกองทุนที่จะกลับคืนมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืนต่อไป

2.4 การจัดสวัสดิการจากฐานอุดมการณ์หรือศาสนา

องค์กรชุมชนหลายประเภทได้นำคำสอน แนวปฏิบัติตามหลักศาสนาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดสวัสดิการมากขึ้น

2.5 การจัดสวัสดิการโดยฐานชุมชนเมือง

สวัสดิการที่สำคัญของชาวชุมชนแออัด คือ เรื่องบ้าน

2.6 การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุ

ในปัจจุบันมีการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุเป็นเครือข่ายหรือองค์กรเพื่อจัดสวัสดิการ ให้กว้างขวาง ครอบคลุมยิ่งขึ้น

2.7 การจัดสวัสดิการผู้ยากลำบาก

โดยเครือข่ายองค์กรชุมชน สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม (SIF) สนับสนุนงบประมาณในช่วงที่ผ่านมา ความตื่นตัวในการจัดสวัสดิการ โดยชุมชนที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ส่วนหนึ่ง เป็นผลมาจากการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนเพื่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดสวัสดิการผู้ยากลำบาก ได้มีเครือข่ายองค์กรชุมชนดำเนินการประมาณ 500 เครือข่าย สามารถจำแนกรูปแบบการจัดสวัสดิการองค์กรชุมชน ได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

2.7.1 จัดในลักษณะกองทุนสงเคราะห์ ส่วนใหญ่เป็นเครือข่ายองค์กรชุมชนที่ทำงานในเชิงสงเคราะห์อยู่แล้ว เช่น เครือข่ายผู้ติดเชื้อเอดส์ เป็นต้น

2.7.2 จัดในลักษณะกองทุนสงเคราะห์ร่วมกับกองทุนหมุนเวียน ลักษณะกองทุนสงเคราะห์ใช้จ่ายเป็นเงินสงเคราะห์รายเดือน ซึ่งเงินจะหมดไปถ้าไม่มีการเพิ่มเติมเหมือนกับประเภทกองทุนหมุนเวียน ส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนทุนอาชีพ ซึ่งคืนเงินต้นไว้ที่กองทุนเดิม ส่วนดอกเบี้ยเพิ่มในกองทุนสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือผู้ยากลำบากรายอื่นต่อไป

2.7.3 การสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นการสมทบอัตรา 1 : 1 ตามวงเงิน กองทุนสวัสดิการกลุ่มออมทรัพย์ที่มีอยู่เดิม โดยมีเงื่อนไขว่าใช้เฉพาะดอกผลที่เกิดขึ้น และ เครือข่ายต้องรับผิดชอบสวัสดิการของผู้ด้อยโอกาสที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งเป็น โครงการของกองทุนหมุนเวียนชาวบ้านสงขลา

สรุปได้ว่าสวัสดิการชุมชนมีลักษณะรูปแบบดังนี้

1. การจัดสวัสดิการจากฐานองค์กรการเงินชุมชน
2. การจัดสวัสดิการชุมชนโดยฐานการผลิต/ธุรกิจชุมชน
3. การจัดสวัสดิการโดยฐานทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม
4. การจัดสวัสดิการจากฐานอุดมการณ์/ศาสนา
5. การจัดสวัสดิการโดยฐานชุมชนเมือง
6. การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุ
7. การจัดสวัสดิการผู้ยากลำบาก

3. หลักการจัดสวัสดิการชุมชน

วิไลลักษณ์ อยู่สำราญ และคนอื่น ๆ (2549 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า สวัสดิการชุมชนมิใช่ เรื่องที่เน้นเรื่องตัวเงินแบบสงเคราะห์ แต่มุ่งสร้างความมั่นใจอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข จึงเป็น เรื่องที่คนในชุมชนจะเป็นผู้ร่วมกันสร้างให้เป็นของชุมชนและเพื่อคนในชุมชนเอง ดังนั้นชุมชน จึงควรเป็นผู้จัดการเองโดยรัฐหรือองค์กรภายนอกเป็นเพียงผู้หนุนเสริมแบบเคียงบ่าเคียงไหล่ (ไม่ใช่สัมพันธ์กันแบบผู้ให้กับผู้รับ) ทั้งนี้ การจัดสวัสดิการของชุมชนสามารถสอดแทรกไว้ได้ ในทุกกิจกรรม ริเริ่มแล้วต่อยอดกันเรื่อยไป ภายใต้ความพร้อมและความเห็นชอบร่วมกันของชาว ชุมชนเอง หลักการจัดสวัสดิการชุมชน จึงมีประเด็นในการพิจารณาดังนี้

3.1 ทำจากสิ่งที่เป็นจริง ตั้งใจทำ สวัสดิการชุมชนต้องสอดคล้องกับวิถีของแต่ละ พื้นที่ ลอกเลียนแบบกันไม่ได้ เช่น เห็นชุมชนอื่นให้สวัสดิการผู้สูงอายุเดือนละ 300 บาท ก็ให้บ้าง อาจไปไม่รอดเพราะเงินไม่พอต้องดูว่าคนที่คิดอย่างไร กลุ่มเรามีเงินอยู่เท่าไรเริ่มจากจุดนั้น ควรรู้ ก่อนว่าตอนนี้บ้านเราเป็นอย่างไร มีรากเหง้า มีกลไกอย่างไร แล้วจึงกำหนดอนาคตต่อไปว่าบ้านเรา จะเป็นอย่างไรด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นของเราเองเพื่อประโยชน์แก่ผู้ด้อยโอกาส

3.2 เริ่มจากเล็กไปใหญ่ ทำแบบค่อยเป็นค่อยไป เหมือนคันไม้ที่แตกทีละ 2 ใบ ต่อไป ก็เติบโตเป็นพุ่มใหญ่ หากคิดจัดสวัสดิการแบบรวดเร็วเกินไป โดยที่คนไม่พร้อม ไม่มีส่วนร่วม ไม่รู้สึกเป็นเจ้าของก็จะเหมือนการใส่ปุ๋ยมากเกินไป คันไม้อาจจะตายได้เพราะเกินกำลัง ไม่เกิด สวัสดิการที่เป็นของคนในชุมชน

3.3 เงินเป็นเพียงเครื่องมือไม่ใช่เป้าหมาย ใช้เงินสร้างเงื่อนไข ทำให้คนอยากทำงาน อยากทำดี เช่น ใครทำงานเพิ่ม จ่ายเงินสมทบให้ ใครบริหารเงินให้งอกเงยขึ้นมาจะจ่ายสมทบให้ สิ่งสำคัญคือ การให้ความคิด ทำให้คนคิดพึ่งตนเอง ทำความดี ทำงานสร้างเม็ดเงิน หากมีเงินสนับสนุนควรให้ตามความจำเป็นและพอดี ไม่ใช่ใช้เงินเป็นเป้าหมายหรือหาเงินมาแจกจ่าย

3.4 ระบบสวัสดิการที่ดีต้องช่วยเหลือแบบไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกในชุมชน ควรให้ทุกคน แต่มุ่งเน้นคนยากจนและด้อยโอกาส ทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมโดยตกลงกติกา และใช้ร่วมกัน

3.5 เป็นองค์รวมที่ทุกอย่างเชื่อมโยงเข้าหากัน กิจกรรมทุกอย่างสามารถ ก่อให้เกิด สวัสดิการได้ทุกอย่าง ตั้งแต่เกิดจนตาย กับคนทุกเพศทุกวัย การสร้างสวัสดิการจะเริ่มจากเรื่องใด ก็ได้โดยจัดสรรผลกำไรส่วนหนึ่งมาทำสวัสดิการ

3.6 ต้องเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ คนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการต้องเป็นทั้ง ผู้ให้และผู้รับเสมอ (ไม่ใช่ฝ่ายหนึ่งหามาให้ อีกฝ่ายหนึ่งรอรับ) จึงเป็นความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน และมีศักดิ์ศรี เช่น จัดเงื่อนไขที่ทุกคนมีส่วนร่วมจ่ายสมทบ กันเงินบางส่วนเดิมเข้ากองทุน นำดอกผล กองทุนบางส่วนขยายกิจกรรมต่อ ทำให้ทุกคนในกลุ่ม/ชุมชนสามารถเป็นเจ้าของทุนและได้รับ สวัสดิการไปในเวลาเดียวกัน

3.7 ต้องทำด้วยความรักและอดทน โดยจะต้องมีความศรัทธาเชื่อมั่นว่าชาวบ้าน สามารถสร้างสวัสดิการของตนเองได้ รักที่จะทำงานเพื่อชุมชน เพื่อส่วนรวม

สรุปได้ว่าหลักการจัดสวัสดิการชุมชนจะต้องทำจากสิ่งที่เป็นจริง ตั้งใจทำ ต้องสอดคล้อง กับวิถีของแต่ละพื้นที่ เริ่มจากเล็กไปใหญ่ ทำแบบค่อยเป็นค่อยไป เงินเป็นเพียงเครื่องมือไม่ใช่ เป้าหมาย ใช้เงินสร้างเงื่อนไข ทำให้คนคิดพึ่งตนเอง ทำความดี ไม่ใช่ใช้เงินเป็นเป้าหมายหรือ หาเงินมาแจกจ่าย ควรให้ตามความจำเป็นและพอดี ต้องช่วยเหลือแบบไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยก ในชุมชน ใช้หลักความเสมอภาค ยุติธรรม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มุ่งเน้นคนยากจน และด้อยโอกาส พัฒนากิจกรรมที่มีอยู่ในชุมชนสร้างสวัสดิการเพื่อความมั่นคงในชีวิตตั้งแต่เกิด จนตาย คนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการต้องเป็นทั้งผู้ให้อย่างมีคุณค่า และผู้รับอย่างมี ศักดิ์ศรี ต้องทำด้วยความรักและอดทน โดยจะต้องมีความศรัทธาเชื่อมั่นว่าสามารถสร้างสวัสดิการ ของตนเองได้ รักที่จะทำงานเพื่อชุมชน เพื่อส่วนรวม

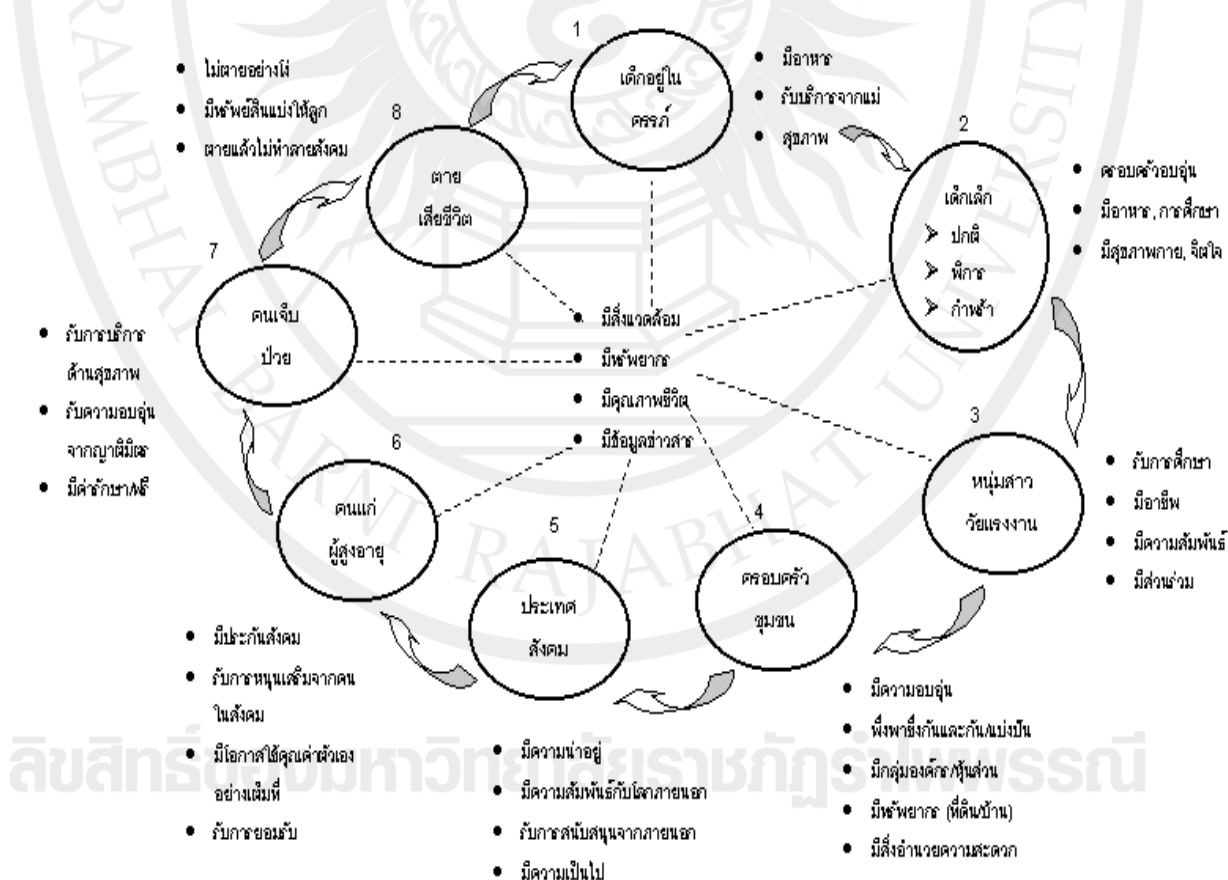
4. ประโยชน์ของการจัดสวัสดิการชุมชน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (พอช.). (2548 : 3) กล่าวว่า ผู้ที่ได้ ประโยชน์จากสวัสดิการชุมชน ได้แก่ทุกคนในชุมชน รวมทั้งคนในสังคม โดยผู้ด้อยโอกาส จะได้รับการช่วยเหลือให้มีโอกาสมีส่วนร่วมและสามารถเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับอย่างมีศักดิ์ศรี ผู้ที่อยู่

ในภาวะปกติได้รับการป้องกัน ช่วยเหลือเกื้อกูล มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ส่วนผู้ที่มีความพร้อมทางการเงิน จะได้รับความอบอุ่น น้ำใจไมตรี มีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ทุนสนับสนุน

ทัศนีย์ ลักษณะนิชนัช (2551 : 11) สรุปว่า การจัดสวัสดิการชุมชนเป็นการทำคนให้เป็นคนดี มีคุณภาพและความสุข ช่วยให้เห็นช่วยตนเอง และพึ่งตนเองได้ ช่วยให้เห็นรู้จักแบ่งปัน และช่วยเหลือผู้อื่นบ้าง ทำให้คนรับผิดชอบร่วมกันต่อความเดือดร้อนของชุมชน สร้างกิจกรรมหรือบริการสวัสดิการ อันจะเป็นหลักประกันความสุขของชาวชุมชน

สรุปได้ว่าการจัดสวัสดิการชุมชนมีประโยชน์ต่อคนทุกคนในชุมชน รวมทั้งคนในสังคม กล่าวคือ ผู้ด้อยโอกาสจะได้รับการช่วยเหลือให้มีโอกาสมีส่วนร่วมและสามารถเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับอย่างมีศักดิ์ศรี ผู้ที่อยู่ในภาวะปกติได้รับการป้องกัน ช่วยเหลือเกื้อกูล มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ส่วนผู้ที่มีความพร้อมทางการเงิน จะได้รับความอบอุ่น น้ำใจไมตรี มีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ทุนสนับสนุน อีกทั้งสวัสดิการชุมชนมีส่วนช่วยทำคน ให้เป็นคนดี มีคุณภาพและความสุข ช่วยให้เห็นช่วยตนเอง และพึ่งตนเองได้ ช่วยให้เห็นรู้จักแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น ทำให้คนรับผิดชอบร่วมกันต่อความเดือดร้อนของชุมชน สร้างกิจกรรมหรือบริการสวัสดิการ อันจะเป็นหลักประกันความสุขของชาวชุมชนตั้งแต่เกิดจนถึงตาย ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 กลุ่มและการจัดสวัสดิการตั้งแต่เกิดจนตาย

ที่มา : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน). 2548 : 3.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากยังไม่ค่อยมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มากนักจึงไม่มีงานวิจัยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มากเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของมนุษย์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มออมทรัพย์ฯ และกลุ่มกองทุนสวัสดิการต่าง ๆ ซึ่งประมวลได้ดังนี้

วิโรจน์ ปะวะโพตะโก (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการพัฒนาของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการพัฒนาของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต จากการทดสอบสมมุติฐาน พบว่าระยะเวลาในการดำเนินงาน จำนวนสมาชิกก่อตั้ง จำนวนสมาชิกปัจจุบัน จำนวนเงินสัจจะ สะสมในปัจจุบัน การดำเนินกิจกรรมศูนย์สวัสดิการตลาด จำนวนครั้งที่สมาชิกได้รับการเพิ่มพูนความรู้ และจำนวน ครั้งที่คณะกรรมการบริหาร ได้รับการเพิ่มพูนความรู้ มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับระดับการพัฒนาของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ทรงชัย ดิยานนท์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาทัศนะของเกษตรกรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง

ผลการศึกษาปรากฏว่า ในด้านการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมของการปฏิบัติพบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.8 และในภาพรวมของทัศนะในการประกอบอาชีพทางการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ของครอบครัว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.9 มีทัศนะเห็นด้วยมาก ร้อยละ 18.1 มีทัศนะเห็นด้วยปานกลาง ข้อเสนอแนะจากการศึกษาพบว่าถึงแม้ว่าเกษตรกรจะมีทัศนะที่เห็นด้วยมากกับการประกอบอาชีพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และมีความรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับสูง แต่การปฏิบัติกิจกรรมนั้นอยู่ในระดับน้อย

สง่า พลสงคราม (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย

ผลการวิจัยพบว่า ส่วนที่แตกต่างกันคือ เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ มีคำสอนที่แสดงถึงโครงสร้างของความ สัมพันธ์ในระบบชีวิตที่อาศัยกันทั้งมนุษย์และสัตว์ ในฐานะสรรพชีวิตที่มีค่าแบบองค์รวม แต่เศรษฐกิจพอเพียง มีแนวคิดที่แสดงถึงระบบโครงสร้างการผลิตที่สอดคล้องกับการบริโภค บนพื้นฐานการดำรงชีพ ได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องในระบบนิเวศ จะเห็นได้ว่า เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธได้เสนอหลักศีลธรรมเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตให้ เกิดความพอดี ส่วนเศรษฐกิจพอเพียง ได้เน้นระบบโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกัน ระหว่างการผลิตกับการบริโภคบนพื้นฐานของการพึ่งตนเองระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม

ยุทธพงษ์ แสงโสภา (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทพระสงฆ์กับการแก้ปัญหาสังคมไทย ศึกษาเฉพาะกรณีกุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดจันทบุรี

จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม 6 ประเด็น ได้แก่ สภาพชุมชน การดำเนินชีวิตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม วิธีการดำเนินงานของกลุ่มความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก และความหมายของการเข้าร่วมกลุ่ม พบว่า เป็นชุมชนแบบดั้งเดิม มีการเคลื่อนย้ายแรงงานน้อยและมีวัฒนธรรมเครือญาติ ผู้นำกลุ่มทำงานอย่างเสียสละให้แก่กลุ่มและเป็นที่ปรึกษาแก่สมาชิก ส่วนสมาชิกนำเงินฝากกับกลุ่มเพื่อกู้ยืมเป็นส่วนมาก ในระยะแรกไม่ค่อยมั่นใจกับการดำเนินงานของกรรมการตลอดทั้งมีพระเป็นที่ปรึกษาจึงเกิดความเชื่อมั่นต่อกลุ่มว่าสามารถช่วยเหลือสมาชิกได้จริง

ผลการศึกษาพบว่า หลักเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธมี 2 ระดับ ระดับพื้นฐาน ได้แก่ ทิฏฐิธัมมิกัตถะ อริยฐานธรรม ทวารวาทธรรม สังคหัตถุ เป็นวิธีการแสวงหาเก็บรักษาและใช้จ่ายทรัพย์อย่างเหมาะสมและเพียงพอในการดำรงชีพ ระดับสูง ได้แก่ การขีตถิอ สันโดษ อริยทรัพย์ อริยมรรค และอริยสัจเป็นหลักในการสร้างและพัฒนาจิตใจ จากการสัมภาษณ์พบว่า พระสงฆ์ที่ปรึกษากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ตั้งกลุ่มเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาเศรษฐกิจ โดยเปลี่ยนจากวิธีแสดงธรรมเทศนาเป็นวิธีนำธรรมะมาปฏิบัติจริง โดยการระดมเงินออมช่วยเหลือกันเอง

ตำราญ แดงงาม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลการดำเนินงานกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน โรงเรียนตรินิมิตรวิทยา

ผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียน ที่เรียนโดยวิธีการปฏิบัติจริง เรียนรู้หลักและวิธีการได้อย่างรวดเร็ว มีความตระหนักรู้คุณค่าในการพัฒนา รู้จักการทำงานเป็นกลุ่มร่วมมือกันทำงาน มีความขยัน อดทนรับผิดชอบต่อหน้าที่ รวมกลุ่มกันทำอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนอย่างเป็นรูปธรรม จากการร่วมดำเนินการเรียนการสอนและการสังเกตจะเห็นได้ว่านักเรียนเรียนอย่างตั้งใจและทำงานอย่างมีความสุข มีรายได้ ขยันและอดออมมีความรับผิดชอบและซื่อสัตย์ ยึดมั่นในอุดมการณ์ที่ร่วมกันเรียนรู้และช่วยกันพัฒนา

สมศักดิ์ อยู่รอด (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ : กรณีศึกษาเฉพาะกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดแสง ตำบลแสง อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี

ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตโดยรวมของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดแสง ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง ทั้งในด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สมาชิกยึด แนวทางการดำรงชีวิตแบบ “เศรษฐกิจแบบพอเพียง” เมื่อเกิดการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์แล้วได้ค้นพบสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ 1)เกิดการเอื้ออาทร 2)เกิดการเสียสละ 3)เกิดการ

แบ่งปัน 4)เกิดการสามัคคี 5)เกิดความผูกพัน 6)เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ 7)มีการนำภูมิปัญญาชาวบ้าน มาแก้ปัญหาภายในกลุ่ม

พระมหาศิริวัฒน์ อริยเมธี (จันตะ). (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเชิงวิเคราะห์ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากมุมมองของพระพุทธศาสนา ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักพุทธธรรมมีความสัมพันธ์กันในด้านต่าง ๆ คือ ด้านปรัชญา ด้านโครงสร้าง และด้านกระบวนการ กล่าวคือ พระพุทธศาสนาในส่วนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่เรียกเศรษฐกิจแนวพุทธและเศรษฐกิจพอเพียงต่างมีปรัชญาอันประกอบด้วย หลักการและอุดมการณ์ด้านเศรษฐกิจที่เป็นไปด้วยกันได้อย่างกลมกลืนประสานเชื่อมโยงกัน คือ เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความเป็นธรรมสูง คำนึงถึงประโยชน์ตนและประโยชน์ของส่วนรวม อย่างเป็นธรรม เป็นระบบเศรษฐกิจที่เป็นองค์รวม ไม่มองเรื่องของเศรษฐกิจแบบแยกส่วน ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามหลักมัชฌิมาปฏิปทาโดยเริ่มจากสัมมาทิฐิ มีความเห็นถูกต้อง สัมมาวาจา วชิสุจริต สัมมากรรมันตะ กายสุจริต สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ ไม่ประมาท ยึดหลักความสมดุล 3 ประการ คือ ความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์กับมนุษย์ และวัตถุกับจิตใจ

ด้านพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นหลักของเศรษฐกิจแนวพุทธ ผลการวิจัยพบว่า พุทธธรรมและเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กันอย่างสำคัญโดยแนวคิดทางเศรษฐกิจที่ปรากฏในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มีความสอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา โดยหลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแยกกล่าวได้ 4 ประเด็น คือ 1) หลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการผลิต 7 ประการ คือ เรื่องสุขของคฤหัสถ์ ความไพบุลย์ จุมทรัพย์สี่อย่าง ประโยชน์ของมนุษย์ ปรีเยสนา หรือการแสวงหา แนวทางแห่งความสำเร็จมั่งคั่ง ด้วยโภคทรัพย์โดยชอบธรรมของคฤหัสถ์ และเรื่องเบญจศีลเบญจธรรม 2) หลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการบริโภค 6 ประการ คือ ปัจจยัสี เป้าหมายของการบริโภค สันโดษ การจัดสรรทรัพย์ใช้ หลักว่าด้วยความตั้งมั่นแห่งตระกูลและอบายมุขคือทางแห่งความเสื่อมทรัพย์ 3) หลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการแลกเปลี่ยนซื้อขาย 4 ประการ คือ หลักอาชีวะภูมิภคิล คุณสมบัติของนักการค้าที่ดี เหตุที่ทำให้การค้าขายขาดทุนและได้กำไร และ หลักอปปมาทธรรม 4) หลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดสรร จัดการผลผลิต 2 ประการ คือ หลักสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และหลักอคคิสี่อย่าง

กิม ภกเมธาวิ และคนอื่น ๆ (2549 : บทคัดย่อ) ได้จัดทำงานวิจัย ในโครงการ การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาองค์กรการเงินชุมชน โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ผลการดำเนินงานมีข้อค้นพบที่น่าสนใจคือ รูปแบบและวิธีการจัดการองค์การการเงินชุมชนเพื่อสร้างสวัสดิการชุมชนและทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นภายในกลุ่ม เครือข่าย และชุมชน เพื่อความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และจิตใจของสมาชิก

สังคม สุภรัตน์กุล และคนอื่น ๆ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนกลายเป็นเมือง

ผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบของปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความมั่นคงทางสังคม ปัจจัยด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านความมั่นคงทางการศึกษา และ ปัจจัยความมั่นคงของมนุษย์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงของมนุษย์มากที่สุด คือ ปัจจัยความมั่นคงทางสังคม รองลงมาคือ ความมั่นคงทางการศึกษา น้อยที่สุดคือปัจจัยความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และยังพบอีกว่าปัจจัยความมั่นคงทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยความมั่นคงทางการศึกษา รวมทั้งปัจจัยทางการศึกษาและปัจจัยความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีอิทธิพลต่อปัจจัยทางด้านความมั่นคงทางสังคม

พระมหาจำลอง ปัญญาวิฑโณ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การประยุกต์พุทธธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดบ้านหนองโนตำบลวังยาว อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ผลการศึกษาพบว่า หลักพุทธธรรมที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกได้แก่ ฆราวาสธรรม 4 โดยเฉพาะข้อที่ 1 ความเป็นคนมีสัจจะ ที่ทำให้กลุ่มและสมาชิก สามารถที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเกิดผลประโยชน์

ส่วนหลักอิทธิบาท 4 เป็นส่วนสนับสนุน สัจจะ เท่านั้น เพราะหากว่า บุคคลขาดสัจจะ เพียงอย่างเดียวแล้ว ย่อมขาดคุณธรรมอื่น ๆ ไปด้วย

ด้านผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการประยุกต์ใช้หลักธรรม พบว่า สมาชิกจะได้รับในด้านสวัสดิการต่าง ๆ การได้รับเงินช่วยเหลือในกรณีการเกิด การตาย การรักษาพยาบาล การทุนการศึกษา และการส่งเสริมอาชีพในชุมชน โดยมีการแบ่งเงินปันผล เมื่อสิ้นปี รวมทั้งมีการหมุนเวียนการเงินเป็นไปอย่างยุติธรรม ผู้มีหุ้นน้อยก็จะได้รับเงินปันผลน้อย หากมีหุ้นมากก็รับมาก

ผลการศึกษาในเชิงสังคม พบว่า สมาชิกมีความสามัคคีและมีส่วนร่วมในการทำงานของชุมชนมากขึ้น

หากวิเคราะห์ถึงข้อดีและข้อเสียของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จะพบว่า กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เน้นการบริหารจัดการด้านบุคลากร การเงิน และการส่งเสริมคุณธรรม โดยกลุ่มสมาชิกมีสิทธิเท่าเทียมกัน

สรุป จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ต้องอยู่ในมิติของความมั่นคงของมนุษย์ ทั้ง 10 มิติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติตามวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ความเข้าใจในหลักการ บริหาร และความรู้ความเข้าใจในสวัสดิการ ของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพงเพชร จังหวัดจันทบุรี ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สมาชิกของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพงเพชร จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีอยู่ 2 กลุ่ม รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้จำนวน 890 คน แบ่งเป็นดังนี้

1. กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ศาลาบ้านพลูยาง หมู่ที่ 5 มีสมาชิกทั้งหมด 227 คน
2. กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ วัดพุทธคยาราม หมู่ที่ 6 มีสมาชิกทั้งหมด 663 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยใช้วิธีการประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้คำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ ได้ จำนวน 205 คน

จากนั้นแยกกลุ่มตัวอย่างตามอัตราส่วนในการเก็บข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม ตามประชากรที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

1. สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ศาลาบ้านพลูยาง หมู่ที่ 5 จำนวน 52 คน
2. สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ วัดพุทธคยาราม หมู่ที่ 6 จำนวน 153 คน

กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไป

สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ	ประชากร (N)	กลุ่มตัวอย่าง (n)
ศาลาบ้านพลูยาง หมู่ที่ 5	227	52
วัดพุทธคยาราม หมู่ที่ 6	663	153
รวม	890	205

ภาพประกอบ 4 การสุ่มขนาดกลุ่มตัวอย่าง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารตำราวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนผลงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เป็นหลัก ในการสร้าง โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ และภาวะหนี้สิน จำนวน 7 ข้อ คำถามเกี่ยวกับอายุรายได้ และภาวะหนี้สินเป็นคำถามปลายเปิดแล้วนำมาวิเคราะห์เป็นกลุ่ม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่ใช้วัดการปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงโดยวัดจากการที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ประเมินจากปริมาณความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น จำนวน 15 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน ตอนที่ 2 ผู้ที่ตอบว่า

มากที่สุด	ได้	5	คะแนน
มาก	ได้	4	คะแนน
ปานกลาง	ได้	3	คะแนน
น้อย	ได้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ได้	1	คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบทดสอบที่สอบถามเกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 20 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน ตอนที่ 3 ผู้ที่ตอบว่า

ใช่	ได้	1	คะแนน
ไม่ใช่	ได้	0	คะแนน

ตอนที่ 4 เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัด ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสาระ
 สะสมทรัพย์ฯ โดยประเมินจากความรู้ความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 15 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน ตอนที่ 4 ผู้ที่ตอบว่า

ใช่	ได้	1	คะแนน
ไม่ใช่	ได้	0	คะแนน

ตอนที่ 5 เป็นคำถามที่ใช้วัด ความมั่นคงในชีวิต ของผู้ตอบแบบสอบถามโดยประเมินจาก
 ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 12 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้ ด้านรายได้ จำนวน
 4 ข้อ คือ ข้อ 1 – 4 ด้านสุขภาพ จำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 5 – 9 ด้านสังคม-วัฒนธรรมจำนวน 3 ข้อ คือ
 ข้อ 10 – 12

เกณฑ์การให้คะแนน ตอนที่ 5 ผู้ที่ตอบว่า

มากที่สุด	ได้	5	คะแนน
มาก	ได้	4	คะแนน
ปานกลาง	ได้	3	คะแนน
น้อย	ได้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ได้	1	คะแนน

เกณฑ์การวัดระดับ การปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ความ
 เข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสาระสะสมทรัพย์ฯ ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของ
 กลุ่มสาระสะสมทรัพย์ฯ ใช้เกณฑ์แบบอิงกลุ่มโดยพิจารณาจาก ค่าคะแนนเฉลี่ย ของกลุ่ม แบ่งเป็น
 2 ระดับ ดังนี้

การปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงค่า ระดับมากคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ
 หรือมากกว่า 4.40 ระดับน้อย คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 4.40

ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสาระสะสมทรัพย์ฯ ระดับมากคะแนน
 เฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 0.88 ระดับน้อย คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 0.88

ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสาระสะสมทรัพย์ฯ ระดับมากคะแนน
 เฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 0.92 ระดับน้อย คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 0.92

ส่วนเกณฑ์การวัดระดับความมั่นคงในชีวิต ใช้เกณฑ์แบบอิงกลุ่มโดยพิจารณาจาก
 ค่าคะแนนเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกลุ่ม แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ความมั่นคงในชีวิตโดยรวม ระดับมาก คะแนนมากกว่า 4.61 ระดับปานกลาง คะแนนอยู่
 ระหว่าง 3.25 - 4.61 ระดับน้อยคะแนนน้อยกว่า 3.25

ความมั่นคงด้านรายได้ ระดับมาก คะแนนมากกว่า 4.80 ระดับปานกลาง คะแนนอยู่ระหว่าง 3.24 - 4.80 ระดับน้อย คะแนนน้อยกว่า 3.24

ความมั่นคงด้านสุขภาพ ระดับมาก คะแนนมากกว่า 4.83 ระดับปานกลาง คะแนนอยู่ระหว่าง 3.39 - 4.83 ระดับน้อย คะแนนน้อยกว่า 3.39

ความมั่นคงด้านสังคม – วัฒนธรรม ระดับมาก คะแนนมากกว่า 4.59 ระดับปานกลาง คะแนนอยู่ระหว่าง 2.73 - 4.59 ระดับน้อย คะแนนน้อยกว่า 2.73

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาคณาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (ชื่อตามภาคผนวก ก) ช่วยตรวจสอบแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลที่สมบูรณ์

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม หลังจากได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของคณาจารย์ และผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว จึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรเป้าหมายมากที่สุด ได้แก่ สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ วัดพลับ ตำบลบางกะจะ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 30 ตัวอย่าง นำข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้มาหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบัทซ์ (Cronbach) และ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9317 โดยแยกดังนี้

2.1 แบบสอบถามที่เป็นข้อถามให้ตอบแบบ 5 ตัวเลือก มี 2 ตอน ได้แก่ การปฏิบัติตนแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ความมั่นคงในชีวิต หาความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบัทซ์ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9247

2.2 แบบสอบถามที่เป็นแบบข้อถาม ถูก ผิด มี 2 ตอน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหาร ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการ ของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ หาความเชื่อมั่นด้วยวิธีของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson 20) (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9028

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามให้ผู้ตอบด้วยตนเอง พร้อมทั้งอธิบายการตอบแบบสอบถาม ทั้งแบบสอบถามให้ผู้ตอบคนละ 5 วัน แล้วผู้วิจัยเป็นผู้ไปรับแบบสอบถามคืน พร้อมทั้งทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถามทุกชุด แล้วจึง ให้คะแนน ทำคู่มือลงรหัสเพื่อประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้คืน และบรรณาธิกรด้วยมือ (Manual Editing) จากนั้นลงรหัส (Code Book) แล้วจึงประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

เพื่อเป็นการอธิบายข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสถิติที่ใช้วิเคราะห์ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คือ สัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาช (Cronbach's Coefficient Alpha) มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9247 และ กูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson 20) (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9028

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic)

ใช้ทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) เพื่อเป็นการหาคำตอบให้กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งสถิติที่ใช้คือ

t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่ม ได้แก่ ตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

F-test เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ ตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ กรณีทดสอบด้วย F-test แล้วพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอนาใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนความหมายของการแปลข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
p	แทน	ความน่าจะเป็นของค่าสถิติ
t	แทน	ค่าสถิติแจกแจงแบบที (t-test)
F	แทน	ค่าสถิติแจกแจงแบบเอฟ (F-test)
MS	แทน	ค่า Mean Squares
SS	แทน	ค่า Sum of Squares
df	แทน	ค่า Degree of Freedom
*	แทน	ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอเป็นตอน ๆ ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ระดับการปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง
- ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ
- ตอนที่ 4 ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

ตอนที่ 5 ระดับความมั่นคงในชีวิต ของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 จำนวนและค่าร้อยละของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกเป็นรายด้าน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n = 205)	ร้อยละ (100.00)
1. เพศ		
ชาย	93	45.37
หญิง	112	54.63
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	33	16.10
30 - 39 ปี	47	22.93
40 - 49 ปี	57	27.80
50 - 59 ปี	32	15.61
60 ปี ขึ้นไป	36	17.56
ต่ำสุด 15 ปี		
สูงสุด 86 ปี		
เฉลี่ย 44.25 ปี		
3. อาชีพ		
รับราชการ หรือ พนักงานบริษัท	24	11.71
ทำสวน	54	26.34
รับจ้าง	88	42.93
ค้าขาย	39	19.02

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n = 205)	ร้อยละ (100.00)
4. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	93	45.37
มัธยมศึกษาตอนต้น	33	16.10
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	43	20.97
ปวส. / อนุปริญญา / เทียบเท่า	16	7.80
ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	20	9.76
5. สถานภาพสมรส		
โสด	48	23.42
สมรส	117	57.07
ม้าย หรือ แยกกันอยู่	40	19.51
6. รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	56	27.32
5,001 - 10,000 บาท	90	43.90
10,001 - 15,000 บาท	32	15.61
15,001 – 20,000 บาท ขึ้นไป	27	13.17
ต่ำสุด 2,000 บาท		
สูงสุด 60,000 บาท		
เฉลี่ย 10,284.15 บาท		
7. ภาระหนี้สินในปัจจุบัน		
ไม่มีหนี้สิน	47	22.93
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	31	15.12
10,001 – 50,000 บาท	79	38.54
50,001 บาท ขึ้นไป	48	23.41
ต่ำสุด 0 บาท		
สูงสุด 900,000 บาท		
เฉลี่ย 5,6467.32 บาท		

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบล สีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 205 คน จำแนกเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

ด้านเพศ สมาชิกกลุ่มฯ เกินกว่าครึ่งเป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 54.63 และเกือบครึ่งเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 45.37

ด้านอายุ สมาชิกกลุ่มฯ หนึ่งในสี่มีอายุระหว่าง 40 - 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.80 รองลงมา อายุระหว่าง 30 - 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.93 มีอยู่จำนวนหนึ่ง อายุ 60 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.56 น้อยมากมีอายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.10 และมีอายุระหว่าง 50 - 99 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.61

ด้านอาชีพ สมาชิกกลุ่มฯ เกือบครึ่งมีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 42.93 ประมาณหนึ่งในสี่มีอาชีพทำสวน คิดเป็นร้อยละ 26.34 น้อยมากมีอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 19.02 และมีอาชีพรับราชการหรือพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 11.71

ด้านระดับการศึกษา สมาชิกกลุ่มฯ เกือบครึ่งมีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45.37 ประมาณหนึ่งในห้ามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. คิดเป็นร้อยละ 20.97 มีอยู่จำนวนหนึ่งมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 16.10 น้อยมากที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 9.76 และมีการศึกษาระดับปวส./อนุปริญญา/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 7.80

ด้านสถานภาพสมรส สมาชิกกลุ่มฯ เกินกว่าครึ่งสมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 57.07 ประมาณหนึ่งในสี่ยังเป็นโสด คิดเป็นร้อยละ 23.42 และมีอยู่จำนวนหนึ่งเป็นม่ายหรือแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 19.51

ด้านรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน ครอบครัวของสมาชิกกลุ่มฯ เกือบครึ่งมีรายได้ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.90 ประมาณหนึ่งในสี่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.32 มีอยู่จำนวนหนึ่งมีรายได้ระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.61 และน้อยมากที่มีรายได้ระหว่าง 15,001 - 20,000 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.17

ด้านภาระหนี้สินในปัจจุบัน สมาชิกกลุ่มฯ ประมาณหนึ่งในสามมีหนี้สินระหว่าง 10,001 - 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.54 ประมาณหนึ่งในสี่มีหนี้สิน 50,001 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 23.41 มีอยู่จำนวนหนึ่งไม่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 22.93 และน้อยมากมีหนี้สินน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.12

ตอนที่ 2 ระดับการปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามการปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

การปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง	จำนวน (n = 205)	ร้อยละ (100.00)
ระดับมาก	130	63.41
ระดับน้อย	75	36.59
รวม	205	

จากตาราง 2 แสดงว่าสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี สมาชิกกลุ่มฯ เกินกว่าครึ่งมีการปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 63.41 และส่วนน้อยมีการปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 36.59

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามการปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง เป็นรายชื่อ

การปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านดำเนินชีวิตด้วยความพอดี พอประมาณ ไม่โลภ	4.41	0.78	มาก	7
2. ท่านใช้สิ่งของต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า	4.60	0.72	มาก	5
3. ท่านดำรงชีวิตโดยพึ่งพาตนเองเสมอ	4.68	0.66	มาก	3
4. ท่านทำเศรษฐกิจแบบเรียบง่าย ลงทุนน้อย ตามกำลังทุน	4.04	1.15	น้อย	14
5. ท่านทำงานด้วยความอดทน และมีความพยายาม	4.72	0.71	มาก	2
6. ท่านตัดทอนค่าใช้จ่ายในด้านที่ไม่จำเป็น ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีวิต	4.37	0.96	น้อย	8
7. ท่านสร้างความสามัคคีกับเพื่อนบ้านในหมู่บ้าน	4.36	0.79	น้อย	9
8. ท่านผลิตอะไรพอที่จะใช้โดยไม่ไปขอยืมจากคนอื่น	4.30	0.91	น้อย	10

ตาราง 3 (ต่อ)

การปฏิบัติตนตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
9. ท่านแบ่งปัน สิ่งต่าง ๆ ให้เพื่อนบ้านเสมอ	4.17	0.93	น้อย	12
10. ท่านดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	4.86	0.55	มาก	1
11. ท่านหมั่นแสวงหาความรู้ที่เหมาะสม ในการประกอบอาชีพ	4.04	1.16	น้อย	14
12. ท่านเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก	4.20	0.88	น้อย	11
13. ท่านมีความเมตตา เอื้ออาทร โดยช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ที่เดือดร้อนเป็นประจำ	4.49	0.80	มาก	6
14. ท่านไม่เคยเบียดเบียน เอาเปรียบใคร หรือมุ่งทำร้ายทำลายใคร ๆ แม้แต่คนที่ท่านไม่ชอบ หรือเป็นศัตรู	4.65	0.84	มาก	4
15. ท่านเข้าร่วมกลุ่ม ที่มีอยู่ในชุมชน	4.11	1.00	น้อย	13
รวม	4.40	0.45	มาก	

จากตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตน แสดงว่าโดยรวมสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มีระดับการปฏิบัติตนตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มีระดับการปฏิบัติตนตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41 - 4.86$) เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับคือ ดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 4.86$) ทำงานด้วยความอดทน และมีความพยายาม ($\bar{X} = 4.72$) ดำรงชีวิตโดยพึ่งพาตนเองเสมอ ($\bar{X} = 4.68$)

รองลงมาสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มีระดับการปฏิบัติตนตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อย เมื่อเรียงลำดับจากน้อยไปมาก 3 ลำดับคือ หมั่นแสวงหาความรู้ที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพ ทำเศรษฐกิจแบบเรียบง่ายลงทุนน้อยตามกำลังทุน ($\bar{X} = 4.04$) การเข้าร่วมกลุ่ม ที่มีอยู่ในชุมชน ($\bar{X} = 4.11$) การแบ่งปัน สิ่งต่าง ๆ ให้เพื่อนบ้านเสมอ ($\bar{X} = 4.17$)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

ตาราง 4 จำนวนและค่าร้อยละของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ	จำนวน (n = 205)	ร้อยละ (100.00)
ระดับมาก	130	63.41
ระดับน้อย	75	36.59
รวม	205	

จากตาราง 4 แสดงว่าสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี สมาชิกกลุ่มฯ เกินกว่าครึ่งมีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 63.41 และส่วนน้อยมีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ในระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 36.59

ตาราง 5 จำนวนและค่าร้อยละ ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี เป็นรายข้อ

ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ	ตอบใช่		ตอบไม่ใช่	
	จำนวน (n = 205)	ร้อยละ (100.00)	จำนวน (n = 205)	ร้อยละ (100.00)
1. ท่านสมัครเข้ากลุ่มฯ เพื่อความมั่นคงในชีวิต	185	90.24	20	9.76
2. ท่านสมัครเข้ากลุ่มฯ เพื่อส่งเสริมสถานภาพของตนเอง	165	80.49	40	19.51
3. คุณธรรมของกลุ่มฯ คือ ความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน และความรับผิดชอบ	203	99.02	2	0.98
4. กลุ่มฯ ช่วยส่งเสริมและปลูกฝังประชาธิปไตย ความสามัคคี การพัฒนาความเป็นคนที่ดี	198	96.59	7	3.41

ตาราง 5 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่ม สัจจะสะสมทรัพย์ฯ	ตอบใช่		ตอบไม่ใช่	
	จำนวน (n = 205)	ร้อยละ (100.00)	จำนวน (n = 205)	ร้อยละ (100.00)
5. กลุ่มฯ ช่วยส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ จนนำไปสู่ อาชีพหลัก	139	67.80	66	32.20
6. กลุ่มฯ ช่วยส่งเสริมและปูพื้นฐานให้ท่านเป็น นักธุรกิจ ขนาดย่อม	131	63.90	74	36.10
7. การดำเนินงานของกลุ่มฯ ยึดหลักความเท่าเทียม เสมอภาค	200	97.56	5	2.44
8. กลุ่มฯ เกิดขึ้นและพัฒนาได้ดี เพราะมีพระสงฆ์ ช่วยอบรมคุณธรรมและแนะนำหลักธรรมใน การอยู่ร่วมกัน	199	97.07	6	2.93
9. กลุ่มฯ เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อแก้ปัญหาความ เดือดร้อน	199	97.07	6	2.93
10. กลุ่มฯ ช่วยฝึกฝนให้ท่านรู้จักออม และวางแผนการใช้เงินของตนเอง	200	97.56	5	2.44
11. กลุ่มจัดสรรเงินกำไร โดยให้เงินปันผล และจัดสวัสดิการครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนถึงตาย	193	94.15	12	5.85
12. กลุ่มฯ ช่วยให้ท่านรู้จักคิด วิचारณ์ และ ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีขันติธรรมต่อคำ วิจารณ์	184	89.76	21	10.24
13. กลุ่มฯ ช่วยให้ท่าน มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จัก ยกย่องผู้อื่น	193	94.15	12	5.85
14. กลุ่มฯ ช่วยให้ท่านให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักการเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ และผู้ตามที่ดี	188	91.71	17	8.29
15. กลุ่มฯ ช่วยให้ท่าน ได้ ออมทรัพย์ ออมบุญ เกื้อหนุนผู้ทุกข์ยาก โดยการแบ่งปัน เหลือทุกข์ เหลือสุข ทั้งในปัจจุบัน และอนาคต	198	96.59	7	3.41

ตาราง 5 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่ม สัจจะสะสมทรัพย์ฯ	ตอบใช่		ตอบไม่ใช่	
	จำนวน (n = 205)	ร้อยละ (100.00)	จำนวน (n = 205)	ร้อยละ (100.00)
16. ท่านได้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ในการ ลงมติในกฎกติกา และในการป้องกันแก้ไข ปัญหาของกลุ่ม	142	69.27	63	30.73
17. ท่านเข้าวัดปฏิบัติธรรมมากขึ้น เพราะท่าน ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มฯ	108	52.68	97	47.32
18. กลุ่มฯ จะดำรงอยู่ได้ต่อไปชั่วลูกชั่วหลาน หรืออยู่คู่ประเทศไทย ตลอดไป	188	91.71	17	8.29
19. ท่านคิดว่า กลุ่มฯ มีส่วนช่วยพัฒนา เศรษฐกิจ ชุมชน สังคมประเทศชาติ	199	97.07	6	2.93
20. เมื่อกลุ่มฯ มีปัญหา ท่านจะไม่ลาออก แต่จะร่วม แก้ปัญหา และพร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่ อาจเกิดขึ้นในอนาคต	182	88.78	23	11.22

จากตาราง 5 แสดงว่า ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับคือ คุณธรรมของกลุ่มฯ คือ ความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน และความรับผิดชอบ ร้อยละ 99.02 การดำเนินงานของกลุ่มฯ ยึดหลัก ความเท่าเทียม เสมอภาค กลุ่มฯ ช่วยฝึกฝนให้ท่านรู้จักออมและวางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง ร้อยละ 97.56 กลุ่มฯ เกิดขึ้นและพัฒนาได้ดี เพราะมีพระสงฆ์ช่วยอบรมคุณธรรมและแนะนำ หลักธรรมในการอยู่ร่วมกัน กลุ่มฯ เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อน ร้อยละ 97.07

รองลงมาสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มีระดับความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย เมื่อเรียงลำดับจากน้อยไปมาก 3 ลำดับคือ ท่านเข้าวัดปฏิบัติธรรมมากขึ้น เพราะท่านได้เข้าร่วมเป็น สมาชิกกลุ่มฯ ร้อยละ 52.68 กลุ่มฯ ช่วยส่งเสริมและปูพื้นฐานให้ท่านเป็นนักธุรกิจ ขนาดย่อม ร้อยละ 63.90 กลุ่มฯ ช่วยส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ จนนำไปสู่อาชีพหลัก ร้อยละ 67.80

ตอนที่ 4 ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

ตาราง 6 จำนวนและค่าร้อยละของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ	จำนวน (n = 205)	ร้อยละ (100.00)
ระดับมาก	145	70.73
ระดับน้อย	60	29.27
รวม	205	

จากตาราง 6 แสดงว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี สมาชิกกลุ่มฯ ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ในระดับมากคิดเป็น ร้อยละ 70.73 และมีอยู่จำนวนหนึ่งที่มีความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการ ในระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 29.27

ตาราง 7 จำนวนและค่าร้อยละ ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เป็นรายชื่อ

ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ	ตอบใช่		ตอบไม่ใช่	
	จำนวน (n = 205)	ร้อยละ (100.00)	จำนวน (n = 205)	ร้อยละ (100.00)
1. กองทุนสวัสดิการ คือ หลักประกันเพื่อความมั่นคง ทำให้ชีวิตดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของ เงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูลเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย	199	97.07	6	2.93
2. สวัสดิการ ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ความสัมพันธ์และมิตรไมตรีที่ดี รู้สึกมั่นคงภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและ มีความสุข	165	80.49	40	19.51

ตาราง 7 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่ม สัจจะสะสมทรัพย์ฯ	ตอบใช่		ตอบไม่ใช่	
	จำนวน (n = 205)	ร้อยละ (100.00)	จำนวน (n = 205)	ร้อยละ (100.00)
3. สวัสดิการที่เป็นตัวเงิน เช่น ค่ารักษาพยาบาล				
ค่าฌาปนกิจ ทุนการศึกษา	203	99.02	2	0.98
4. ผลของการจัดสวัสดิการ คือ อยู่ดีกินดี ทุกคน	163	79.51	42	20.49
5. สวัสดิการ ช่วยส่งเสริมให้สมาชิกทุกคน มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถอยู่ในสังคมได้ อย่างปกติ	175	85.37	30	14.63
6. การจัดสวัสดิการเพื่อการศึกษา ควรเป็นการจัดตั้ง ขึ้นเพื่อสนับสนุนให้บุตรหลานของสมาชิก รวมถึงการอบรมและศึกษาดูงานของคณะกรรมการ	196	95.61	9	4.39
7. การจัดสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลเมื่อยาม เจ็บป่วย ทำให้ท่านรู้สึกอุ่นใจ และตัดความกังวล ในเรื่องค่าใช้จ่ายในครอบครัว เมื่อท่านเจ็บป่วย	193	94.15	12	5.85
8. การจัดสวัสดิการกองทุนฌาปนกิจ เป็นกองทุนที่ จัดตั้งขึ้นเพื่อนำเงินมาช่วยเหลือสมาชิกเมื่อถึง แก่กรรม	202	98.54	3	1.46
9. การจัดสวัสดิการต้องสอดคล้องเหมาะสมกับวิถี ชีวิต ของแต่ละพื้นที่	183	89.27	22	10.73
10. การจัดสวัสดิการต้อง เริ่มจากเรื่องเล็กไปใหญ่ แบบค่อยเป็นค่อยไป หากคิดจัดสวัสดิการแบบ รวดเร็วเกินไปโดยที่คนไม่พร้อม ไม่มีส่วนร่วม ไม่รู้สึกเป็นเจ้าของ อาจทำให้เงินกองทุนหมด ไป โดยไม่ได้ประโยชน์	196	95.61	9	4.39
11. การจัดสวัสดิการนั้นใช้เงินเป็นเพียงเครื่องมือ ไม่ใช่เป้าหมาย ใช้เงินสร้างเงื่อนไข ทำให้คนอยาก เข้าร่วมอยากทำดี สิ่งสำคัญคือการให้ความคิด	155	75.61	50	24.39

ตาราง 7 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่ม สัจจะสะสมทรัพย์ฯ	ตอบใช่		ตอบไม่ใช่	
	จำนวน (n = 205)	ร้อยละ (100.00)	จำนวน (n = 205)	ร้อยละ (100.00)
12. การจัดสวัสดิการทำไปเพื่อให้คนคิดพึ่งตนเอง ทำความดี ให้เงินสนับสนุนตามความจำเป็น และพอดี	198	96.59	7	3.41
13. ระบบการจัดสวัสดิการที่ดีต้องช่วยเหลือแบบ ไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกในชุมชนทุกคนมี สิทธิ์ได้ มุ่งเน้นคนยากจนและด้อยโอกาส ทุก คนสามารถมีส่วนร่วมตกลงกติการ่วมกัน	201	98.05	4	1.95
14. ระบบการจัดสวัสดิการที่ดีคือการจัดเงื่อนไขให้ ทุกคนมีส่วนร่วมจ่ายสมทบโดยสมัครใจ ทุก คนในกลุ่มฯ เป็นเจ้าของกองทุนและได้รับ สวัสดิการไปในเวลาเดียวกัน	191	93.17	14	6.83
15. ระบบการจัดสวัสดิการที่ดีต้องทำด้วยความรัก และอดทน โดยจะต้องมีความศรัทธาเชื่อมั่นว่า พวกเราสามารถ สร้างสวัสดิการของตนเองได้ เพื่อประโยชน์ร่วมกัน	199	97.07	6	2.93

จากตาราง 7 แสดงว่า ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะ สะสมทรัพย์ฯ ของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดจันทบุรี

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มีระดับความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับ คือ สวัสดิการที่เป็นตัวเงิน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าฌาปนกิจ ทุนการศึกษา ร้อยละ 99.02 การจัดสวัสดิการกองทุนฌาปนกิจ เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อนำเงินมาช่วยเหลือสมาชิกเมื่อถึงแก่กรรม ร้อยละ 98.54 ระบบการจัดสวัสดิการที่ดีต้องช่วยเหลือแบบไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกในชุมชนทุกคนมีสิทธิ์ได้ แต่มุ่งเน้นคนยากจนและด้อยโอกาส ทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมโดยตกลงกติการ่วมกัน ร้อยละ 98.05

รองลงมาสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มีระดับความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการในระดับน้อย เมื่อเรียงลำดับจากน้อยไปมาก 3 ลำดับคือ การจัดสวัสดิการนั้นใช้เงินเป็นเพียงเครื่องมือไม่ใช่เป้าหมาย ใช้เงินสร้างเงื่อนไข ทำให้คนอยากเข้าร่วมอยากทำดี สิ่งสำคัญคือการให้ความคิด ร้อยละ 75.61 ผลของการจัดสวัสดิการคือ อยู่ดีกินดี ทุกคน ร้อยละ 79.51 สวัสดิการก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ความสัมพันธ์และมิตรไมตรีที่ดี รู้สึกมั่นคง ภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและ มีความสุข ร้อยละ 80.52

ตอนที่ 5 ระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน

ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ความมั่นคงด้านรายได้	4.02	0.78	ปานกลาง	2
2. ความมั่นคงด้านสุขภาพ	4.11	0.72	ปานกลาง	1
3. ความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม	3.66	0.93	ปานกลาง	3
รวม	3.93	0.68	ปานกลาง	

จากตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี แสดงว่า ความมั่นคงในชีวิตโดยรวม กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยด้านความมั่นคงในชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.93$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มีระดับความมั่นคงในชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.66 - 4.11$) เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ความมั่นคงด้านสุขภาพ ($\bar{X} = 4.11$) และความมั่นคงด้านรายได้ ($\bar{X} = 4.02$) ลำดับสุดท้ายความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.66$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะ
สะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ด้านความมั่นคงด้านรายได้
จำแนกเป็นรายข้อ

ความมั่นคงด้านรายได้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีอาชีพ การงาน ที่สร้างรายได้ พอสมควรกับตัวท่าน	4.15	0.95	ปานกลาง	2
2. ท่านมีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิต	4.13	0.91	ปานกลาง	3
3. ท่านมีเงินออมที่พอเพียงสำหรับอนาคต	3.53	1.22	ปานกลาง	4
4. ท่านปราศจากหนี้สินที่ไม่สร้างผลตอบแทน	4.27	1.00	ปานกลาง	1
รวม	4.02	0.78	ปานกลาง	

จากตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิก
กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ด้านความมั่นคงด้านรายได้
โดยรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สมาชิก
กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มีระดับความมั่นคงด้านรายได้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.53 - 4.27$)
เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ปราศจากหนี้สินที่ไม่สร้างผลตอบแทน ($\bar{X} = 4.27$)
มีอาชีพ การงาน ที่สร้างรายได้ พอสมควร ($\bar{X} = 4.15$) มีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิต ($\bar{X} = 4.13$) และลำดับสุดท้าย มีเงินออมที่พอเพียงสำหรับอนาคต ($\bar{X} = 3.53$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะ
สะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ด้านความมั่นคงด้านสุขภาพ
จำแนกเป็นรายชื่อ

ความมั่นคงด้านสุขภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีสุขภาพกายแข็งแรง ไม่ค่อยได้เจ็บป่วย หรือนอน โรงพยาบาล เพราะกินดี อยู่ดี และออกกำลังกายเป็นประจำ	4.72	0.71	มาก	1
2. ท่านมีสุขภาพจิตที่ดี ไม่เครียด เพราะปฏิบัติธรรมหรือไป ทำบุญในวันพระ	4.37	0.96	ปานกลาง	2
3. ท่านได้รับหลักประกันด้านสุขภาพอย่างพอเพียง จากกลุ่ม ฯ เช่น ค่ารักษาพยาบาลในกรณีนอนโรงพยาบาล	4.36	0.79	ปานกลาง	3
4. ท่านได้ปฏิบัติตนที่มีส่วนส่งเสริม สุขภาพกายและจิต เช่น รับประทานอาหารปลอดสารพิษ ใช้เกษตรอินทรีย์ ฟังธรรมะ ละ เลิก อบายมุขทั้งหลาย เช่น ไม่เล่น การพนัน ไม่ดื่มสุรา	4.30	0.91	ปานกลาง	4
รวม	4.11	0.72	ปานกลาง	

จากตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิก
กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ด้านความมั่นคงด้านสุขภาพ
โดยรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า สมาชิก
กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มีระดับความมั่นคงด้านรายได้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.30 - 4.72$)
มีอยู่ประเด็นหนึ่งที่สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มีระดับความมั่นคงด้านสุขภาพอยู่ในระดับมาก
คือ มีสุขภาพกายแข็งแรง ไม่ค่อยได้เจ็บป่วย หรือนอนโรงพยาบาล เพราะกินดี อยู่ดี และออกกำลังกาย
เป็นประจำ ($\bar{X} = 4.72$) ส่วนประเด็นที่เหลือเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้
มีสุขภาพจิตที่ดี ไม่เครียด เพราะปฏิบัติธรรมหรือไปทำบุญในวันพระ ($\bar{X} = 4.37$) ได้รับหลักประกัน
ด้านสุขภาพอย่างพอเพียง จากกลุ่มฯ เช่น ค่ารักษาพยาบาลในกรณีนอนโรงพยาบาล ($\bar{X} = 4.36$)
ได้ปฏิบัติตนที่มีส่วนส่งเสริม สุขภาพกายและจิต เช่น รับประทานอาหารปลอดสารพิษ ใช้เกษตร
อินทรีย์ ฟังธรรมะ ละ เลิก อบายมุขทั้งหลาย เช่น ไม่เล่นการพนัน ไม่ดื่มสุรา ($\bar{X} = 4.30$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ด้านความมั่นคง ด้านสังคม-วัฒนธรรม จำแนกเป็นรายชื่อ

ความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีวันหยุดงาน มีเวลาพักผ่อนที่ปลอดจากการกิจที่พอเพียง เช่น ดูทีวี ดูภาพยนตร์ ฟังเพลง เป็นต้น	3.88	1.08	ปานกลาง	2
2. ท่านมีส่วนในการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น ไปทำบุญในวันพระ ร่วมเวียนเทียนในวันสำคัญ ร่วมทอดผ้าป่า กฐิน เป็นต้น	3.50	1.23	ปานกลาง	3
3. ท่านมีเวลาในการทำจิตใจให้สงบ เช่น นั่งสมาธิ หรือ ตั้งใจทำงานอดิเรกอย่างที่ชอบใจ หรือ นั่งดูภาพเก่า ๆ เมื่อครั้งในอดีต	3.22	1.24	น้อย	4
4. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มสังคมและชุมชน เช่น เข้าร่วมกลุ่มผู้สูงอายุ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เป็นต้น	4.02	1.07	ปานกลาง	1
รวม	3.66	0.93	ปานกลาง	

จากตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ด้านความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม โดยรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มีระดับความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22 - 4.02$) เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มสังคมและชุมชน เช่น เข้าร่วมกลุ่มผู้สูงอายุ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เป็นต้น ($\bar{X} = 4.02$) มีวันหยุดงาน มีเวลาพักผ่อนที่ปลอดจากการกิจที่พอเพียง เช่น ดูทีวี ดูภาพยนตร์ ฟังเพลง เป็นต้น ($\bar{X} = 3.88$) มีส่วนในการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น ไปทำบุญในวันพระร่วมเวียนเทียนในวันสำคัญ ร่วมทอดผ้าป่า กฐิน เป็นต้น ($\bar{X} = 3.50$)

มีเพียงประเด็นเดียวที่สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มีระดับความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม อยู่ในระดับน้อย คือ มีเวลาในการทำจิตใจให้สงบ เช่น นั่งสมาธิ หรือ ตั้งใจทำงานอดิเรกอย่างที่ชอบใจ หรือ นั่งดูภาพเก่า ๆ เมื่อครั้งในอดีต ($\bar{X} = 3.22$)

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ

ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิก กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ	เพศ				t	p
	เพศชาย		เพศหญิง			
	(n = 93)		(n = 112)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ความมั่นคงด้านรายได้	4.05	0.779	3.99	0.783	0.592	0.554
ความมั่นคงด้านสุขภาพ	4.13	0.720	4.10	0.717	0.310	0.757
ความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม	3.58	0.972	3.72	0.901	-1.054	0.293
รวม	3.92	0.708	3.94	0.666	-0.145	0.885

จากตาราง 12 ผลวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ที่มีเพศต่างกัน พบว่าสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ โดยรวม ที่มีเพศต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิตไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ที่มีเพศต่างกัน จะมีความมั่นคงด้านรายได้ ความมั่นคงด้านสุขภาพ ความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 แสดงการเปรียบเทียบ ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิก กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ความมั่นคงด้านรายได้	ระหว่างกลุ่ม	3.732	4	.933	1.550	.189
	ภายในกลุ่ม	120.387	200	.602		
	รวม	124.119	204			
2. ความมั่นคงด้านสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	1.086	4	.272	.524	.719
	ภายในกลุ่ม	103.720	200	.519		
	รวม	104.806	204			
3. ความมั่นคงด้านสังคม- วัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	10.225	4	2.556	3.047	.018*
	ภายในกลุ่ม	167.780	200	.839		
	รวม	178.005	204			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3.572	4	.893	1.946	.104
	ภายในกลุ่ม	91.768	200	.459		
	รวม	95.340	204			

* $p \leq .05$

จากตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมที่มีอายุต่างกันมีความมั่นคงในชีวิตไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ที่มีอายุต่างกันมีความมั่นคงในชีวิต ด้านรายได้ ด้านสุขภาพ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านสังคม-วัฒนธรรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 แสดงการเปรียบเทียบ ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอาชีพ

ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิก กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ความมั่นคงด้านรายได้	ระหว่างกลุ่ม	7.229	3	2.410	4.144	.007*
	ภายในกลุ่ม	116.889	201	.582		
	รวม	124.119	204			
2. ความมั่นคงด้านสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	8.241	3	2.747	5.718	.001*
	ภายในกลุ่ม	96.565	201	.480		
	รวม	104.806	204			
3. ความมั่นคงด้านสังคม- วัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	10.072	3	3.357	4.018	.008*
	ภายในกลุ่ม	167.933	201	.835		
	รวม	178.005	204			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	7.538	3	2.513	5.752	.001*
	ภายในกลุ่ม	87.802	201	.437		
	รวม	95.340	204			

* $p \leq .05$

จากตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบ พบว่าความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ที่มีอาชีพต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิตโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ที่มีอาชีพต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิต ด้านรายได้ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม-วัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงต้องทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ตาราง 15 แสดงการทดสอบเป็นรายคู่ของความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ความมั่นคงในชีวิตโดยรวม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ		รับราชการ หรือ พนักงานบริษัท	ทำสวนผลไม้	รับจ้าง	ค้าขาย
ความมั่นคง ในชีวิตโดยรวม	$\bar{X}$	3.90	4.25	3.79	3.83
รับราชการ หรือ พนักงานบริษัท	3.90	-	-.35	.11	.07
ทำสวนผลไม้	4.25	.35	-	.46*	.42*
รับจ้าง	3.79	-.11	-.46*	-	-.04
ค้าขาย	3.83	-.07	-.42*	.04	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 15 แสดงว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ความมั่นคงในชีวิตโดยรวม เป็นรายคู่ จำแนกตามอาชีพ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ คู่ที่ 1 อาชีพทำสวนผลไม้ กับ อาชีพรับจ้าง และคู่ที่ 2 อาชีพทำสวนผลไม้ กับ อาชีพค้าขาย

ตาราง 16 แสดงการเปรียบเทียบ ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม การศึกษา

ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิก กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ความมั่นคงด้านรายได้	ระหว่างกลุ่ม	2.795	4	.699	1.152	.333
	ภายในกลุ่ม	121.324	200	.607		
	รวม	124.119	204			
2. ความมั่นคงด้านสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	1.876	4	.469	.911	.458
	ภายในกลุ่ม	102.930	200	.515		
	รวม	104.806	204			
3. ความมั่นคงด้านสังคม- วัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	5.520	4	1.380	1.600	.176
	ภายในกลุ่ม	172.485	200	.862		
	รวม	178.005	204			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.332	4	.583	1.253	.290
	ภายในกลุ่ม	93.009	200	.465		
	รวม	95.340	204			

จากตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบ พบว่าความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ที่มีการศึกษาต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิตโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ที่มีการศึกษาต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิต ด้านรายได้ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม-วัฒนธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 17 แสดงการเปรียบเทียบ ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม สถานภาพสมรส

ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิก กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ความมั่นคงด้านรายได้	ระหว่างกลุ่ม	3.098	2	1.549	2.586	.078
	ภายในกลุ่ม	121.020	202	.599		
	รวม	124.119	204			
2. ความมั่นคงด้านสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	1.539	2	.770	1.505	.224
	ภายในกลุ่ม	103.267	202	.511		
	รวม	104.806	204			
3. ความมั่นคงด้านสังคม- วัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.916	2	.458	.523	.594
	ภายในกลุ่ม	177.089	202	.877		
	รวม	178.005	204			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.269	2	.635	1.363	.258
	ภายในกลุ่ม	94.071	202	.466		
	รวม	95.340	204			

จากตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบ พบว่าความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิตโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิตด้านรายได้ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม-วัฒนธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 18 แสดงการเปรียบเทียบ ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน

ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิก กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ความมั่นคงด้านรายได้	ระหว่างกลุ่ม	3.983	3	1.328	2.221	.087
	ภายในกลุ่ม	120.136	201	.598		
	รวม	124.119	204			
2. ความมั่นคงด้านสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2.042	3	.681	1.331	.265
	ภายในกลุ่ม	102.764	201	.511		
	รวม	104.806	204			
3. ความมั่นคงด้านสังคม- วัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	10.430	3	3.477	4.170	.007*
	ภายในกลุ่ม	167.575	201	.834		
	รวม	178.005	204			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.809	3	.936	2.034	.110
	ภายในกลุ่ม	92.532	201	.460		
	รวม	95.340	204			

* $p \leq .05$

จากตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบ พบว่าความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี ที่มีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิตโดยรวม ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี ที่มีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิต ด้านรายได้ ด้านสุขภาพ ไม่แตกต่างกัน ด้านสังคม-วัฒนธรรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 19 แสดงการเปรียบเทียบ ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม ภาวะหนี้สิน

ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิก กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ความมั่นคงด้านรายได้	ระหว่างกลุ่ม	4.251	3	1.417	2.376	.071
	ภายในกลุ่ม	119.868	201	.596		
	รวม	124.119	204			
2. ความมั่นคงด้านสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	1.540	3	.513	.999	.394
	ภายในกลุ่ม	103.266	201	.514		
	รวม	104.806	204			
3. ความมั่นคงด้านสังคม- วัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	4.111	3	1.370	1.584	.194
	ภายในกลุ่ม	173.894	201	.865		
	รวม	178.005	204			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.968	3	.989	2.153	.095
	ภายในกลุ่ม	92.372	201	.460		
	รวม	95.340	204			

จากตาราง 19 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่าความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ที่มีภาวะหนี้สินต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิตโดยรวม ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ที่มีภาวะหนี้สินต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิต ด้านรายได้ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม-วัฒนธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามการปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิก กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ	ระดับการปฏิบัติตาม				t	p
	ทำมาก		ทำน้อย			
	(n = 130)		(n = 75)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ความมั่นคงด้านรายได้	4.29	0.630	3.55	0.797	-6.880	0.000*
ความมั่นคงด้านสุขภาพ	4.39	0.483	3.63	0.796	-7.549	0.000*
ความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม	3.96	0.815	3.13	0.894	-6.816	0.000*
รวม	4.21	0.532	3.44	0.636	-9.391	0.000*

* $p \leq .05$

จากตาราง 20 ผลวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ที่มีการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ต่างกัน พบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมที่มีการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ที่มีการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน จะมีความมั่นคงด้านรายได้ ความมั่นคงด้านสุขภาพ ความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิก กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ	ระดับความรู้ความเข้าใจ				t	p
	รู้และเข้าใจมาก		รู้และเข้าใจน้อย			
	(n = 130)		(n = 75)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ความมั่นคงด้านรายได้	4.13	0.753	3.82	0.791	-2.811	0.005*
ความมั่นคงด้านสุขภาพ	4.21	0.760	3.96	0.607	-2.425	0.016*
ความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม	3.89	0.905	3.25	0.844	-4.998	0.000*
รวม	4.08	0.681	3.68	0.614	-4.205	0.000*

* $p \leq .05$

จากตาราง 21 ผลวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ต่างกัน พบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ต่างกัน จะมีความมั่นคงด้านรายได้ ความมั่นคงด้านสุขภาพ ความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิก กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ	ระดับความรู้ความเข้าใจ				t	p
	รู้และเข้าใจมาก		รู้และเข้าใจน้อย			
	(n = 145)		(n = 60)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ความมั่นคงด้านรายได้	4.16	0.750	3.68	0.755	-4.106	0.000*
ความมั่นคงด้านสุขภาพ	4.21	0.752	3.90	0.574	-2.861	0.005*
ความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม	3.81	0.944	3.29	0.807	-3.704	0.000*
รวม	4.06	0.686	3.62	0.577	-4.296	0.000*

* $p \leq .05$

จากตาราง 22 ผลวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ที่มีความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ต่างกัน พบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมที่มีความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ที่มีความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการต่างกัน จะมีความมั่นคงด้านรายได้ ความมั่นคงด้านสุขภาพ ความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สมาชิกของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีอยู่ 2 กลุ่ม รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้จำนวน 890 คน แบ่งเป็นดังนี้

1. กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ศาลาบ้านพลูยาง หมู่ที่ 5 มีสมาชิกทั้งหมด 227 คน
2. กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ วัดพุทธคยาราม หมู่ที่ 6 มีสมาชิกทั้งหมด 663 คน

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยใช้วิธีการประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ ภายใต้วความเชื่อมั่น ร้อยละ 95.00 กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม รวมทั้งหมด 205 คน

จากนั้นแยกกลุ่มตัวอย่างตามอัตราส่วนในการเก็บข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม ตามประชากร ที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

- สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ศาลาบ้านพลูยาง หมู่ที่ 5 จำนวน 52 คน
 - สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ วัดพุทธคยาราม หมู่ที่ 6 จำนวน 153 คน
- กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไป

แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามที่เน้นคุณลักษณะระดับปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงในชีวิต ได้แก่ การปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการ และเน้นคุณลักษณะระดับความมั่นคงในชีวิต ใน 3 มิติ คือความมั่นคงด้านรายได้ ความมั่นคงด้านสุขภาพ ความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม

เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม แบบเลือกตอบในข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ แบบสอบถามแบบ 5 ตัวเลือก มี 2 ตอน ได้แก่ การปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ความมั่นคงในชีวิต รวมทั้งแบบสอบถามที่เป็นแบบข้อถาม ถูกผิด มี 2 ตอน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามด้วย t-test ถ้าตัวแปร 2 กลุ่ม F-test ในกรณีตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เชฟเฟ่ กรณีทดสอบด้วย F-test แล้วพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา ได้ดังต่อไปนี้

1. ระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี

จากการศึกษาระดับความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะฯ มีระดับความมั่นคงในชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ความมั่นคงด้านสุขภาพอนามัย ค่าเฉลี่ย 4.11 ความมั่นคงด้านรายได้ ค่าเฉลี่ย 4.02 ลำดับสุดท้าย ความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม ค่าเฉลี่ย 3.66

2. การเปรียบเทียบความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

จากการเปรียบเทียบความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี

2.1 โดยภาพรวม พบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะฯ ที่มี เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน ภาวะหนี้สิน ต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิตไม่แตกต่างกัน

ส่วนสมาชิกกลุ่มสัจจะฯ ที่มี อาชีพ ต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 รายงานพบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะฯ ที่มี เพศ การศึกษา สถานภาพสมรส ภาวะหนี้สินต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิตไม่แตกต่างกัน

2.3 โดยภาพรวมพบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะฯ ที่มี การปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิต เศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 รายงานพบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะฯ มีปัจจัย การปฏิบัติตามแนวทางวิถีชีวิต เศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการต่างกัน จะมีความมั่นคงด้านรายได้ ความมั่นคงด้านสุขภาพ ความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี มีประเด็นสำคัญสมควรนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

สมมุติฐานข้อที่ 1 ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า

สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอบำเหน็จ จังหวัดจันทบุรี ที่มี เพศอายุ การศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน ภาวะหนี้สิน ต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิต ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน ไม่มีผลต่อความมั่นคงในชีวิตใน 3 มิติ คือ ด้านรายได้ ด้านสุขภาพ และด้านสังคม – วัฒนธรรม

ทั้งนี้ เป็นผลจากการที่กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ยึดหลักการพัฒนาแบบเท่าเทียมกัน มีวัดเป็นศูนย์กลาง และส่งเสริมระบบความสัมพันธ์ของเครือญาติให้กลับมาในชุมชน หลักการ พัฒนาแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ บ้าน วัด ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา ร่วมแก้ปัญหา แบ่งปันช่วยเหลือ เอื้ออาทร กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โปร่งใส และตรวจสอบได้

สมาชิกกลุ่มได้รับการพัฒนาแบบองค์รวม กล่าวคือทั้ง ด้านคุณธรรม จิต เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม การงานพื้นฐานอาชีพ สุขภาพอนามัย อีกทั้งได้รับการ ปลูกฝังฝึกลึกลงใจให้เกิดธรรม 7 ประการ คือ

1. พึ่งตนเอง มีความสามัคคี เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมไม่เห็นแก่ตัว
2. มีวินัยในตนเองมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ
3. ให้ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน

4. ให้รู้จักคิด วิचारณ์ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
5. ให้มีขันติธรรมต่อคำวิจารณ์ รู้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือหมู่เหล่า
6. ให้มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น
7. ให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักการเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ และผู้ตามที่ดี

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ อยู่รอด (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ : กรณีศึกษาเฉพาะกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดแสง ตำบลแสง อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี

ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตโดยรวมของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดแสง ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง ทั้งในด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน สมาชิกยึด แนวทางการดำรงชีวิตแบบ “เศรษฐกิจแบบพอเพียง” เมื่อเกิดการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์แล้วได้ค้นพบสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ เกิดการเอื้ออาทร เกิดการเสียสละ เกิดการแบ่งปัน เกิดการสามัคคี เกิดความผูกพัน เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ มีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาแก้ปัญหาภายในกลุ่ม

จากผลของการที่สมาชิกทุกคนได้รับการพัฒนาจากกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตามหลักการพัฒนาของกลุ่มฯจึงทำให้สมาชิกกลุ่มที่มี เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน ภาวะหนี้สิน ต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิต ไม่แตกต่างกัน

สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ที่มีอาชีพต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ พบว่า ความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกัน จำนวน 2 คู่ ได้แก่ คู่ที่ 1 อาชีพทำสวนผลไม้ กับ อาชีพรับจ้าง และคู่ที่ 2 อาชีพทำสวนผลไม้ กับ อาชีพค้าขาย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่าสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ที่มีอาชีพต่างกัน มีผลต่อความมั่นคงในชีวิตใน 3 มิติ คือ ความมั่นคงด้านรายได้ ด้านสุขภาพ และด้านสังคม-วัฒนธรรม

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาริน สุขอนันต์ และคนอื่น ๆ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้สูงอายุที่มี อาชีพ ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ที่มี การปฏิบัติตนตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านที่แตกต่างคือ ความมั่นคงด้านรายได้ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม-วัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการศึกษาทำให้ ทราบว่าสมาชิก

กลุ่มนี้จะสะสมทรัพย์ฯ ที่มีการปฏิบัติตนตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ต่างกัน มีผลต่อความมั่นคงในชีวิต ใน 3 มิติ คือ ความมั่นคงด้านรายได้ ด้านสุขภาพ และด้านสังคม-วัฒนธรรม

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในด้านของวิถีการพัฒนารชีวิตโดยเศรษฐกิจพอเพียง ที่คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548 : 30 – 36) ได้กล่าวว่า คนแต่ละคนมีชีวิตแตกต่างกันไปตามแบบแผนของสังคมที่สลับซับซ้อน เปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดเวลา แต่ทุกคนก็ยังมีความต้องการที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ความจำเป็นพื้นฐานที่แต่ละคนมีระดับความต้องการไม่เท่ากัน เพราะแต่ละคนย่อมมีโอกาสของการพัฒนาที่แตกต่างกัน เช่น ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ การสร้างรายได้ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ในขณะที่เดียวกันด้านสังคมเริ่มต้นจากการดำรงชีวิต ความสามารถในการพึ่งตนเอง ความร่วมมือของคนในครอบครัวและคนรอบข้าง สมาชิกในสังคมยอมรับ มีความมั่นคงในชีวิต เป็นต้น ดังนั้น การพัฒนารชีวิตควรดำเนินการ ดังนี้

1. ค้นหาความต้องการของตนเอง มีเป้าหมายในการดำเนินชีวิต เช่น ต้องการมีชีวิตที่มือนาคก้าวหน้า มีความเป็นอิสระ มีเวลาเพื่อครอบครัวและสังคม มีทรัพย์สินเพียงพอมีความสุข หลุดพ้นจากความยากลำบาก

2. วิเคราะห์ข้อมูลของตนเองและครอบครัว ซึ่งจะช่วยให้รู้สถานภาพ รู้สาเหตุของปัญหา รู้ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รู้ผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

- 2.1 ศักยภาพของตนเอง เช่น ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ (ทักษะ) ชื่อเสียง ประสบการณ์ ความมั่นคง ความก้าวหน้า สภาพทางการเงิน การสร้างรายได้ การใช้จ่าย การออม คุณธรรมและศีลธรรม

- 2.2 ศักยภาพของครอบครัว เช่น วิธีการดำรงชีวิต ภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว ความเชื่อ ศาสนา ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี คุณภาพชีวิตของคนในครอบครัว สถานะทางสังคม สถานะทางการเงิน ที่เป็นทรัพย์สินและหนี้สินของครัวเรือน รายได้ รายจ่าย ของครัวเรือน

3. วางแผนการดำเนินชีวิต

- 3.1 พัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้ต่อเนื่อง (ใฝ่เรียนรู้) สร้างวินัยกับตนเอง โดยเฉพาะวินัยทางการเงิน

- 3.2 สร้างนิสัยที่มีความคิดก้าวหน้ามุ่งมั่นในเป้าหมายชีวิต หมั่นพิจารณาความคิดตัดสินใจแก้ปัญหา เป็นระบบโดยใช้ความรู้ (ที่รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง) มีความรับผิดชอบ ต่อตนเอง สังคม และครอบครัว

3.3 หมั่นบริหารจัดการใจให้มีความซื่อสัตย์ สุจริต รักษาดี เสียสละ สามัคคี เทียงธรรม ศีลธรรม

3.4 ควบคุมจิตใจให้ตนเอง ประพฤติในสิ่งที่ดีงาม สร้างสรรค์ ความเจริญรุ่งเรือง

3.5 พัฒนาจิตใจ ให้ลด ละ เลิก อบายมุข กิเลส ตัณหา ความโกรธ ความหลง

3.6 เสริมสร้างและฟื้นฟูความรู้และคุณธรรมของตนเองและครอบครัว เช่น เข้ารับการฝึกอบรม ฝึกทักษะ ในวิชาการต่าง ๆ หรือวิชาชีพ หมั่นตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องอย่างสม่ำเสมอ

3.7 ปรับทัศนคติในเชิงบวก และมีความเป็นไปได

4. จดบันทึกและทบทวนชีวิต – จำ

5. สรุปผลการพัฒนาตนเองและครอบครัว โดยพิจารณาจาก\

5.1 ร่างกายมีสุขภาพ สมบูรณ์ แข็งแรง

5.2 อารมณ์ต้องไม่เครียด มีเหตุมีผล มีความเชื่อมั่น มีระบบคิดเป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอน มีแรงจูงใจ กล้าคิดกล้าทำ ไม่ท้อถอย หรือหมดกำลังใจ เมื่อประสบปัญหาในชีวิต

5.3 ลด ละ เลิก สิ่งที่ไม่พึงใจได้แก่ รดป้ายแดง เงินพลาสติก โทรศัพท์มือถือ สถานเริงรมย์ เหล้า บุหรี่ การพนัน

สมมุติฐานข้อที่ 3 ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านที่แตกต่างคือ ความมั่นคงด้านรายได้ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม-วัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่าสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ต่างกัน มีผลต่อความมั่นคงในชีวิตใน 3 มิติ คือ ความมั่นคงด้านรายได้ ด้านสุขภาพ และด้านสังคม-วัฒนธรรม

สมมุติฐานข้อที่ 4 ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ที่มีความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ต่างกัน มีความมั่นคงในชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านที่แตกต่างคือ ความมั่นคงด้านรายได้ ความมั่นคงด้านสุขภาพ ความมั่นคงด้านสังคม-วัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่าสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ที่มีความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการต่างกัน มีผลต่อความมั่นคงในชีวิตใน 3 มิติ คือ ความมั่นคงด้านรายได้ ด้านสุขภาพ และด้านสังคม-วัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่า ความมั่นคงในชีวิตอยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยรวมและรายด้าน แสดงว่า สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ส่วนใหญ่ควรได้รับการพัฒนาความมั่นคงในชีวิตทั้ง 3 มิติ คือ ความมั่นคงด้านรายได้ ด้านสุขภาพ และด้านสังคม-วัฒนธรรม รวมถึงความมั่นคงในชีวิตในมิติอื่น ๆ ให้ดีขึ้น มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ โดย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงในชีวิตของมนุษย์ เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดจันทบุรี องค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลสีพยา – บ่อพุ ควรจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เพื่อพัฒนาความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มฯ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ทั้งนี้แนวทางการพัฒนาความมั่นคงในชีวิต คือ การปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการ เพื่อให้สมาชิกได้นำไปประพฤติปฏิบัติ ให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ในแต่ละพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ จากความเข้มแข็งสู่ความมั่นคงอย่างยั่งยืนเพราะเมื่อสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มีความมั่นคงในชีวิต กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ก็จะเข้มแข็งและมั่นคงอย่างยั่งยืน เช่น จัดสวัสดิการสมทบ จัดตั้งศูนย์สาธิต ศูนย์เรียนรู้ แบบบูรณาการ ด้านองค์ความรู้เครือข่ายกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ด้านวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ในตำบลสีพยา อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี หรือชุมชนอื่น ๆ ที่มีกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการวิจัยครั้งต่อไปควรวิจัยความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี ให้ครอบคลุมในทุก ๆ มิติ ตามหลักของความมั่นคงของมนุษย์ และควรวิจัยศึกษาต่อยังกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ กลุ่มอื่น ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งกลุ่มองค์กรชุมชน ที่เป็นเครือข่ายที่มีโครงสร้างองค์กร คล้ายกันกับกลุ่มสัจจะ สะสมทรัพย์ฯ รวมถึงทำการศึกษา ผู้ที่เข้าเป็นสมาชิกกับผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม เพื่อเปรียบเทียบความมั่นคงในชีวิต และเพื่อเห็นถึงความแตกต่าง รวมทั้งอาจเกิดแนวคิดใหม่ ๆ อันจะนำกลับมาปรับปรุง เพื่อหาแนวทางในการสร้างเสริมความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ในระดับต่อไป

บรรณานุกรม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาชุมชน. (2534). การดำเนินงานพัฒนาอาชีพและเงินทุน. กรุงเทพฯ : กรมฯ.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). รายงานการศึกษาเรื่อง ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิชย์.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2548). โครงการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- กิตติพัฒน์ นนทปัทมะคุลย์. (2550). ทฤษฎีวิพากษ์ในนโยบายและการวางแผนสังคม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กิตติมา ปริดิถก. (2529). ทฤษฎีบริหารองค์การ. กรุงเทพฯ : ชนการพิมพ์.
- เกษม วัฒนชัย. (2549). เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา การสัมมนา ผู้บริหารโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10. (ออนไลน์). : แหล่งที่มา : <http://www.aksorn.com/article/tipo.aspx?id.>
- เกษร โสภโณวงศ์. (2541). การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในนิคมสร้างตนเองพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2547). ประมวลคำในพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช. ตั้งแต่พุทธศักราช 2493 – 2546 ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- _____. (2549). เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- โครงการข่าวสารทิศทางประเทศไทย. (2547). “ความมั่นคงของมนุษย์ (1) ยุทธศาสตร์ใหม่การพัฒนา,” มติชนรายสัปดาห์. 24 (1262) : 37.
- _____. (2547). “ความมั่นคงของมนุษย์ (2) ยุทธศาสตร์ใหม่การพัฒนา,” มติชนรายสัปดาห์. 25 (1263) : 37.
- เจริญ ฟุเต็มวงศ์. (2538). กระบวนการทางการศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (ส่งเสริมการเกษตร). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณรงค์ โชควัฒนา. (2542). เศรษฐกิจชุมชน ทางเลือกเพื่อทางรอดสังคมไทย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พรินต์ติ้งเอนด์ลิตทิง.

- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2548). “การพัฒนากระบวนการสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคมไทย.” สารวิจัยเพื่อคนพิการ. 2 (2) : 37.
- _____. (2549). สวัสดิการสังคม ในมติดินดี อยู่ดี มีสุข มีสิทธิ. กรุงเทพฯ : เอดิชั่นเพรสโปรดักส์.
- ถวิล ชาราโกชน. (2532). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ และคนอื่นๆ. (2534). การพัฒนาชุมชนเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- ทรงชัย ดิยานนท์. (2541). การศึกษาทักษะของเกษตรกรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทัศนีย์ แจ่มมณี. (2542). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์.
- ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัย. (2551). การจัดสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการแกนนำชุมชน กรุงเทพมหานคร. (เอกสารประกอบการบรรยาย). กรุงเทพฯ : มูลนิธิเพื่อการบริหารสังคม.
- ธาริน สุขอนันต์ และคนอื่นๆ. (กันยายน 2554). “คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี,” สารานุกรมสุขภาพ. 41(3) : 240-249.
- นพดล นุ่มศิริ. (2551). ปัจจัยชี้วัดความอยู่ดีกินดีมีสุขของคนไทย. (ออนไลน์) แหล่งที่มา : <http://www.thaindc.org/index.php>. 27 ตุลาคม 2551.
- นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร. (2547). การพัฒนาองค์กรชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
- ประเวศ วะสี. (2542). เศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางประชาสังคม : แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจและสังคม. กรุงเทพฯ : มูลนิธิหมอชาวบ้าน.
- ปัญญา รัตนมณีกุล. (2541). พจนานุกรมนักเรียน. กรุงเทพฯ : แอดวานซ์ ฟับลิเคชันส์.
- พรทิพา นิโรจน์. (2544). หลักสังคมวิทยา. (เอกสารประกอบการสอน). จันทบุรี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พรณทิพย์ เพชรมาก และวริษฐา แก้วเกตุ. (2547). ชีวิต ประสพการณ์ และข้อคิด ของผู้นำในขบวนการพัฒนาองค์กรชุมชน. กรุงเทพฯ : สถาบันองค์กรพัฒนาชุมชน.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2543). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2551). กลยุทธ์การครองเรือนอย่างมีความสุข (ออนไลน์). แหล่งที่มา : ag.alico.com 3 มีนาคม 2551.

พระมนัส ชันติธัมโม (อัมรัตน์). (ม.ป.ป.). เอกสารกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ จังหวัดจันทบุรี.
จันทบุรี : ม.ป.ป.

พระมหาจำลอง ปัญญาวิฑูโร (เอกสะพัง). (2552) การประยุกต์พุทธธรรมเพื่อพัฒนา
คุณภาพชีวิตของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดบ้านหนองโน ตำบลวังยาวอำเภอโกสุมพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาชนเศรษฐ์ รามางกูร. (2547). การประยุกต์ใช้และการยึดมั่นหลักธรรมทางพุทธศาสนา
ในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนภูเวียง จังหวัดขอนแก่น. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม.
(พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พระมหาศิริวัฒน์ อริยเมธี (จันตะ). (2546). การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
จากมุมมองพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). ปทุมธานี :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2549). วิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากมุมมองพระพุทธศาสนา. เชียงใหม่ :
เชียงใหม่แสงศิลป์.

พระอาจารย์สุบิน ปณีโต. (2544). เอกสารประกอบการอบรมการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์
เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต. ตราด : โรงพิมพ์วัดไผ่ล้อม.

พัฒนา แก้วอุย (2545) ปัญหาอุปสรรคของการบริหารโครงการปลูกป่าชุมชน จังหวัดจันทบุรี :
กรณีศึกษาชุมชนเขาทะลาย. ภาคนิพนธ์ รป.ม. (นโยบายสาธารณะ). ชลบุรี :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

พิทักษ์ ประจันเขตต์. (2547). การเสริมสร้างพฤติกรรมเอื้ออาทรของครอบครัวไทย. ภาคนิพนธ์
ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ไพบุลย์ เบ้าเงิน. (2539). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของกลุ่ม
ออมทรัพย์เพื่อการผลิต อำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม.
(พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. (5 กันยายน 2545). “ความมั่นคงของมนุษย์,” มติชน. (ออนไลน์).
แหล่งที่มา : www.thaingo.org/story/book_013.htm - 16k. 20 ตุลาคม 2551.

กิม ภคเมธาวิ และคนอื่นๆ. (2549). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการ การจัดการความรู้
เพื่อพัฒนาองค์กรการเงินชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- ยุทธพงษ์ แสงโสภา. (2544). **บทบาทพระสงฆ์กับการแก้ปัญหาสังคมไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มลัทธิธรรมกาย จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ศาสนาเปรียบเทียบ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (3 กันยายน 2551). **กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : แนวคิดอุดมการณ์รากฐาน**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://gotoknow.org> 18 กรกฎาคม 2552.
- รวีวรรณ พูลทอง. (2538). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (ส่งเสริมการเกษตร). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- วรรณ อุษณกร. (2544) **ในหลวงกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วิชัย รูปจำดี. (2547). “คุณภาพชีวิตคนไทยกับทางเลือกในการพัฒนา,” **พัฒนบริหารศาสตร์**. 44 (3) : 29 – 67.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2550). **การบริหารจัดการตามแนวทางคุณธรรมและแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ : โฟร์เพช.
- วิโรจน์ ปะวะโพทะโก. (2538). **ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการพัฒนาของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดปราจีนบุรี**. วิทยานิพนธ์ พ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิไลลักษณ์ อยู่สำราญ และคนอื่นๆ. (24 กุมภาพันธ์ 2549). **สวัสดิการชุมชนพึ่งตนเอง**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://gotoknow.org/post/tag/uncategorized>. 20 ตุลาคม 2551.
- _____. (2549). **การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาเครือข่ายองค์กรออมทรัพย์ชุมชน จังหวัดลำปาง**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วิศิษฐ์ศักดิ์ ไทยทอง. (2528). “ผู้นำและสภาวะการเป็นผู้นำ,” ใน **จิตวิทยาสังคมร่วมสมัย**. พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์. บรรณาธิการ. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์สยามศึกษา.
- วัลลภ พลอยทับทิม. (2549). **ประเมินโครงการพัฒนาสตรี : กรณีศึกษาศูนย์ส่งเสริมและฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ**. วิทยานิพนธ์ ร.บ.ม. (การเมืองการปกครอง). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สงกรานต์ สืบศิริพูนชัย. (2548). **การบูรณาการหลักคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารจัดการกลุ่มลัทธิธรรมกายจังหวัดจันทบุรี : กรณีศึกษา กลุ่มลัทธิธรรมกายจังหวัดจันทบุรี เขตท่าใหม่ 2 อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.

สง่า พลสงคราม. (2542). การศึกษาเปรียบเทียบเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธกับเศรษฐกิจพอเพียง
ในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ศาสนาเปรียบเทียบ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล.

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรมหาชน (พอช.). (2550). สถิติการชุมชน. กรุงเทพฯ :
สถาบัน.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2528). สังคมศาสตร์เบื้องต้น. ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์.

สมศักดิ์ อยู่รอด. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกกลุ่มลัจจะสะสมทรัพย์ :
กรณีศึกษาเฉพาะกลุ่มลัจจะสะสมทรัพย์วัดแสง ตำบลแสง อำเภอมือง จังหวัด
จันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนสังคม). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

สังคม สุภรัตนกุล และคนอื่นๆ. (2551). ความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนกลายเป็นเมือง.
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองบัวลำภู. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การวิจัย.

สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม. (2545). กลุ่มลัจจะสะสมทรัพย์ฯ จังหวัดจันทบุรี. “ชุดการจัดการ
ทางสังคม” ลำดับที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). (2547). ใต้ฟ้าแห่งการศึกษา สื่อบุคคล
และเครือข่ายการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.). (2547). โครงการเสริมสร้างศักยภาพ
เครือข่ายพระสงฆ์ที่นำแนวคิดกลุ่มลัจจะสะสมทรัพย์ฯ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา
จิตวิญญาณชุมชน พหุชุมชนเข้าสู่ธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). เศรษฐกิจพอเพียง
คืออะไร. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP). (2546). รายงานการพัฒนาคนของ
ประเทศไทย ประจำปี 2546. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สำนักมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์. (2549). มาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคง
ของมนุษย์. กรุงเทพฯ : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สำราญ แดงงาม. (2546). ผลการดำเนินงานกลุ่มลัจจะออมทรัพย์เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน
โรงเรียนตรีนิมิวิทยา. นครศรีธรรมราช : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช

- สุนทร กุลวัฒนารพงศ์. (เรียบเรียง). (2544) **ตามรอยพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง-ทฤษฎีใหม่**. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- สุพรรณิ ไชยอำพร. (2547). “ทุนทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทางเลือกที่รับผิดชอบ ต่อสังคมของนักบริหารในยุคการเปลี่ยนแปลง,” **พัฒนบริหารศาสตร์**. 44 (3) : 74 – 76.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2542). **การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (2543). “การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียง,” **ข้าราชการ**. 45(2) : 1-6.
- เสถียร จิรรังสินันต์. (2549). **ความรู้เกี่ยวกับองค์กรเครือข่าย**. กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมและประสานการมีส่วนร่วมองค์กรเครือข่าย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- เสรี พงศ์พิศ. (2547) **ร้อยคำที่ควรรู้**. กรุงเทพฯ : พลังปัญญา.
- อภิชัย พันธเสน. (2549). **สังเคราะห์องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- Barnard, Chester I. (1938). **The Functions of the Executive**. Cambridge : Harvard University Press.
- Briggs Asa. (2006). **Improving Instruction Through Supervision**. New York : McMillan.
- “Commission on Human Security,” (2003). **Human Security Now : Protecting and Empowering People**. New York : Oxford University Press.
- Engle, Terry. (1991). **Ideology : An Introduction**. London : Verso. Etzioni, Amitai.
- Haward, G. (1997). **Paing For Welfare Toward 2000**. 3 rd ed. London : Prentice Hall.
- David, G. and Paul, S. (1999). **The International Glossary On Poverty**. London : Zed Books.
- Mahbub ul Haq. (1994). “New Imperatives of Human Security : Barbara Ward Lecture 1972,” **Development**. 2 (1994) : 40 – 43.
- _____. (1999). **Human Development Centre, Human Development in South Asia 1999**. Karachi : Oxford University Press.
- Mahbub ul Haq. (19 Jun 2004). **Human rights, security, and governance**. (Online). available : http://www.toda.org/publications/peace_policy/p_p_fw98/haq.html. 20 October 2012.
- Ogata Sadako and Sen Amartya. (2003). **Human Security Now CHS Report**. New York : Oxford University Press.

- Richard Jolly and Deepayan Basu. (May 2006). **The Human Security Framework and National Human Development Reports.** (Online). available : hdr.undp.org/docs.
- Robert V. Krejcie and Eayrle W. Morgan. (1970). **Educational and Psychological Measurement.** New York : The Free Press.
- Sabina Alkire. (2003). **A Conceptual framework of human security.** (Online). available : <http://www.crise.ox.ac.uk/pubs/workingpaper2.pdf>.
- Sadako N. (2003). **Defiance in Manchuria : The Making of Japanese Foreign Policy 1931-1932.** Berkeley, Los Angeles : University of California Press.
- Shaw, M.E. (1967). **Scale for the Measurement of Attitudes.** New York : McGraw-Hill.
- Stogdill, R. M. (1974). **Handbook of leadership.** New York : The Free Press.
- UNDP. (1994). **Human Development Report 1994.** New York : Oxford University Press.
- United Nations (UN). (21 August 2000). **World Summit for Social Development : Copenhagen Declaration on Social Development-Part C.** (Online). available : <http://www.un.org>. Retrieved. 16 February 2006.
- United Nations Development Program (UNDP). (2005). **Southeast Asia Human Development Report : Regional economic integration and regional cooperation in Southeast Asia : Deepening and broadening the benefits for human development.** New York : Oxford University Press.
- _____. (1994). **Redefining security : the human dimension in Current History.** New York : Oxford University Press.

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรวิชัย เฉลิมพงษ์	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญยา ประทุมยศ	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
3. อาจารย์เกียรติศักดิ์ จีรพงศ์	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
4. อาจารย์รัตนา เพ็ชรสูงเนิน	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
5. นายนคร สมนานสินธุ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการกลุ่มจังหวัดจะนะ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓ /ว๐๒๖๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรวิทย์ เถลิ้มพงษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและเค้าโครงวิจัยโดยย่อ จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระชัยวัฒน์ อัครมโม (คณาภิบาล) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มตักจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมพล สุวรรณภู เป็นประธานที่ปรึกษา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยนนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา ในการนี้มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่นักศึกษารวบรวมขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อ ขอให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ว่าที่ร้อยตรีหญิง อูบาลี)

ผู้ช่วยคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๑-๕๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร. ๐-๓๕๔๓-๑๐๖๑

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓ /ว๐๒๖๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษยา ประทุมยศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและเค้าโครงวิจัยโดยย่อ จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระชัยวัฒน์ อัครมโ (คณาภิบาล) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพง จ.จันทบุรี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมพล สุวรรณภูมิ เป็นประธานที่ปรึกษา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา ในการนี้มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อ ขอให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ว่าที่ร้อยตรีชูวงศ์ อุบลี)

ผู้ช่วยคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๑-๕๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร. ๐-๓๕๔๗-๑๐๖๑

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓ /ว๐๒๖๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน อาจารย์เกียรติศักดิ์ จีรพงษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและเค้าโครงวิจัยโดยย่อ จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระชัยวัฒน์ อัครมโ (คณาภิบาล) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมพล สุวรรณภูมิ เป็นประธานที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา ในการนี้มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อ ขอให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ว่าที่ร้อยตรีชูวงศ์ อุบลี)

ผู้ช่วยคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๑-๕๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร. ๐-๓๕๔๗-๑๐๖๑

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่ ศบ ๐๕๕๒.๑๓ /ว๐๒๖๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน อาจารย์รัตนา เพ็ชรสูงเนิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและเค้าโครงวิจัยโดยย่อ จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระชัยวัฒน์ อัครมโ (คณาภิบาล) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพง จ.จันทบุรี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมพล สุวรรณภูมิ เป็นประธานที่ปรึกษา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา ในการนี้มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อ ขอให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ว่าที่ร้อยตรีชูวงศ์ อุบลี)

ผู้ช่วยคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๑-๕๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร. ๐-๓๕๔๗-๑๐๖๑

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓ /ว๐๒๖๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายนคร สมานสินธุ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและเค้าโครงวิจัยโดยย่อ จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระชัยวัฒน์ อัครมโฆ (คณาภิบาล) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอกำแพง จ.จันทบุรี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมพล สุวรรณภูมิ เป็นประธานที่ปรึกษา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา ในการนี้มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อ ขอให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ว่าที่ร้อยตรีชูวงศ์ อุบลี)

ผู้ช่วยคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๑-๕๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร. ๐-๓๕๔๗-๑๐๖๑

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบสอบถาม

ความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่มดัจจะสะสมทรัพย์ฯ

ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความลงในช่องว่าง หรือทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ตามความเป็นจริง1. เพศ ☐ 1)ชาย☐ 2)หญิง

2. ขณะนี้ท่านอายุ.....ปี

3. อาชีพ

☐ 1)รับราชการ/ พนักงานบริษัท☐ 2)ทำสวน☐ 3)รับจ้าง☐ 4)ค้าขาย

4. วุฒิการศึกษาสูงสุด

☐ 1)ประถมศึกษา☐ 2)มัธยมศึกษาตอนต้น☐ 3)มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.☐ 4)ปวส. / อนุปริญญา / เทียบเท่า☐ 5)ปริญญาตรี / เทียบเท่า☐ 6)สูงกว่าปริญญาตรี

5. สถานภาพสมรส

☐ 1)โสด☐ 2)สมรส☐ 3)ม้าย / แยกกันอยู่

6. รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน.....บาท

7. ภาวะหนี้สิน ณ ปัจจุบันโดยประมาณ.....บาท

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 2 การปฏิบัติตนตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความจริงมากที่สุด

การปฏิบัติตนตามแนวทางวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ท่านดำเนินชีวิตด้วยความพอดี พอประมาณ ไม่โลภ					
2. ท่านใช้สิ่งของต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า					
3. ท่านดำรงชีวิตโดยพึ่งพาตนเองเสมอ					
4. ท่านทำเศรษฐกิจแบบเรียบง่ายลงทุนน้อยตามกำลัง					
5. ท่านทำงานด้วยความอดทน และมีความพยายาม					
6. ท่านตัดทอนค่าใช้จ่ายในด้านที่ไม่จำเป็น ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีวิต					
7. ท่านสร้างความสามัคคีกับเพื่อนบ้านในหมู่บ้าน					
8. ท่านผลิตอะไรพอที่จะใช้โดยไม่ไปขอยืมจากคนอื่น					
9. ท่านแบ่งปัน สิ่งต่าง ๆ ให้เพื่อนบ้านเสมอ					
10. ท่านดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์สุจริต					
11. ท่านหมั่นแสวงหาความรู้ที่เหมาะสม ในการประกอบอาชีพ					
12. ท่านเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก					
13. ท่านมีความเมตตา เอื้ออาทร โดยช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ที่เดือดร้อนเป็นประจำ					
14. ท่านไม่เคยเบียดเบียน เอาเปรียบ หรือมุ่งทำร้ายทำลายใคร ๆ แม้แต่คนที่ท่านไม่ชอบ หรือเป็นศัตรู					
15. ท่านเข้าร่วมกลุ่ม ที่มีอยู่ในชุมชน					

ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสาระสมทรัพย์
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความจริงมากที่สุด

ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มสาระสมทรัพย์	ใช่	ไม่ใช่
1. ท่านสมัครเข้ากลุ่มฯ เพื่อความมั่นคงในชีวิต		
2. ท่านสมัครเข้ากลุ่มฯ เพื่อส่งเสริมสถานภาพของตนเอง		
3. คุณธรรมของกลุ่มฯ คือ ความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน และความรักใคร่ชอบ		
4. กลุ่มฯ ช่วยส่งเสริมและปลูกฝังประชาธิปไตย ความสามัคคี การพัฒนาความเป็นคนที่ดี		
5. กลุ่มฯ ช่วยส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ จนนำไปสู่อาชีพหลัก		
6. กลุ่มฯ ช่วยส่งเสริมและปูพื้นฐานให้ท่านเป็นนักธุรกิจขนาดย่อม		
7. การดำเนินงานของกลุ่มฯ ยึดหลักความเท่าเทียม เสมอภาค		
8. กลุ่มฯ เกิดขึ้นและพัฒนาได้ดี เพราะมีพระสงฆ์ ช่วยอบรมคุณธรรม และแนะนำหลักธรรมในการอยู่ร่วมกัน		
9. กลุ่มฯ เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อน		
10. กลุ่มฯ ช่วยฝึกฝนให้ท่านรู้จักอดออม และวางแผนการใช้เงินของตนเอง		
11. กลุ่มฯ จัดสรรเงินกำไร โดยให้เงินปันผล และจัดสวัสดิการครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนถึงตาย		

ตอนที่ 3 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารของกลุ่มจะสะสมทรัพย์	ใช่	ไม่ใช่
12. กลุ่มฯ ช่วยให้เราารู้จักคิด วิจารณ์ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีขั้นตอนต่อคำวิจารณ์		
13. กลุ่มฯ ช่วยให้เรา มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น		
14. กลุ่มฯ ช่วยให้เราทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักการเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ และผู้ตามที่ดี		
15. กลุ่มฯ ช่วยให้เราได้ ออมทรัพย์ ออมบุญ เกื้อหนุนผู้ทุกข์ยาก โดยการแบ่งปัน เหลือทุกข์เหลือสุข ทั้งในปัจจุบันและอนาคต		
16. ท่านได้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ในการลงมติในกฎกติกา และในการป้องกันแก้ไขปัญหากลุ่ม		
17. ท่านเข้าวัดปฏิบัติธรรมมากขึ้น เพราะท่านได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มฯ		
18. กลุ่มฯ จะดำรงอยู่ได้ต่อไปชั่วลูกชั่วหลาน หรืออยู่คู่ประเทศไทยตลอดไป		
19. ท่านคิดว่า กลุ่มฯ มีส่วนช่วยพัฒนา เศรษฐกิจ ชุมชน สังคม ประเทศชาติ		
20. เมื่อกลุ่มฯ มีปัญหา ท่านจะไม่ลาออก แต่จะร่วมแก้ปัญหา และพร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต		

ตอนที่ 4 ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มจะสะสมทรัพย์ฯ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความจริงมากที่สุด

ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มจะสะสมทรัพย์ฯ	ใช่	ไม่ใช่
1. กองทุนสวัสดิการ คือ หลักประกันเพื่อความมั่นใจ ทำให้ชีวิตดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของ เงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย		
2. สวัสดิการ ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ความสัมพันธ์และมิตรไมตรีที่ดี รู้สึกมั่นคง ปลอดภัย อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข		
3. สวัสดิการที่เป็นตัวเงิน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าฌาปนกิจ ทุนการศึกษา		
4. ผลของการจัดสวัสดิการ คือ อยู่ดีกินดี ทุกคน		
5. สวัสดิการ ช่วยส่งเสริมให้สมาชิกทุกคน มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ		
6. การจัดสวัสดิการเพื่อการศึกษา ควรเป็นการจัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนให้บุตรหลานของสมาชิก รวมถึงการอบรมและศึกษาดูงานของคณะกรรมการ		
7. การจัดสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลเมื่อยามเจ็บป่วย ทำให้ท่านรู้สึกอุ่นใจ และตัดความกังวลในเรื่องค่าใช้จ่ายในครอบครัว เมื่อท่านเจ็บป่วย		
8. การจัดสวัสดิการกองทุนฌาปนกิจ เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อนำเงินมาช่วยเหลือสมาชิกเมื่อถึงแก่กรรม		

ตอนที่ 4 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจในกองทุนสวัสดิการของกลุ่มที่จะสะสมทรัพย์ฯ	ใช่	ไม่ใช่
9. การจัดสวัสดิการต้องสอดคล้องเหมาะสมกับวิถีชีวิต ของแต่ละพื้นที่		
10. การจัดสวัสดิการต้อง เริ่มจากเรื่องเล็กไปใหญ่ แบบค่อยเป็นค่อยไป หากการจัดสวัสดิการแบบรวดเร็วเกินไป โดยที่คน ไม่พร้อม ไม่มีส่วนร่วม ไม่รู้สึกเป็นเจ้าของ อาจทำให้เงินกองทุนหมดไป โดยไม่ได้ประโยชน์		
11. การจัดสวัสดิการนั้นใช้เงินเป็นเพียงเครื่องมือไม่ใช่เป้าหมาย ใช้เงินสร้างเงื่อนไข ทำให้คนอยากเข้าร่วมอยากทำดี สิ่งสำคัญคือการให้ความคิด		
12. การจัดสวัสดิการทำไปเพื่อให้คนคิดพึ่งตนเอง ทำความดี ให้เงินสนับสนุนตามความจำเป็นและพอดี		
13. ระบบการจัดสวัสดิการที่ดีต้องช่วยเหลือแบบไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกในชุมชนทุกคนมีสิทธิ์ได้ มุ่งเน้นคนยากจนและด้อยโอกาส ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมตกลงกติการ่วมกัน		
14. ระบบการจัดสวัสดิการที่ดีคือการจัดเงื่อนไขให้ทุกคนมีส่วนร่วมจ่ายสมทบโดยสมัครใจ ทุกคนในกลุ่มฯ เป็นเจ้าของกองทุนและได้รับสวัสดิการไปในเวลาเดียวกัน		
15. ระบบการจัดสวัสดิการที่ดีต้องทำด้วยความรักและอดทน โดยจะต้องมีความศรัทธาเชื่อมั่นว่าพวกเราสามารถ สร้างสวัสดิการของตนเองได้ เพื่อประโยชน์ร่วมกัน		

ตอนที่ 5 ความมั่นคงในชีวิต

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความจริงมากที่สุด

ความมั่นคงในชีวิต	ระดับความมั่นคง				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ท่านมีอาชีพ การงาน ที่สร้างรายได้ พอสมควรกับตัวท่าน					
2. ท่านมีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิต					
3. ท่านมีเงินออมที่พอเพียงสำหรับอนาคต					
4. ท่านปราศจากหนี้สินที่ไม่สร้างผลผลิต					
5. ท่านมีสุขภาพกายแข็งแรง ไม่ค่อยได้เจ็บป่วย หรือนอนโรงพยาบาล เพราะกินดี อยู่ดี และออกกำลังกายเป็นประจำ					
6. ท่านมีสุขภาพจิตที่ดี ไม่เครียด เพราะปฏิบัติธรรมหรือไปทำบุญในวันพระ					
7. ท่านได้รับหลักประกันด้านสุขภาพอย่างพอเพียง จากกลุ่มฯ เช่น ค่ารักษาพยาบาลในกรณีนอนโรงพยาบาล					
8. ท่านได้ปฏิบัติตนที่มีส่วนส่งเสริม สุขภาพกายและจิต					
9. ท่านมีวันหยุดงาน มีเวลาพักผ่อนที่ปลอดจากการกิจที่พอเพียง เช่น ดูทีวี ดูภาพยนตร์ ฟังเพลง เป็นต้น					
10. ท่านมีส่วนในการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น ไปทำบุญในวันพระ ร่วมเวียนเทียนในวันสำคัญ ร่วมทอดผ้าป่า กฐิน เป็นต้น					
11. ท่านมีเวลาในการทำจิตใจให้สงบ เช่น นั่งสมาธิ หรือตั้งใจทำงานอดิเรกอย่างที่ใจรัก					
12. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มสังคมและชุมชน เช่น เข้าร่วมกลุ่มผู้สูงอายุ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	พระชัยวัฒน์ อัครมุโม (คณาภิบาล)
วัน เดือน ปีเกิด	8 สิงหาคม 2514
สถานที่เกิด	จังหวัดจันทบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	วัดพุทธคยาราม (พลูยาง) 22 หมู่ 6 ตำบลสีพยา อำเภอบ้านใหม่ จังหวัดจันทบุรี 22120
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดพุทธคยาราม (พลูยาง) พระสอนศีลธรรม
สถานที่ทำงาน	วัดพุทธคยาราม (พลูยาง) 22 หมู่ 6 ตำบลสีพยา อำเภอบ้านใหม่ จังหวัดจันทบุรี 22120
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2521	ประถมศึกษา โรงเรียนวัดพุทธคยาราม อำเภอบ้านใหม่ จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2527	มัธยมศึกษา โรงเรียนบางกะจะ อำเภอมะนัง จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2549	ศิลปศาสตรบัณฑิต ศศ.บ. (พัฒนาชุมชน) (เกียรตินิยม อันดับ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2555	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี